

Het eerste Gentse Burgerkabinet

Evaluatie van een pilootproject

20 december 2018

Entiteit **Bedrijfsvoering_Dienst Beleidsparticipatie**

Contactpersoon karen.leyman@stad.gent | jelle.monstrey@stad.gent

Inhoud

1. Het Burgerkabinet: inspraak in het Circulatieplan	3
1.1. Vooraf	3
1.2. Opzet en doelstelling	3
1.3. Op zoek naar procesbegeleiding	4
2. Samenstelling van het Burgerkabinet	6
3. Verloop van het traject	8
3.1. De aanloop	8
3.1.1. Plechtige installatie (22 maart 2017)	8
3.1.2. Infosessie Circulatieplan (29 maart 2017)	9
3.1.3. Agendasetting (17 mei 2017)	9
3.2. Eerste Burgerkabinet (17 juni 2017)	10
3.3. Infosessie meten is weten (17 oktober 2017)	11
3.4. Tweede Burgerkabinet (28 oktober 2017)	11
3.5. Terugkoppeling door het stadsbestuur (12 december 2017)	12
3.6. Derde Burgerkabinet (24 maart 2018)	12
3.7. Vierde Burgerkabinet - terugkoppeling door het stadsbestuur (31 mei 2018)	13
4. Het resultaat van het Burgerkabinet	14
5. Communicatiekanalen van het Burgerkabinet	15
5.1. Kanalen voor communicatie met de leden	15
5.2. Kanalen voor externe communicatie	15

6. Kwaliteitsbewaking en evaluatie	18
6.1. De evaluatie enquête (28 juni tot 8 juli 2018)	18
6.2. Groepsgesprek methodiek (27 september 2018)	18
6.3. Groepsgesprek beleid (25 oktober 2018)	19
6.4. Kwaliteitsbewaking door de Universiteit Gent	19
6.5. Groepsgesprek met leden van het Burgerkabinet (22 november 2018)	21
7. Het Burgerkabinet geëvalueerd	22
7.1. Opzet en samenstelling van het Burgerkabinet	22
7.2. Bijeenkomsten en methodieken	24
7.3. Samenwerking, praktische organisatie en communicatie	26
7.4. Impact van het Burgerkabinet	27
8. Aanbevelingen	29
9. Bijlagen	31
9.1. Folder en poster rekruteringscampagne	31
9.2. Procedure loting – nota als gevolg van proefloting	33
9.3. Enkele richtlijnen voor een goede werking van het Burgerkabinet	38
9.4. Kwaliteitsbewaking agendasetting 17 mei 2017	44
9.5. Kwaliteitsbewaking eerste Burgerkabinet (17 juni 2017)	49
9.6. Kwaliteitsbewaking tweede Burgerkabinet (28 oktober 2018)	59
9.7. Vragenlijst enquête evaluatie Burgerkabinet	68
9.8. Samenvatting resultaten enquête evaluatie Burgerkabinet	71
9.9. Draaiboek en verslag groepsgesprek methodiek (27 september 2018)	73
9.10. Draaiboek en verslag groepsgesprek beleid (25 oktober 2018)	83
9.11. Draaiboek en verslag groepsgesprek leden (22 november 2018)	92
9.12. Eindevaluatie Burgerkabinet Gent, Nicolas Bouteca & Carl Devos, Vakgroep Politieke Wetenschappen, UGent	105

1. Het Burgerkabinet: inspraak in het Circulatieplan

Sinds 3 april 2017 rijdt het verkeer in Gent via het nieuwe Circulatieplan. Met het Burgerkabinet kregen 150 Gentenaars inspraak in dat Circulatieplan. Zij konden de gang van zaken evalueren, problemen melden, oplossingen voorstellen en zich buigen over eventuele bijstellingen en vragen over het ingevoerde plan.

1.1. Vooraf

Het Burgerkabinet maakt deel uit van een ruimer inspraaktraject over het Circulatieplan. Eerst vonden zeven gespreksavonden plaats (voorjaar 2015), voor iedere sector en de voetgangerszone één. Alle inwoners werden uitgenodigd voor de gespreksavond van hun sector en van de voetgangerszones. Het Mobiliteitsbedrijf stelde de basisprincipes van het Circulatieplan voor en gaf een overzicht van de specifieke wijzigingen voor de betreffende sector. Vervolgens konden de deelnemers aan dialoogtafels opmerkingen geven over het plan. Na afloop van alle gespreksavonden werd een eindrapport opgesteld dat de opmerkingen bundelt.

Vervolgens organiseerde het stadsbestuur, opnieuw per sector, een reeks informatieavonden (najaar 2016) waar de verfijningen en wijzigingen aan het Circulatieplan werden voorgesteld.

1.2. Opzet en doelstelling

Tijdens de vergadering van 22 februari 2016 heeft de gemeenteraad aan het college van burgemeester en schepenen opgedragen om verder in dialoog te gaan met alle Gentenaars en de Gent-gebruikers over de invoering van het Circulatieplan voor de Gentse binnenstad (<http://qbesluit.gent.be/publication/16.0225.7362.8702/detail>):

Art. 2 Draagt het college van burgemeester en schepenen op om verder in dialoog te gaan met alle Gentenaars en de Gent-gebruikers in de vorm van een voortdurende volksbevraging die bestaat uit volgende elementen:

1. Het opzetten van een oplossingsgerichte dialoog, startend in maart 2016, voorafgaand aan de invoering van het Circulatieplan binnenstad Gent, met specifieke doelgroepen (bewonersgroepen, handelaars, zorgverstrekkers, mensen met een beperking, ...). Deze dialoog kan leiden tot verdere concrete afspraken en verfijningen voor en na de invoering van het plan;

2. Het organiseren van representatieve en kwalitatieve bevestigingen bij Gentenaars en Gent-gebruikers na invoering van het Circulatieplan binnenstad Gent, met de bedoeling hieruit kwaliteitsverbeteringen en problemen te detecteren en voorstellen tot verfijning en bijsturing te formuleren;

3. Deze bevestigingen en andere reacties te laten begeleiden, evalueren en aansturen door een Burgerkabinet van onafhankelijke burgers, dat representatief is voor de Gentse bevolking, en dat regelmatig samenkomt (om te beginnen in juni en oktober 2017, en januari en mei 2018); dit Burgerkabinet zal worden samengesteld via een open oproep en zal aanbevelingen doen voor verfijning en bijsturing van het Circulatieplan binnenstad Gent; een concreet plan van aanpak met betrekking tot de samenstelling en werking van dit Burgerkabinet zal tegen de zomer van 2016 worden voorgesteld.

Dit werd vervolgens vertaald naar een meer concrete opdracht voor de Dienst Beleidsparticipatie:

Samen met de invoering van het circulatieplan zetten we een burgerkabinet op. Het burgerkabinet bestaat uit een 100 à 120 Gentenaars die om de drie à vier maanden samenkomen (juni 2017, oktober 2017, januari 2018, mei of juni 2018). Zij gaan in gesprek met het stadsbestuur (en het Mobiliteitsbedrijf) over een aantal thema's en onderwerpen verbonden met het circulatieplan. De thema's en onderwerpen kunnen zowel door de burgers als door het stadsbestuur worden aangebracht. De leden van het burgerkabinet krijgen de nodige informatie zodat ze hun rol kunnen opnemen. Deze werkwijze laat, in tegenstelling tot een volksraadpleging, toe dat het stadsbestuur de al opgestarte dialoog in kader van het voortraject van het circulatieplan kan verder zetten via een kwalitatieve, inhoudelijke en doorgedreven dialoog met bewoners. Via het burgerkabinet kan een veel meer een gedifferentieerde aanpak worden ontwikkeld.

In de samenstelling is een goede verdeling qua leeftijd, geslacht en spreiding over de verschillende wijken en deelgemeenten van Gent noodzakelijk. Iedere Gentenaar moet zich kunnen kandidaat stellen voor het burgerkabinet en een evenwaardige kans krijgen om deel uit te maken van het burgerkabinet. Het burgerkabinet wordt begeleid door een externe voorzitter.

Het oordeel en de adviezen van het burgerkabinet worden meegenomen in het verdere beleid met betrekking tot het circulatieplan. Het oordeel en de adviezen worden gebruikt om het circulatieplan te verbeteren en om voor specifieke problemen oplossingen te realiseren. Indien adviezen niet kunnen worden gevolgd, dan zal het stadsbestuur ook uitleggen wat hiervoor de redenen zijn.

Er zal een wisselwerking zijn tussen het burgerkabinet en de kwalitatieve bevestigingen. De thema's voor de bevestigingen kunnen mee bepaald worden door het burgerkabinet. Het burgerkabinet kan immers vanuit haar werking de nood aanvoelen om rond bepaalde thema's meer burgers te bevestigen. Omgekeerd kan de bevestiging de werking van het burgerkabinet inspireren.

1.3. Op zoek naar procesbegeleiding

Wegens het belang van het Burgerkabinet en omdat dit een nieuw instrument was voor de stad, ging de Dienst Beleidsparticipatie op zoek naar externe procesbegeleiding. Want niet alleen de leden van het Burgerkabinet, maar zeker ook de stadsorganisatie had nood aan een dergelijke ondersteuning. Zeven ondernemingen dienden een offerte in naar aanleiding van het bestek 'Procesbegeleiding voor de opstart, uitwerking en begeleiding van het Gentse Burgerkabinet' (vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met bekendmaking): SD Diensten NV, CIBE vzw (nu: Billie Bonkers), Levuur cvba, Codecrea c.v., Deloitte Consulting cvba, Common Ground, Start 2 Connect bvba (Glassroots).

Tijdens de bijeenkomst van 22 september 2016 keurde het college van burgemeester en schepenen de gunning van de overheidsopdracht voor de externe procesbegeleiding van het Burgerkabinet goed aan CIBE vzw (nu Billie Bonkers), voor een bedrag van 155.642,00 EUR, incl. 21 % btw.

Dit waren de voornaamste vereisten die werden gesteld aan de externe procesbegeleider:

- > Het zo representatief mogelijk samenstellen van het Burgerkabinet. Dit moet gebeuren in nauwe samenwerking met de Dienst Beleidsparticipatie en de Dienst Data en Informatie.
- > Na elke bijeenkomst van het Burgerkabinet wordt de werking ervan geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd. Een dynamische procesarchitectuur veronderstelt ook een systeem van permanente evaluatie en bijsturing.

- > Het ontwikkelen van een visie over de principes achter en de mogelijke werking van een Burgerkabinet op maat van Gent, ook toegepast op de context van de invoering van het Circulatieplan.
- > Het uitwerken van een algemene en dynamische procesarchitectuur, inclusief tijdslijn en voorstel van frequentie van bijeenkomsten van het Burgerkabinet. Ermee rekening houdend dat het Burgerkabinet vanaf juni 2017 minstens een viertal keer (om de 3 à 4 maanden) bijeenkomt. Daarenboven moet gemotiveerd worden of het al dan niet wenselijk is om bijvoorbeeld in het voorjaar van 2017 een informeel welkomstmoment en een opleidingsmoment te organiseren.
- > Het voorzitterschap van het Burgerkabinet opnemen of een voorstel formuleren door wie dit best wordt opgenomen. Het Burgerkabinet wordt in elk geval begeleid door een externe voorzitter.
- > Uitwerken van de moderatie van het Burgerkabinet.
- > Een strategie uitwerken in functie van verwachttingsmanagement bij de deelnemers aan het Burgerkabinet. Dit is immers een kritische succesfactor bij de werking van het Burgerkabinet.

2. Samenstelling van het Burgerkabinet

Het Burgerkabinet bestond uit een zeer gemengde groep van 150 Gentenaars. Zij werden gerekruteerd via de campagne 'Het Circulatieplan, wat denkt gij daarvan? Geef gewicht aan uw gedacht in het Burgerkabinet.' **De rekruteringscampagne vond plaats van 13 januari 2017 tot en met 15 februari 2017.** De folder (5.000 ex) en de poster (1.000 ex) van de campagne zijn terug te vinden in bijlage.

De rekruteringscampagne was grootschalig en divers:

- > Op 20 december 2016 organiseerde de Dienst Beleidsparticipatie een **overleg met een aantal intermediaire organisaties** die werken voor en met moeilijker bereikbare doelgroepen (vzw Jong, Samenlevingsopbouw, ...) om de campagne voor te stellen en hen uit te nodigen om de campagne ook binnen hun netwerk actief onder de aandacht te brengen.
- > Nog op 20 december 2016 verscheen '**De Wijze Gazet**' met daarin ook een plek voor de aankondiging van de rekruteringscampagne.
- > De **affiches en flyers** werden in de wijken verspreid door de wijkregisseurs. Daarnaast werden ze ook verspreid in de publieke gebouwen van de stad (bibliotheken, buurtcentra, open huizen, sporthallen en zwembaden, musea, dienstencentra, welzijnsbureaus,...).
- > De flyer was meteen ook een **inschrijvingskaart** en dus van groot belang voor de niet-digitale rekrutering.
- > Van 10 t.e.m. 16 januari 2017 hingen er **grote affiches** (1,2 m breed x 1,6 m hoog) in de **infoborden** Dikkelindestraat-Zandstraat; Sint-Michielsplein-Sint-Michielselling; Toekomststraat; Wolfputstraat; Jules de Saint-Genoisstraat-Moscouviaduct; Tramstraat; Antoon Catriestraat en in de **infozuilen** Bevrijdingslaan-Kiekenstraat; Griendeplein; Pauwstraat; Stapelplein-Doornzelestraat; Ledeborgplein; G.Crommenlaan-A.Hendrickxlaan.
- > Vanaf eind december 2016 was er een specifieke informatiepagina over het Burgerkabinet: <http://www.stad.gent/burgerkabinet>, waar alle informatie gebundeld werd en waar men zich ook **online** kon inschrijven gedurende de rekruteringsperiode. Inschrijven kon ook door te **telefoneren** naar de Mobiliteitslijn of door de **inschrijvingskaart** van de A5 flyer in te vullen.
- > De start van de inschrijfperiode werd op 13 januari gegeven door burgemeester Daniël Termont en schepen van mobiliteit en openbare werken Filip Watteeuw tijdens het perssalon van die dag.
- > De **social media kanalen** van de Stad Gent en het Mobiliteitsbedrijf riepen de Gentenaars meermaals op om zich in te schrijven.
- > De geschreven pers schonk ook aandacht aan de inschrijfperiode (De Standaard 14/01/2017 – Deze Week 25/01/2017 en 08/02/2017 – Het Nieuwsblad 03/02/2017)
- > In het **Stadsmagazine van februari 2017** verscheen ook een oproep.

De campagne resulteerde in 808 kandidaten waaruit de eigenlijke 150 leden geloot werden. De selectie gebeurde onafhankelijk, in samenwerking met de Universiteit Gent, vakgroep Politieke Wetenschappen, en in aanwezigheid van een gerechtsdeurwaarder. De selectie gebeurde volgens de primaire (zone en verplaatsingsmodus) en secundaire criteria (leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en herkomst) die de kandidaten bij inschrijving aangeduid hebben. Daarnaast werd voor 1 op 5 leden een opvolger geloot. Dit betekent dat er naast de 150 effectieve leden ook 31 opvolgers geselecteerd werden. Deze opvolgers konden aangesproken worden om lid te worden wanneer een lid afhaakte.

Bij de inschrijving (online, telefoon, kaart) werd aan de kandidaten gevraagd om de volgende gegevens te bezorgen:

1. CONTACTINFO

- > Uw naam
- > Uw adres
- > Uw e-mail
- > Uw telefoonnummer

2. HOE VERPLAATST U ZICH HET MEEST IN GENT? (max. 1 antwoord)

- > Te voet
- > Met de fiets
- > Met de tram en/of bus
- > Met de moto / bromfiets
- > Met de wagen als bestuurder
- > Met de wagen als passagier

3. PERSOONLIJKE GEGEVENS

- > Wat is uw leeftijd?
 - 16-24
 - 25-44
 - 45-64
 - 65 +
- > Wat is uw geslacht: M / V / X
- > Welke nationaliteit had u bij uw geboorte? En welke nationaliteit hadden uw ouders bij hun geboorte?
- > Wat is uw hoogst behaalde diploma? Lagere school / Lager secundair / Hoger secundair / Hogeschool / Universitair / Geen

De procedure voor de loting kan je nalezen in de bijlage 'Procedure loting – nota als gevolg van proefloting'.

Als voorzitter van het Burgerkabinet werd Bram Verschuere uitgenodigd, professor aan de vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management van de Universiteit Gent: een neutrale figuur, onder meer gespecialiseerd in participatie en lokale besturen en met affiniteit voor Gent.

3. Verloop van het traject

3.1. De aanloop

In aanloop naar het eerste Burgerkabinet kwamen de leden al samen voor (1) de plechtige installatie, (2) een infosessie over het Circulatieplan en (3) een agendasetting. Voor de eerste twee sessies werden zowel de effectieve leden als de opvolgers uitgenodigd. De derde sessie was enkel toegankelijk voor leden. De geselecteerde leden en opvolgers waren niet verplicht om deel te nemen aan deze informatieve sessies.

3.1.1. Plechtige installatie (22 maart 2017)

Op woensdag 22 maart 2017 was de plechtige installatie van het Burgerkabinet. Deze bijeenkomst vond plaats in aanwezigheid van burgemeester Termont en schepenen van mobiliteit en openbare werken Watteeuw. De leden kregen op dat moment alle praktische informatie over de context en het verloop van het Burgerkabinet.

Bovendien werden met de leden afspraken gemaakt voor een goede werking van het participatief proces. De leden van het Burgerkabinet werden uitgenodigd om deze werkafspraken te onderschrijven. Deze afspraken hebben te maken met (1) de doelstellingen en bevoegdheden van het Burgerkabinet, (2) de werking en organisatie van het Burgerkabinet, (3) de externe communicatie en (4) de kwaliteitsbewaking en evaluatie.

1. Doelstellingen en bevoegdheden van het Burgerkabinet

De doelstelling van het Burgerkabinet is Gentenaars inspraak geven over het Circulatieplan. Het Burgerkabinet kan echter geen politieke beslissingen nemen, noch de achterliggende principes (doorgaand verkeer uit het stadscentrum weren en daartoe het centrum verdelen in sectoren door middel van 'knippen') in vraag stellen.

2. Werking en organisatie van het Burgerkabinet

De rol van de voorzitter, de procesbegeleider, de leden zelf en het beleid werden geëxpliciteerd. Van de voorzitter en de procesbegeleider werd verwacht dat zij neutraal en objectief zijn en vertrouwd zijn met de Gentse context. Van de leden zelf verwachtten we dat ze streven naar oplossingsgerichte dialoog, dat ze iedereen de kans geven om bij te dragen en dat ze geen belangenorganisatie of politieke organisatie vertegenwoordigen. Het beleid engageerde zich om tijdig terug te koppelen richting Burgerkabinet.

Daarnaast werden enkele praktische afspraken gemaakt m.b.t. frequentie, verloop, voorbereiding en agenda, verslaggeving en validatie van het Burgerkabinet, en aanwezigheid en ondersteuning van de leden.

3. Externe communicatie

Op vlak van externe communicatie werd afgesproken dat leden, in hun hoedanigheid van geëngageerde burger, vrij en in alle transparantie kunnen communiceren over het Burgerkabinet. Maar zij konden nooit optreden als woordvoerder. Die rol was voor de voorzitter weggelegd.

4. Kwaliteitsbewaking en evaluatie

Ook de kwaliteitsbewaking en evaluatie door de Universiteit Gent, Vakgroep Politieke Wetenschappen werd van bij de start aan de leden van het Burgerkabinet meegedeeld.

Alle afspraken kan u nalezen in de bijlage 'Enkele richtlijnen voor een goede werking van het Burgerkabinet'.

Op het einde van de plechtige installatie was er mogelijkheid om vragen te stellen.

Zowel de effectieve leden als de opvolgers werden voor deze bijeenkomst uitgenodigd. Er waren 137 aanwezigen.

3.1.2. Infosessie Circulatieplan (29 maart 2017)

Op woensdag 29 maart 2017 volgde een infosessie waar de inhoud van het Circulatieplan toegelicht werd door een medewerker van het Mobiliteitsbedrijf van de Stad Gent. Deze presentatie had als doel om de leden een algemene introductie te geven over het plan zodat het Burgerkabinet aan de slag kon. Alle leden ontvingen op dat moment een infobundel waarin het opzet van het Circulatieplan uitgebreid beschreven staat.

Zowel de effectieve leden als de opvolgers werden voor deze bijeenkomst uitgenodigd. Er waren 132 aanwezigen.

3.1.3. Agendasetting (17 mei 2017)

De leden van het Burgerkabinet bepaalden zelf de agenda van de bijeenkomsten. Naast de mogelijkheid om agendapunten aan te brengen via mail, telefoon en het participatieplatform Burgerkabinet Online, organiseerden we een voorbereidende sessie op woensdag 17 mei 2017 waar agendapunten verzameld werden. Zeven thema's kwamen uit de bus als agendapunten voor de eerste bijeenkomst van het Burgerkabinet: (1) de economische impact van het Circulatieplan, (2) de sociale impact, (3) het systeem van de vergunningen, (4) de alternatieve manieren waarop mensen zich kunnen verplaatsen, (5) concrete verkeerstechnische knelpunten, (6) het openbaar vervoer en (7) de milieu-impact van het Circulatieplan.

Deze bijeenkomst was enkel toegankelijk voor de leden van het Burgerkabinet.

Methodiek

Op basis van signalen en knelpunten die de leden van het Burgerkabinet vooraf al doorgaven organiseerden we gesprekstafels rond zeven thema's: (1) milieu-impact, (2) hoe verplaatsen, (3) sociale impact, (4) vergunningen, (5) communicatie, (6) economische impact en (7) verkeerstechnische aspecten.

We deelden deze thema's vooraf aan de leden mee en vroegen hen om hun voorkeur door te geven. Op basis daarvan wezen we hen toe aan drie gesprekstafels. Via een doorschuifstelsel gingen de deelnemers telkens 30 minuten in gesprek rond een thema van hun keuze. Het doel van de gesprekstafels was om binnen dat thema agendapunten aan te brengen die op een Burgerkabinet besproken zouden moeten worden. Na afloop presenteerden de moderatoren van elke groep een samenvatting van wat aan hun gesprekstafel aan bod kwam.

De input uit deze infosessie, samen met extra input via mail, telefoon en het platform Burgerkabinet Online, bepaalde de agenda van de bijeenkomsten van het Burgerkabinet.

Kwaliteitsbewaking door UGent

Alle aanwezige leden kregen een papieren evaluatieformulier om ter plaatse in te vullen. De resultaten van deze formulieren werden verwerkt door de Universiteit Gent, Vakgroep Politieke Wetenschappen (zie 'kwaliteitsbewaking en evaluatie').

Uit hun bevindingen blijkt een (erg) grote tevredenheid over de bijeenkomst. Methodologisch wordt weinig bijsturing gevraagd. Knelpunten die aangegeven werden zijn onder andere de locatie en het timemanagement (lees: voldoende tijd voorzien voor debat en minder voor uitleg over de procedure). Er moet ook blijvend op toegezien worden dat er voldoende deelnemers opdagen en dat de aanwezige groep deelnemers voldoende divers is.

3.2. Eerste Burgerkabinet (17 juni 2017)

Het eerste officiële Burgerkabinet, waar adviezen geformuleerd werden, vond plaats op zaterdag 17 juni 2017. Hier werden al vijf van de zeven thema's besproken die tijdens de agendasetting naar boven kwamen. De andere twee thema's, openbaar vervoer en milieu-impact, kwamen tijdens volgende Burgerkabinetten aan bod.

Er waren 122 aanwezigen op het eerste Burgerkabinet.

Methodiek

De voormiddag startte met een plenaire inleiding door de voorzitter van het Burgerkabinet. Daarna schoven deelnemers aan bij gesprekstafels.

Deelnemers konden bij inschrijving een top 3 doorgeven van de thema's waar ze het liefst rond willen werken. Op basis van hun top 3 werden ze ingedeeld aan een tafel. Elke gesprekstafel beschikte over een moderator, een verslaggever en een expert, die de kabinetsleden kon bijstaan in de discussie. De discussie vertrok vanuit problemen, die vooraf gesignaleerd werden, maar ter plaatse nog aangevuld konden worden aan de hand van rode post-its. Daarna gingen leden op zoek naar oplossingen op lange en op korte termijn, zogenaamde quick wins. Ze visualiseerden dit aan de hand van groene en gele post-its. In een derde stap formuleerden de leden adviezen, gebaseerd op de lange- en kortetermijnoplossingen die in de tweede fase besproken werden.

In totaal formuleerden de kabinetsleden 88 adviezen voor het Gentse stadsbestuur. Op het einde van de bijeenkomsten stemden de leden plenair over deze adviezen. Ze konden aangeven in welke mate ze het er eens of oneens mee waren, zodat het stadsbestuur een juist beeld kreeg van de aanhang van de verschillende adviezen.

Na afloop werden de adviezen, met het resultaat van de stemming, overhandigd aan het stadsbestuur.

Kwaliteitsbewaking door UGent

Alle aanwezige leden kregen een papieren evaluatieformulier om ter plaatse in te vullen. De resultaten van deze formulieren werden verwerkt door de Universiteit Gent, Vakgroep Politieke Wetenschappen (zie 'kwaliteitsbewaking en evaluatie').

Op basis van de ingediende vragenlijsten bleek een (erg) grote tevredenheid over het Burgerkabinet van 17 juni. Het belangrijkste aandachtspunt op methodologisch vlak was het gebrek aan tijd voor

debat. Andere aspecten zoals de kwaliteit van de informatie en de neutraliteit van de informatieoverdracht, de experten aan de gesprekstafels, de werkwijze, de kwaliteit en de leiding van de gesprekstafels werden overwegend positief geëvalueerd.

Nog twee opmerkingen worden door verschillende deelnemers aangehaald. Ten eerst verwachtten sommige deelnemers een meer diepgaande werkwijze aan de thematafels, met minder adviezen en meer ruimte voor debat. Ten tweede vermeldden sommige deelnemers dat het stemmen te lang duurde en dat de achterliggende bedoeling onduidelijk was.

3.3. Infosessie meten is weten (17 oktober 2017)

Tijdens deze extra sessie kwamen leden alles te weten over de metingen die Stad Gent uitvoert in het kader van het Circulatieplan (metingen van verkeer en milieu en ook een luikje over economie).

Er werden presentaties gegeven door medewerkers van de Dienst Economie, de Dienst Milieu en Klimaat en het Mobiliteitsbedrijf van de Stad Gent. Na de presentaties was er mogelijkheid om vragen te stellen.

Er waren 26 aanwezigen op de infosessie 'meten is weten'.

3.4. Tweede Burgerkabinet (28 oktober 2017)

Op zaterdag 28 oktober 2017 vond de tweede officiële bijeenkomst van het Burgerkabinet plaats. Twee thema's kwamen voor het eerst uitgebreid aan bod: openbaar vervoer en de milieu-impact van het Circulatieplan. Daarnaast werkten de leden verder aan de thema's die vorige keer nog niet afgerond waren: economische impact, verplaatsingen en locatiegebonden verkeers-technische knelpunten.

Er waren 72 aanwezigen op het tweede Burgerkabinet.

Methodiek

De voormiddag startte met een plenaire inleiding door de voorzitter van het Burgerkabinet. Daarna gaf De Lijn een uiteenzetting, bedoeld om in te gaan op signalen die de leden in het kader van het Circulatieplan doorgegeven hebben.

Deelnemers konden bij inschrijving opnieuw een top 3 doorgeven van de thema's waar ze het liefst rond willen werken. Op basis van hun top 3 werden ze ingedeeld aan een tafel. Elke gesprekstafel beschikte over een moderator, een verslaggever en een expert, die de kabinetsleden kon bijstaan in de discussie. De medewerkers van De Lijn sloten als expert aan bij de thematafel 'openbaar vervoer'.

Op basis van feedback van de deelnemers werd de methodiek aan de gesprekstafels aangepast naar een minder probleemgestuurde aanpak. We werkten voor elk thema met een visuele map. Dit is een groot visueel overzicht van alle knelpunten én ideeën die vooraf door de leden werden aangebracht. In een eerste stap konden de leden rond de visuele map lopen en deze aanvullen met extra knelpunten (rode post-its) en ideeën voor oplossingen (groene post-its). De tweede stap bestond uit een interactieve discussie over de geclusterde oplossingen voor knelpunten. In een derde fase formuleerden de leden adviezen op basis van de ideeën uit stap twee. Om de adviezen naar een hoger niveau van concreetheid te tillen, moesten een aantal specifieke elementen zeker aanwezig

zijn in elk advies: wat wil je doen, voor wie en waarom? Er werd ook gestreefd naar een beperkt aantal adviezen, ongeveer zes per tafel.

De thematafel 'locatiegebonden knelpunten' kreeg een aparte methodiek. Hier werd geopteerd voor een open debat aan de hand van een geografische kaart (Google Maps). De adviezen moesten wel aan dezelfde voorwaarden voldoen.

In tegenstelling tot het eerste Burgerkabinet, kozen we er deze keer voor om niet plenair te stemmen over de adviezen. In plaats daarvan konden de leden in de week na het Burgerkabinet thuis online stemmen. Opnieuw werden de adviezen samen met het resultaat van deze stemming overhandigd aan het stadsbestuur.

Kwaliteitsbewaking door UGent

Alle aanwezige leden kregen een papieren evaluatieformulier om ter plaatse in te vullen. De resultaten van deze formulieren werden verwerkt door de Universiteit Gent, Vakgroep Politieke Wetenschappen (zie 'kwaliteitsbewaking en evaluatie').

Uit de resultaten blijkt dat er een (erg) grote tevredenheid was over het Burgerkabinet. Er was een grote tevredenheid over de kwaliteit van de gesprekstafels en de leiding van de tafels. Na het Burgerkabinet van 17 juni werd de tijd die deelnemers kregen om te debatteren als (zeer) negatief ervaren. Dit werd voor dit Burgerkabinet aangepast met een opvallende stijging in tevredenheid tot gevolg. De onderzoekers benadrukken echter wel dat de resultaten niet los gezien kunnen worden van de lage responsgraad en bijhorende gebreken op vlak van representativiteit onder de respondenten. Er zijn blijvende inspanningen nodig om deelnemers te motiveren om op te dagen voor het Burgerkabinet aangezien minder dan de helft van de leden aanwezig was op dit Burgerkabinet.

3.5. Terugkoppeling door het stadsbestuur (12 december 2017)

Op dinsdag 12 december 2017 gaf het Gentse stadsbestuur feedback aan de leden van het Burgerkabinet over de adviezen die zij tijdens de eerste twee bijeenkomsten formuleerden. Deze terugkoppeling kwam er op vraag van de voorzitter van het Burgerkabinet Bram Verschuere. Op die manier kregen de leden duidelijkheid over de resultaten van hun engagement in het Burgerkabinet. Burgemeester Daniël Termont en schepenen van mobiliteit en openbare werken Filip Watteeuw lichtten in een plenaire presentatie toe wat er gebeurt met de adviezen van het Burgerkabinet.

Daarna werd uitgebreid tijd voorzien om vragen te stellen. Deelnemers kregen bij aankomst een vragenformulier waarop ze hun vraag konden noteren. De vragen werden niet gesteld door de leden zelf, maar de moderator las de vragen voor. De antwoorden op alle vragen werden achteraf naar alle leden (ook wie er niet bij was) gemaïld.

Na afloop kregen de leden van het Burgerkabinet de feedback op papier mee naar huis.

Er waren 44 aanwezigen op de terugkoppeling door het stadsbestuur.

3.6. Derde Burgerkabinet (24 maart 2018)

Op zaterdag 24 maart 2018 kwam het Burgerkabinet voor een derde keer officieel samen. Deze bijeenkomst stond in het teken van de resultaten van de metingen die Stad Gent n.a.v. de invoering van het Circulatieplan deed. Deze evaluatie toetst de (voorlopige) effecten van de invoering van het

plan aan de oorspronkelijke doelstellingen ervan. Hiervoor werden zowel kwantitatieve als kwalitatieve data verzameld en geanalyseerd.

Er waren 52 aanwezigen op het derde Burgerkabinet.

Methodiek

De voormiddag startte met een plenaire inleiding door de voorzitter van het Burgerkabinet. Daarna presenteerde het onderzoeksbureau Transport & Mobility Leuven (TML), dat de analyse van de metingen deed, de belangrijkste resultaten uit het onderzoeksrapport aan de leden van het Burgerkabinet. Na de presentatie was er mogelijkheid om vragen te stellen.

Deelnemers konden bij inschrijving opnieuw een top 3 doorgeven van de thema's waar ze het liefst rond willen werken. Ze sloten aan bij thematische gesprekstafels om adviezen te formuleren op basis van de nieuwe input uit de presentatie van TML. Elke gesprekstafel beschikte over een moderator, een verslaggever en een expert, die de kabinetsleden konden bijstaan in de discussie.

Omwille van de gunstige feedback die we van de leden kregen, kozen we ervoor om dezelfde methodiek te hanteren als in het tweede Burgerkabinet. Daarnaast werd er opnieuw geopteerd om thuis online te stemmen op de geformuleerde adviezen. De adviezen werden samen met het resultaat van de stemming afgegeven aan het stadsbestuur.

3.7. Vierde Burgerkabinet - terugkoppeling door het stadsbestuur (31 mei 2018)

Op donderdag 31 mei 2018 kwam het Burgerkabinet een laatste keer samen. Het opzet van dit vierde en laatste Burgerkabinet verschilde van de vorige drie bijeenkomsten. Het Gentse stadsbestuur gaf feedback aan de leden van het Burgerkabinet over de adviezen die zij tijdens de derde bijeenkomst formuleerden. Deze terugkoppeling kwam er op vraag van de voorzitter van het Burgerkabinet Bram Verschuere. Op die manier kregen de leden duidelijkheid over de resultaten van hun engagement in het Burgerkabinet. Burgemeester Daniël Termont en schepenen van mobiliteit en openbare werken Filip Watteeuw lichtten in een plenaire presentatie toe wat er gebeurt met de adviezen van het Burgerkabinet. Daarna werd uitgebreid tijd voorzien om vragen te stellen.

Er waren 44 aanwezigen op het vierde Burgerkabinet.

4. Het resultaat van het Burgerkabinet

Het Burgerkabinet leverde in totaal 186 adviezen af aan het Gentse stadsbestuur. Op al deze adviezen kregen de leden zowel mondeling als schriftelijk feedback van Burgemeester Daniël Termont en schepen van mobiliteit en openbare werken Filip Watteeuw. Al deze adviezen, samen met de feedback van het stadsbestuur, kan u [nalezen op de webpagina van het Burgerkabinet](#).

"Het traject van het eerste Burgerkabinet in Gent zit er op. Ik wil de leden uitdrukkelijk bedanken voor hun zeer gewaardeerd engagement. Deel uitmaken van een nieuwe participatieve methodiek rond een complex thema als het Circulatieplan is niet evident. Noch voor het stadsbestuur, noch voor de leden van het Burgerkabinet. Niettemin werden er 186 adviezen aan het stadsbestuur geformuleerd, en een deel daarvan heeft tot aanpassingen aan het Circulatieplan geleid. Hier en daar kwam er, soms terecht, kritiek op de werking van het Burgerkabinet. In de mate van het mogelijke hielden we daar rekening mee door de werking op geregelde tijdstippen bij te sturen. Het is een experiment geweest, dat resultaten heeft opgeleverd, maar waaruit we ook moeten leren. Daarom kijk ik uit naar de evaluatie, die samen met de Universiteit Gent zal worden uitgevoerd." - Bram Verschuere, voorzitter Burgerkabinet

5. Communicatiekanalen van het Burgerkabinet

5.1. Kanalen voor communicatie met de leden

Mail – telefoon – post

Om te communiceren met de leden van het Burgerkabinet werden een apart e-mailadres (burgerkabinet@stad.gent) en telefoonnummer aangemaakt.

Alle mails naar de leden van het Burgerkabinet met o.a. uitnodigingen voor bijeenkomsten en verslagen, werden verstuurd vanop het e-mailadres van het Burgerkabinet. Een beperkt aantal leden, dat dit expliciet aangaf, kreeg deze correspondentie ook via de post.

Daarnaast konden leden met vragen, opmerkingen, suggesties of agendapunten tijdens de kantooruren ook terecht op de Burgerkabinet telefoon, beheerd door Billie Bonkers.

Platform Burgerkabinet online

Het platform Burgerkabinet online was er om ook tussen de bijeenkomsten door suggesties uit te wisselen over het Circulatieplan. Want er zat wel wat tijd tussen de verschillende officiële bijeenkomsten van het Burgerkabinet. Op deze interactieve website konden de leden van het Burgerkabinet op elk moment hun suggesties ingeven. Zo hoefde er niks verloren te gaan. Die suggesties konden geïllustreerd worden met foto's of filmpjes. Andere leden van het Burgerkabinet konden reageren op die suggesties. Zo konden de leden in gesprek treden met elkaar.

Om wat structuur aan te brengen in de verschillende suggesties, werkten we met 7 thema's. Dit waren dezelfde thema's als deze die op de agenda van het Burgerkabinet stonden. We vroegen om (minstens) één thema aan te duiden bij de suggesties die leden op het platform postten.

Op dit platform plaatsten we ook de verslagen van de bijeenkomsten van het Burgerkabinet en andere relevante documentatie zoals presentaties.

5.2. Kanalen voor externe communicatie

Webpagina

Het Burgerkabinet kreeg een aparte webpagina op de website van de Stad Gent. Doorheen het traject van het Burgerkabinet werd deze webpagina aangepast en aangevuld. In een eerste fase werd de webpagina vooral gebruikt als onderdeel van de campagne om leden voor het Burgerkabinet te werven, met o.a. een online formulier om je kandidaat te stellen. Later werd het een extern communicatiekanaal om geïnteresseerden op de hoogte te houden van het verloop en de resultaten van het Burgerkabinet, met o.a. een overzicht van de bijeenkomsten en een overzicht van alle adviezen met bijhorend het resultaat van de stemming en de feedback van het stadsbestuur.

Je kan naar de webpagina surfen via www.stad.gent/burgerkabinet.

Persberichten en vermeldingen in de pers

Er werden verschillende persuitnodigingen en persberichten verstuurd in het kader van het Burgerkabinet. Sommige werden verstuurd vanuit het Burgerkabinet zelf, andere door de Stad Gent.

Er verschenen berichten over het Burgerkabinet in diverse media:

- 1) 'John zal niet moeten opstappen' 'Maar wat meer enthousiasme mag wel' De Standaard - 25 Aug. 2018 - Pagina 8
- 2) "Geef burgers een zitje in de gemeenteraad" Gazet van Antwerpen - 09 Jun. 2018 - Pagina 6
- 3) 'Na vier debatten was alles gezegd' De Standaard - 14 Apr. 2018 - Pagina 8
- 4) "Na vier debatten was alles gezegd" Het Nieuwsblad - 14 Apr. 2018 - Pagina 2
- 5) Burgers inspraak geven: in theorie klinkt het goed De Morgen - 14 Apr. 2018 - Pagina 15
- 6) Suggesties Burgerkabinet is maat voor niets Het Laatste Nieuws - 12 Apr. 2018 - Pagina 15
- 7) Aanpassingen circulatieplan gaan in Deze Week - 28 Mar. 2018 - Pagina 1
- 8) Burgerkabinet circulatieplan bloedt dood Het Laatste Nieuws - 26 Mar. 2018 - Pagina 14
- 9) 'Gentse ondernemers zitten niet te wachten op een zoveelste praatbarak' Knack VIP - 02 Mar. 2018 - Pagina 0
- 10) Hier wordt circulatieplan aangepast Het Laatste Nieuws - 14 Dec. 2017 - Pagina 16
- 11) Burger-kabinet Gent wint wereldbeker in Opwijk De Standaard - 07 Dec. 2017 - Pagina 33
- 12) Opwijkse waardering levert Gents circulatieplan wereldbeker op Het Nieuwsblad - 07 Dec. 2017 - Pagina 4
- 14) Burgerkabinet stelt eigen toekomst in vraag Het Nieuwsblad - 30 Okt. 2017 - Pagina 3
- 15) "Sommige wijken bloeden dood" Het Laatste Nieuws - 30 Okt. 2017 - Pagina 13
- 16) adviezen Burgerkabinet versneld uitgevoerd Het Nieuwsblad - 15 Jul. 2017 - Pagina 9
- 17) Stad past circulatieplan aan Het Laatste Nieuws - 15 Jul. 2017 - Pagina 42
- 18) Toegangspoorten tot autovrij gebied geschrapt Het Laatste Nieuws - 03 Jul. 2017 - Pagina 16
- 19) Eén vergunning voor autovrij gebied in Gentse binnenstad De Standaard - 01 Jul. 2017 - Pagina 38
- 20) Eén vergunning voor autovrije kuip Het Nieuwsblad - 01 Jul. 2017 - Pagina 1
- 21) MEER DAN 70 ADVIEZEN VOOR WATTEEUW Het Nieuwsblad - 19 Jun. 2017 - Pagina 1
- 22) Burgerkabinet komt met zeventig adviezen De Standaard - 19 Jun. 2017 - Pagina 25
- 23) Burgerkabinet blijkt tijdverspilling Het Laatste Nieuws - 19 Jun. 2017 - Pagina 15
- 24) 'Gents stadsbestuur duldt geen inspraak' De Morgen - 29 Apr. 2017 - Pagina 16
- 25) Geen referendum over Gents circulatieplan: N-VA legt zich niet neer bij 'hallucinante telling' Knack VIP - 28 Apr. 2017 - Pagina 0
- 26) "Dit kabinet is voor ons land uitzonderlijk" Deze Week - 05 Apr. 2017 - Pagina 6
- 27) Burgerkabinet stapt eerste werkweek in Deze Week - 05 Apr. 2017 - Pagina 1
- 28) Voor tienduizenden Gentenaars, pendelaars en... Het Nieuwsblad - 01 Apr. 2017 - Pagina 1
- 29) Is de stad hier wel klaar voor? De Morgen - 28 Mar. 2017 - Pagina 8
- 30) Mobiliteitsplan invoeren en dan referendum? Geen goed bestuur De Morgen - 27 Mar. 2017 - Pagina 2
- 31) JURY CIRCULATIEPLAN GESTART Het Nieuwsblad - 23 Mar. 2017 - Pagina 1
- 32) 150 Gentenaars buigen zich over circulatieplan De Standaard - 23 Mar. 2017 - Pagina 32
- 33) Burgerkabinet buigt zich over Gents circulatieplan De Morgen - 22 Mar. 2017 - Pagina 12
- 34) 'Ik verzamel al jaren statistieken' Jurgen Gielen De Morgen - 22 Mar. 2017 - Pagina 12
- 35) Burgerkabinet komt er aan Deze Week - 15 Mar. 2017 - Pagina 9
- 36) Gent kan niet om referendum van 1 miljoen euro heen De Morgen - 10 Mar. 2017 - Pagina 13
- 37) Kandidaten burgerkabinet in potjes verdeeld Het Laatste Nieuws - 02 Mar. 2017 - Pagina 16
- 38) Uitgeloot: neutraal burgerkabinet Het Nieuwsblad - 02 Mar. 2017 - Pagina 2
- 39) Kort & Krachtig Deze Week - 08 Feb. 2017 - Pagina 6
- 40) AL ZESHONDERD GENTENAARS willen mening geven over circulatieplan Het Nieuwsblad - 03 Feb. 2017 - Pagina 1

- 41) Meld je aan voor het Burgerkabinet Deze Week - 25 Jan. 2017 - Pagina 17
- 42) Gezocht: 150 'kritische Gentenaars' De Standaard - 14 Jan. 2017 - Pagina 42
- 43) 190.000 euro voor start burgerkabinet Het Nieuwsblad - 02 Jul. 2016 - Pagina 10
- 44) N-VA zoekt 30.000 handtekeningen voor referendum Gents circulatieplan De Standaard - 28 Mei. 2016 - Pagina 38
- 45) Mobiliteitsforum samengesteld De Standaard - 11 Mei. 2016 - Pagina 33
- 46) 26.000 handtekeningen? Een makkie Het Laatste Nieuws - 26 Apr. 2016 - Pagina 15
- 47) 252 kandidaten voor burgerkabinet Het Laatste Nieuws - 19 Apr. 2016 - Pagina 18
- 48) Inschrijvingen Burgerkabinet voorlopig alleen online Het Laatste Nieuws - 10 Mar. 2016 - Pagina 17
- 49) Geef u op voor het burgerkabinet Het Nieuwsblad - 09 Mar. 2016 - Pagina 1
- 50) F*#k de senioren Het Nieuwsblad - 04 Mar. 2016 - Pagina 2
- 51) Professor Lokale Politiek ziet wat in burgerkabinet De Standaard - 24 Feb. 2016 - Pagina 32
- 52) Gentse knoop zaak van burgerkabinet De Morgen - 24 Feb. 2016 - Pagina 4
- 53) Laatste horde voor circulatieplan is genomen De Standaard - 24 Feb. 2016 - Pagina 32
- 54) "Beschamend" Het Laatste Nieuws - 24 Feb. 2016 - Pagina 17
- 55) Inspraak: achilleshiel van Gents mobiliteitsplan De Morgen - 24 Feb. 2016 - Pagina 31
- 56) Gezocht:150 mobiliteitsexperts Het Laatste Nieuws - 24 Feb. 2016 - Pagina 17
- 57) "Bedroevend voorstel" Het Laatste Nieuws - 24 Feb. 2016 - Pagina 17
- 58) Referendum van tafel, circulatieplan goedgekeurd Het Nieuwsblad - 24 Feb. 2016 - Pagina 1
- 59) Na vier uur debat nog geen referendum Het Nieuwsblad - 23 Feb. 2016 - Pagina 1

Nieuwsbrief

Er werd één nieuwsbrief over het Burgerkabinet verstuurd op het moment dat het traject halfweg was. De nieuwsbrief ging over de eerste twee officiële Burgerkabinetten en de terugkoppeling door het stadsbestuur op 12 december 2017.

De nieuwsbrief werd verstuurd naar iedereen die zich ooit kandidaat stelde om lid te worden van het Burgerkabinet en andere geïnteresseerden die hun e-mailadres doorgaven via de webpagina van het Burgerkabinet.

6. Kwaliteitsbewaking en evaluatie

Meteen vanaf de opstart van het Burgerkabinet hechtten we er belang aan om een continue kwaliteitsbewaking te garanderen en waar nodig bijsturing te doen. Hiervoor werkten we samen met de professoren Carl Devos en Nicolas Bouteca van de Universiteit Gent, vakgroep Politieke Wetenschappen.

Daarnaast deden we na afloop een uitgebreide evaluatie. De eerste editie van het Burgerkabinet was namelijk een pilootproject voor de Stad Gent waaruit we lessen willen trekken voor de toekomst. De evaluatie bestond uit verschillende onderdelen: (1) een enquête naar iedereen die (voor de hele of een bepaalde tijd) deel uitmaakte van het Burgerkabinet (28 juni tot 8 juli 2018), (2) een groeps gesprek 'methodiek' met de voorzitter, de procesbegeleider en enkele moderatoren (27 september 2018), (3) een groeps gesprek 'beleid' met het Mobiliteitsbedrijf en vertegenwoordigers van de kabinetten van de burgemeester en de schepen van mobiliteit en openbare werken (25 oktober 2018), (4) de evaluatie door de vakgroep Politieke Wetenschappen van de Universiteit Gent en (5) een groeps gesprek met de geïnteresseerde leden van het Burgerkabinet (22 november 2018).

Alle aspecten van deze evaluatie zijn mee opgenomen in dit evaluatierapport.

6.1. De evaluatie enquête (28 juni tot 8 juli 2018)

Om meer te weten te komen over hoe de leden het Burgerkabinet ervaren hebben en lessen te trekken voor de toekomst, stuurde de Dienst Beleidsparticipatie een online vragenlijst naar iedereen die (voor de hele of een bepaalde tijd) deel uitmaakte van het Burgerkabinet. De vragenlijst werd opgemaakt in samenwerking met Professor Carl Devos en Professor Nicolas Bouteca van de Universiteit Gent, Vakgroep Politieke Wetenschappen. De geïnteresseerde respondenten hadden van 28 juni tot 8 juli 2018 de tijd om de vragenlijst in te vullen. We stuurden de enquête naar 177 personen.

De vragenlijst van de enquête en een samenvatting van de resultaten is terug te vinden in bijlage.

De resultaten dienden als input voor de drie groeps gesprekken en voor de evaluatie door de Universiteit Gent, Vakgroep Politieke Wetenschappen.

6.2. Groeps gesprek methodiek (27 september 2018)

De deelnemers aan deze focusgroep waren:

- > Dienst Beleidsparticipatie van de Stad Gent: Marc Verheirstraeten, Jelle Monstrey, Karen Leyman
- > Moderatoren van de Dienst Beleidsparticipatie: Josefien Maes, Nathalie Desmet
- > Voorzitter Burgerkabinet: Bram Verschuere
- > Procesbegeleider Billie Bonkers: Soumaya Zaougui

We hadden het achtereenvolgens over (1) opzet en samenstelling van het Burgerkabinet, (2) bijeenkomsten en methodieken, (3) samenwerking, praktische organisatie en communicatie en (4) impact van het Burgerkabinet.

Als basis voor het gesprek gebruikten we de resultaten van de online enquête bij deelnemers van het Burgerkabinet.

Evelyne Deceur (Dienst Beleidsparticipatie) begeleidde de gesprekken.

Karen Leyman en Jelle Monstrey (Dienst Beleidsparticipatie) namen verslag.

De Universiteit Gent (Carl Devos en Nicolas Bouteca van de Vakgroep Politieke Wetenschappen) werd uitgenodigd om aanwezig te zijn bij beide focusgroepen en ontvangt het verslag. Zij nemen de resultaten van deze focusgroep mee in hun evaluatie.

6.3. Groepsgesprek beleid (25 oktober 2018)

De deelnemers aan deze focusgroep waren:

- > Dienst Beleidsparticipatie van de Stad Gent: Marc Verheirstraeten, Jelle Monstrey, Karen Leyman
- > Kabinet schepen Watteeuw: Tine Boucké
- > Kabinet burgemeester: Claude Beernaert
- > Mobiliteitsbedrijf van de Stad Gent: Jan Gheldof (ex-medewerker die het Burgerkabinet actief mee begeleidde vanuit het Mobiliteitsbedrijf)

We hadden het achtereenvolgens over (1) opzet en samenstelling van het Burgerkabinet, (2) bijeenkomsten en methodieken, (3) samenwerking, praktische organisatie en communicatie en (4) impact van het Burgerkabinet. Als basis voor het gesprek gebruikten we de resultaten van de online enquête bij deelnemers van het Burgerkabinet en de input uit het groepsgesprek over de methodiek.

Evelyne Deceur (Dienst Beleidsparticipatie) begeleidde de gesprekken.

Karen Leyman en Jelle Monstrey (Dienst Beleidsparticipatie) namen verslag.

De Universiteit Gent (Carl Devos en Nicolas Bouteca van de Vakgroep Politieke Wetenschappen) werd uitgenodigd om aanwezig te zijn bij beide focusgroepen en ontvangt het verslag. Zij nemen de resultaten van deze focusgroep mee in hun evaluatie.

6.4. Kwaliteitsbewaking door de Universiteit Gent

De professoren Carl Devos en Nicolas Bouteca van de vakgroep Politieke Wetenschappen van de Universiteit Gent zagen continu toe op de transparantie, de objectiviteit en de effectiviteit van de werking van het Burgerkabinet. Na afloop van de 'agendasetting', het eerste en het tweede Burgerkabinet kregen alle aanwezige leden een papieren evaluatieformulier om ter plaatse in te vullen. Deze formulieren werden door de Universiteit Gent verwerkt en de resultaten werden meegenomen in de voorbereiding van de volgende bijeenkomst. Op die manier konden we de werking van het Burgerkabinet tussentijds bijsturen op basis van de feedback van de aanwezige leden. Op basis van die tussentijdse kwaliteitsbewaking, op basis van de enquête (zie boven) en op basis van de daarop volgende verdiepende groepsgesprekken (27/09/2018 en 25/10/2018 zie boven), schreven de professoren Carl Devos en Nicolas Bouteca ook een 'Eindevaluatie Burgerkabinet Gent' (zie bijlage), dat de volgende aanbevelingen bevat:

Dit participatietraject is voor herhaling vatbaar. Maar er moeten lessen geleerd worden uit deze ervaring met het BK.

Waar dan op letten?

- > *Er is voor dit BK, omwille van de politieke gevoeligheid, zeer veel energie en financiële middelen gekropen in de selectie van de leden. Het kan misschien een optie zijn om in de toekomst aan de hand van een random sample te werken. Of in elk geval meer eenvoudige selectietechnieken te kiezen. Representativiteit is niet het streefdoel.*

- > *Er kan nagedacht worden over participatietrajecten waar politici en burgers samen zitten. Met goede moderatie zullen gewone burgers leren dat politici niet hun tegenstrevers zijn. Het kan ook de vrees bij politici voor dergelijke participatie-instrumenten verminderen. In de huidige vorm werd immers ook sterk gemobiliseerd binnen de partijen opdat partijleden zich kandidaat zouden stellen. Men wou een eigen 'mannetje' of 'vrouwetje' in het BK. Ook sommige belangengroepen hebben dat geprobeerd. Door politici in het BK op te nemen kan dat vermeden worden. Maar de gelijkwaardigheid van alle deelnemers moet bewaakt worden. Dit kan bij niet-politici-participanten het gevoel versterken dat de politiek naar hun voorstellen luistert en dat ze dus impact hebben.*
- > *Er kan gewerkt worden met een digitale schil rond het BK (cf. focusgroep beleid). Dat laat toe om met kleiner BK te werken zonder de voordelen van een grotere groep te verliezen. De digitale schil bestaat dan uit een breder panel (vb. enkele honderden mensen) waarop de BK-leden beroep kunnen doen om voorstellen te agenderen.*
- > *Om de stadsbrede betrokkenheid te vergroten, is te overwegen om na een BK een indicatieve stemming te organiseren waar alle inwoners van de stad aan kunnen deelnemen. Dat kan misschien vooral een meerwaarde zijn in dossiers die niet te sterk gepolariseerd zijn.*
- > *De timing van het BK zat soms niet goed. Om meer jongeren te betrekken worden examenperiodes best vermeden.*
- > *Het proces was nu heel lang uitgesponnen en er kon weinig van afgeweken worden. In de toekomst laat men het BK best zelf bepalen of het nog verder moet/wil. Er is dus meer flexibiliteit nodig. Of zoals in de technische focusgroep klonk: "Als beleid moet je het op een bepaald moment kunnen loslaten en autonomie geven aan de mensen die het Burgerkabinet moeten runnen. We hadden het traject zichzelf vorm moeten laten geven, op basis van hoe de gesprekken lopen. Als je participatie wil organiseren, moet je je traject zelf kunnen sturen en niet afhankelijk zijn van bijvoorbeeld een deadline. Je moet de deadline mee kunnen bepalen. We moeten dan zelf kunnen beslissen om bijvoorbeeld te kunnen stoppen. Dit had voor de procesbegeleiders beter geweest. Het geeft bovendien een andere perceptie." En nog: "Er is een paradox: een politiek gevoelig dossier moet participatief tot stand komen, maar omdat het zo politiek gevoelig is, kan de politiek het moeilijk loslaten. Van bij het begin zaten we vast aan de politieke nota waarin het aantal bijeenkomsten en de data vast lagen."*
- > *De grenzen van het overleg moeten duidelijk zijn, maar niet te strikt. Er moet genoeg inhoudelijke marge zijn opdat de participanten het gevoel hebben dat ze impact kunnen hebben. Rigide grenzen aangeven werkt daarbij minder goed dan een volledig open agenda. Maar, zoals de voorzitter van het BK ook aangaf in de technische focusgroep, een BK spreekt wel best op basis van concrete voorstellen, waarmee de participanten dan kunnen werken. Beleidsmakers en experts hebben ook nog iets te zeggen.*
- > *Er is nood aan voldoende en vroegere duidelijkheid over de perimeter van BK. Over wat mag ze beslissen? Wat is de manoeuvreerruimte? Administratie en politiek moeten daarover ook duidelijk op dezelfde lijn zitten, teneinde daarover geen onduidelijkheid te laten rijzen tijdens het participatief proces. Dit was bij het BK een belangrijk probleem. Voldoende vertrouwen tussen administratie, politiek en eventuele externe procesbegeleiders is belangrijk voor het welslagen van dergelijk participatief proces.*
- > *Het is belangrijk dat er een intensieve wisselwerking is tussen het BK en de politiek. Zo heeft het BK nog maar eens het belang van feedback aangetoond. Door toe te lichten wat er met de adviezen gebeurt, stijgt het vertrouwen in het participatie-instrument (wellicht werken vooral zichtbare quick wins motiverend). De wisselwerking zorgt ook dat het vertrouwen van de beleidsmakers in het participatie-instrument toeneemt. De schrik voor het BK ebde bij de beleidsmakers weg naarmate het proces vorderde. Zij zagen in dat het niet door de politiek gekaapt werd, en geen vorm van ondergronds verzet aannam.*

- > *De tijdsduur tussen de feedback en de adviezen wordt best tot een minimum beperkt. Op die manier kan vermeden worden dat andere en meer individuele inspraakkanalen als relevanter en efficiënter worden ervaren.*
- > *Men moet een realistische en duidelijke verwachting van het BK omschrijven. De meerwaarde van een BK ligt wellicht niet zozeer in het aanreiken van vernieuwende inzichten, maar in de bevestiging van bestaande ideeën. Of in het bedenken van heel specifieke lokale oplossingen voor heel specifieke lokale situaties.*
- > *Het BK moet beter in het globale proces van beleidsinput opgenomen worden. Leden van het BK investeren heel wat tijd en energie in hun lidmaatschap, maar de stad faciliteert terecht ook voor alle andere burgers informatie en inspraak. Wat is de plaats van het BK in het geheel? Ook individuele burgers of een wijkcomité kunnen immers, via websites of contacten met beleidsmakers, ideeën aanreiken. Is er een zekere ordening van al deze toegangspoorten nodig?*

6.5. Groepsgesprek met leden van het Burgerkabinet (22 november 2018)

Tijdens de laatste bijeenkomst van het Burgerkabinet op 31 mei 2018 werd gesuggereerd om ook samen met de leden van het Burgerkabinet het instrument te evalueren. Burgemeester Daniël Termont gaf toen aan hier graag op in te gaan en aan deel te nemen. Zo kunnen de leden zelf de methodiek van een Burgerkabinet mee evalueren, gebaseerd op hun eigen ervaring.

Daarom organiseerden we een evaluatiebijeenkomst op 22 november 2018. Burgemeester Daniël Termont zou aanwezig zijn, maar liet zich formeel verontschuldigen en gaf de ambtelijke leiding van deze gespreksavond aan de Dienst Beleidsparticipatie.

Het doel van deze gespreksavond was dubbel:

- 1. Een terugblik: met de resultaten van de online enquête als leidraad bespraken we wat goed was en wat beter kon.**
- 2. Een vooruitblik: we bespraken in welke mate een ‘Burgerkabinet’ een geschikt instrument is om met elkaar in dialoog te gaan en of de methodiek van een ‘Burgerkabinet’ in al dan niet aangepaste vorm ook ten aanzien van andere thema’s kan ingezet worden.**

We hadden het achtereenvolgens over (1) opzet en samenstelling van het Burgerkabinet, (2) bijeenkomsten en methodieken, (3) samenwerking, praktische organisatie en communicatie en (4) impact van het Burgerkabinet. Als basis voor het gesprek gebruikten we de resultaten van de online enquête bij deelnemers van het Burgerkabinet. We gingen op zoek naar concrete aanbevelingen, gebaseerd op de ervaringen van de aanwezige leden.

7. Het Burgerkabinet geëvalueerd

We bouwen deze evaluatie op aan de hand van de thema's zoals die aanbod kwamen in de groeps gesprekken: (1) opzet en samenstelling van het Burgerkabinet, (2) bijeenkomsten en methodieken, (3) samenwerking, praktische organisatie en communicatie en (4) impact van het Burgerkabinet.

We baseren ons op onze ervaringen als dienst Beleidsparticipatie in het gelopen traject, op de resultaten van de enquête die naar de leden verstuurd werd, de groeps gesprekken methodiek, beleid en met de leden en op de 'Eindevaluatie Burgerkabinet Gent' van de professoren Nicolas Bouteca en Carl Devos van de Universiteit Gent.

7.1. Opzet en samenstelling van het Burgerkabinet

Opzet

Het Burgerkabinet werd in het leven geroepen om met de Gentse burgers in dialoog te gaan over het Circulatieplan. 80,21% van de leden die de enquête invulden, vinden zo'n Burgerkabinet over het algemeen een goed idee.

In het groeps gesprek methodiek werd aangegeven dat een Burgerkabinet één van de manieren kan zijn om aan beleidsparticipatie te doen, maar er zijn een aantal randvoorwaarden:

- > Een Burgerkabinet gaat best over concrete, belangrijke dossiers, met dus een te verwachten belangrijke impact op het dagdagelijkse leven van de Gentenaar.
- > Een Burgerkabinet wordt best op maat (van thema, stakeholders, maatschappelijke context...) georganiseerd.
- > Een Burgerkabinet maakt best deel uit van een groter (evaluatie-)traject. Een Burgerkabinet gaat bijvoorbeeld meer in de diepte dan een enquête, maar de drempel om deel te nemen is ook hoger.

Op de vraag in de enquête of het een probleem was dat het kabinet pas werd gelanceerd **eens het Circulatieplan in voege** was getreden, wordt zeer uiteenlopend geantwoord: 'maar' 42,27% gaat akkoord met de stelling dat het 'geen probleem was dat het Burgerkabinet pas na de invoering van het circulatieplan van start ging'. 43,31% gaat niet akkoord. 14,43% is onbeslist.

De argumenten van de respondenten van de enquête die de timing (na invoering van het Circulatieplan) geen probleem vonden, zeggen dat dit duidelijk gecommuniceerd werd, dat het plan werd uitgewerkt door een democratisch verkozen meerderheid en beklemtonen dat er vooraf andere inspraaksessies waren. Bovendien zorgt de timing dat er over reële problemen gediscussieerd kon worden en dat zo een onmiddellijke toets aan de realiteit mogelijk was. De respondenten die de timing wel een probleem vonden zeggen dat er meer gedragenheid voor het Circulatieplan zou geweest zijn als het Burgerkabinet voor de start zou opgericht zijn, ze vinden het jammer dat sommige zaken niet meer aangepast konden worden. Volgens hen was het Burgerkabinet op die manier geen echte participatie en volgens sommigen zelf een 'show'. Door pas na de invoering van het Circulatieplan met het Burgerkabinet te starten, kreeg men dit vooroordeel nooit echt weg, volgens Bouteca en Devos (p4).

In het groeps gesprek met de leden werd gezegd dat een Burgerkabinet in elke fase van de besluitvorming betrokken en ernstig genomen zou moeten worden.

Op de vraag of men vond dat men de **agenda van het Burgerkabinet** kon bepalen, krijgen we als resultaat: 30,21% is niet akkoord, 32,29% gaat wel akkoord, 38,14% is onbeslist. Van in het begin was duidelijk dat niet aan de basisprincipes van het Circulatieplan kon worden geraakt: geen doorgaand verkeer in de stad en dit realiseren door een verdeling in sectoren en met ‘knippen’ werken. Volgens Bouteca en Devos is de beperkte openheid van de agenda een gevolg van hoe het Burgerkabinet er gekomen is: als alternatief voor een referendum over het Circulatieplan dat oppositiepartij N-VA vroeg. Volgens hen lijkt het Burgerkabinet eerder ingegeven door partijpolitiek en strategische overwegingen, dan door een intrinsieke bezorgdheid om inspraak over het Circulatieplan (p. 7).

Ook in de groepsgesprekken werd het strakke kader waarbinnen gediscussieerd mocht worden als zwak punt aangehaald. In het groepsgesprek methodiek stelde men dat het Burgerkabinet een ‘valse start’ gekend heeft. Er werd in dat groepsgesprek gesproken van een paradox.

“Een politiek gevoelig dossier moet participatief tot stand komen, maar omdat het zo politiek gevoelig is, kan de politiek het moeilijk loslaten” – groepsgesprek methodiek

De leden in het groepsgesprek vinden dat het onderwerp van de discussie ruimer geïnterpreteerd had moeten worden, niet enkel over het Circulatieplan, maar over mobiliteit als geheel. Voor de meeste burgers hangen thema’s als parkeren (die nu buiten de discussiemarges vallen) immers samen met het Circulatieplan. Toch in hun dagdagelijkse ervaringen met mobiliteit.

De beleidsmakers stellen zich de vraag of elk beleidsdomein en elk plan er zich toe leent om van bij het begin participatief aangepakt te worden. Het Circulatieplan is een zeer technisch plan en vereist een zekere expertise. Bouteca en Devos zeggen hierover dat politici en ambtenaren de gedachte moeten verlaten dat enkel zij over voldoende expertise beschikken. Omgekeerd moeten burgers beseffen dat politici en administratie ook niet zonder zijn. En dat sommige beslissingen, zeker die met een zeer verregaande impact, enkel door verkozen politici genomen kunnen worden (p. 8).

In het groepsgesprek methodiek ervoer men wel een voortschrijdend inzicht bij de beleidsmakers, waarbij de gespreksmarges breder werden.

“Een belangrijk keerpunt was het moment waarop het Burgerkabinet met de eerste adviezen kwam, over vergunningen. Daar zag je dat Burgerkabinet en beleid eigenlijk hetzelfde zegden. Het was een win-win. Vanaf dan werden de marges breder en minder verkrampd” – groepsgesprek methodiek

De beleidsmakers zelf bevestigden dit. Na de eerste reeks adviezen bleek dat het Burgerkabinet en het beleid vaak op dezelfde lijn zaten. De denkpistes die leefden bij het beleid kwamen ook bij het Burgerkabinet terug.

Toch zijn de beleidsmakers er van overtuigd dat er geen sprake is van een ‘valse start’:

“De scope van het Burgerkabinet was duidelijk gericht op evaluatie en mogelijks bijsturen en de spelregels waren duidelijk. Dus ofwel speel je het spel volgens die regels ofwel speel je niet mee” – groepsgesprek beleid

Samenstelling

Voor de samenstelling van het Burgerkabinet werd gewerkt met een combinatie van aanmelding en loting. 808 geïnteresseerden stelden zich kandidaat. Uit die groep werden dan 150 Gentse burgers (en 31 opvolgers) uitgeloot.

Om tot een functioneel representatieve groep te komen, werd rekening gehouden met twee sets van criteria:

- > Primaire criteria waren: de zone waarin mensen wonen (binnenstad, 19de of 20ste eeuwse gordel) en hun verplaatsingsmodus (te voet, met de fiets, met het openbaar vervoer, met de moto of brommer, met de auto).
- > Secundaire criteria waren: leeftijd (16-24, 25-44, 45-64, 65+), geslacht (M/V), opleidingsniveau (lagere school, lager secundair, hoger secundair, hogeschool, universitair, geen opleiding) en herkomst (eigen nationaliteit bij de geboorte, en nationaliteit van de ouders bij de geboorte).

De meerderheid (85,56%) van de respondenten van de enquête toont zich voorstander van dit systeem. Ook de pers en de politiek hadden, volgens de deelnemers aan het groepsgesprek methodiek, geen kritiek op deze manier van werken om tot een functioneel representatieve groep te komen.

In het groepsgesprek beleid werd de noodzaak om de loting op papier en in aanwezigheid van een gerechtsdeurwaarder uit te voeren bevestigd. De keuze voor een efficiëntere, digitale manier van loten was op dat moment niet aan de orde omwille van de noodzaak aan transparantie in een sterk gepolariseerd klimaat.

Voor de deelnemers van alle groepsgesprekken viel het echter op dat er zich weinig jongeren, mensen met een beperking en mensen met een migratieachtergrond kandidaat stelden. Bijgevolg waren zij een stuk ondervertegenwoordigd in het Burgerkabinet. In het groepsgesprek met de leden werd aangegeven dat de drempel om deel te nemen aan een Burgerkabinet voor sommige mensen te hoog is. Daarom suggereren ze om bij de communicatiecampagne nog meer aandacht te besteden aan mensen die zich 'traditioneel' moeilijker kandidaat stellen.

“We hebben actief inspanningen gedaan om bij doelgroepen te gaan rekruteren. Maar outreach heeft zijn grenzen.” – groepsgesprek methodiek

7.2. Bijeenkomsten en methodieken

Bijeenkomsten

Het Burgerkabinet kwam in totaal negen keer samen tussen maart 2017 en mei 2018. Op de vraag of **duur van het traject** te lang was, antwoordden de respondenten van de enquête uiteenlopend: 24,74% vond het te lang, 47,24% vond het niet te lang, 27,84% had geen mening.

60,82% van de respondenten vond het **aantal sessies** (deze vier verplichte en vijf vrijblijvende) voldoende.

In het groepsgesprek methodiek werd het traject als iets te lang ervaren (in tijd en in aantal sessies), waardoor er in herhaling gevallen werd. Er werd verwezen naar de politieke nota waarin vastgelegd werd hoeveel bijeenkomsten er moesten zijn en op welke momenten die moesten plaats vinden.

“We hadden het traject zichzelf vorm moeten laten geven, op basis van hoe de gesprekken lopen.” – groepsgesprek methodiek

In het groepsgesprek beleid erkenden de kabinetten dat het vastleggen van data, achteraf gezien, geen goed idee was. Al blijft een koppeling met politieke beslismomenten wel belangrijk.

Uit het groepsgesprek met de leden bleek dit traject niet voor iedereen te lang. Ze bevestigen dat er veel herhaling was, maar je hebt de duur van het traject nodig om veranderingen te kunnen zien.

Doorheen het traject viel op dat het **aantal aanwezigen** geleidelijk aan slonk. Op de eerste bijeenkomst waren er 137 aanwezigen, op de laatste samenkomst tekenden nog slechts 44 leden present. En ook 24,74% van de respondenten gaf aan op een bepaald moment uit het Burgerkabinet te zijn gestapt. Ook in de groepsgesprekken kon niemand er om heen dat het Burgerkabinet een grote uitval kende. Toch bleken halverwege het traject de onderlinge evenwichten nog steeds in orde.

Uit de enquête blijkt dat de respondenten die eruit stapten dit vooral deden omdat ze het gevoel hadden te weinig impact te hebben op het beleid (naast opmerkingen over tijdstippen, verandering van data, ontbreken van vergoeding van vervoerkosten). Volgens Bouteca en Devos hadden de organisatoren van het Burgerkabinet hierop kunnen anticiperen door het Burgerkabinet als participatief voortraject te zien, met de duidelijke boodschap dat politici uiteindelijk de knopen doorhakken (p. 7).

Methodiek

De vier verplichte sessies verliepen steeds volgens een vaste **methodiek**: na een plenaire uiteenzetting werd de grote groep verdeeld in kleinere werkgroepen (van 10 tot 15 personen). In deze werkgroepen zat steeds een expert mee aan de tafel. Er waren zowel experts van de Stad Gent (Mobiliteitsbedrijf, Dienst Economie, Dienst Milieu en Klimaat als experts extern aan de Stad (De Lijn).

Na een kennismakingsronde werden eerst knelpunten en ideeën over een centraal thema verzameld en overlopen. Vervolgens werden de geclusterde knelpunten en ideeën gestemd: met bolletjes kon iedereen aanduiden welk knelpunt en/of welk idee voor hem/haar het belangrijkste was. Alle prioritaire knelpunten en ideeën werden in de werkgroep besproken en in adviezen gegoten. Deze adviezen werden ten slotte aan de grote groep voorgelegd en gestemd.

70,10% van de deelnemers aan de enquête stelde dat de standpunten die hij of zij innam, gebaseerd waren op eigen ervaringen (maar 17,52% liet zich naar eigen zeggen beïnvloeden door (sociale media). Het lijkt logisch dat mensen terugvallen op eigen ervaringen, tegelijkertijd schreven heel wat mensen dat ze zich ergerden aan het ‘eigen voordeur-discours’: het individuele niveau werd nauwelijks overstegen; sommige leden bleven bij de eigen problemen en de eigen mening hangen.

Voor de moderatoren in het groepsgesprek methodiek was het opvallend dat er op een hoog niveau gediscussieerd werd door de leden van het Burgerkabinet. Over bepaalde onderwerpen (zoals bepaalde knips) bleef de polarisatie groot, maar dikwijls werd het ‘pro en contra’ overstegen om gemeenschappelijke bezorgdheden te bespreken. Dit werd bevestigd door deelnemers aan het groepsgesprek met de leden.

“Er was tussen de voor- en tegenstanders nog veel te bespreken. Ik was aangenaam verrast door de discussiegroepen” – groepsgesprek leden

Volgens Bouteca en Devos, kan het feit dat het Circulatieplan niet ter discussie kon worden gesteld de gesprekken positief beïnvloed hebben. Zij spreken in dit geval van een ‘cold deliberative setting’ (in tegenstelling tot een ‘hot deliberative setting’ die sneller tot polarisatie leidt).

De aanwezigheid van een expert aan tafel werd in het groepsgesprek methodiek als zeer positief ervaren. In het groepsgesprek met de leden werd echter wel de kanttekening gemaakt dat sommige experts soms uit hun neutrale rol vielen tijdens de debatten en hun inhoudelijke voorkeuren naar voor brachten.

De aanwezige leden in het groepsgesprek merkten op dat het platform *Burgerkabinet Online* meer potentieel had dan waar het uiteindelijk voor gebruikt werd.

Zowel in het groepsgesprek methodiek als in het gesprek met de leden werd gesuggereerd om voldoende (méér) tijd vrij te maken voor debat zodat er meer in de diepte gewerkt kan worden. Na de eerste tussentijdse evaluatie door de Universiteit Gent werd al meer tijd voor debat voorzien door het stemmen op de geformuleerde adviezen niet meer plenair te laten verlopen.

In het groepsgesprek beleid werd het kostenplaatje van het Burgerkabinet aangehaald. Daar kwamen tot de conclusie dat een Burgerkabinet organiseren op zich duur is, maar omwille van de gevoeligheid van het dossier was het nodig om met een externe procesbegeleider te werken. In de toekomst moet er zeker gekeken worden of en hoe dit (kosten-)efficiënter aangepakt kan worden.

Op het eerste Burgerkabinet werd voor het stemmen over de adviezen gebruik gemaakt van een van de UGent geleend stelsysteem. Dit was geen onverdeeld succes waarna voor het tweede en derde Burgerkabinet werd beslist om enkel nog online op adviezen te stemmen. Dus na afloop van de bijeenkomsten. Respectievelijk 76,29% en 70,10% van de respondenten gaf aan dat ze hieraan hadden deelgenomen; een veel hoger cijfer dan het aantal aanwezigen op het Burgerkabinet zelf. In het groepsgesprek methodiek werd bevestigd dat het online stemmen de drempel om te stemmen verlaagd heeft.

Sommige leden (tijdens het groepsgesprek) suggereerden om vergaderingen op wijkniveau te organiseren omdat sommige thema's heel wijkgebonden zijn (bijvoorbeeld knip Bargiebrug). Ze pleitten ervoor om de schaal van de debatten van het Burgerkabinet aan te passen aan de thematiek.

7.3. Samenwerking, praktische organisatie en communicatie

Samenwerking

Voor de organisatie van het Burgerkabinet werkten verschillende partners samen: een voorzitter, Billie Bonkers, Universiteit Gent, diverse stadsdiensten en het stadsbestuur.

In het groepsgesprek methodiek werd de toegankelijke en transparante communicatie tussen alle partijen heel erg gewaardeerd alsook het vertrouwen tussen de kabinetten en de Dienst Beleidsparticipatie.

De voorzitter, professor Bram Verschuere, vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management Universiteit Gent, werd in alle groepsgesprekken geprezen om zijn neutraliteit. Hij had geen rechtstreekse belangen / was geen betrokken partij en leidde het geheel in goede banen. Sommige leden die aan het groepsgesprek deelnamen, haalden wel aan dat een voorzitter eigenlijk door de leden zelf gekozen had moeten worden.

“Hij [de voorzitter] kwam bij de leden van het Burgerkabinet over als een soort ‘waakhond’. Hij bewaakte en verdedigde de spelregels en zeker ook de belangen van de leden bij het stadsbestuur.” – groepsgesprek beleid

De neutrale positie van Billie Bonkers als procesbegeleider werd als heel belangrijk ervaren aangezien er bij de leden wantrouwen was over de rol van de stad in het Burgerkabinet.

Praktische organisatie

De bijeenkomsten vonden plaats op verschillende locaties (Stadhuis, Het Pand, ICC, De Stroom, Provinciegebouw) en op verschillende tijdstippen ('s avonds tijdens de week en op zaterdagochtend). Er was steeds catering voorzien en voor de werkgroepen voorzagen we ook allerhande materiaal.

Elke locatie had zijn sterke en zwakke punten. Uit de groepsgesprekken blijkt onder andere dat voor de leden de bereikbaarheid, zowel met de auto als het openbaar vervoer, een belangrijk punt is en voor de moderatoren de akoestiek. Bij avondvergaderingen moet iedereen op tijd met het openbaar vervoer naar huis kunnen.

In het groepsgesprek met de leden werd ook opgemerkt dat er eigenlijk best wordt voorzien in een verplaatsings- en/of parkeerkostenvergoeding. Daarnaast vonden sommige leden het zeer vervelend dat er geschoven werd met de data waarop het Burgerkabinet zou samen komen.

Communicatie

Voor het Burgerkabinet werd gebruik gemaakt van verschillende communicatiekanalen: een centraal telefoonnummer, mailings, een online platform, een website, de pers, sociale media...

Wat betreft externe communicatie had men in het groepsgesprek methodiek enerzijds het gevoel dat we pro-actiever hadden moeten communiceren. Anderzijds werd er naar aanleiding van elke bijeenkomst van het Burgerkabinet al een persuitnodiging en persbericht verstuurd en hadden we het materiaal niet om elke maand met iets naar buiten te komen. De leden van het Burgerkabinet voelden zich niet gewaardeerd ("belachelijk gemaakt") door de pers. Ze vonden de beeldvorming in de pers negatief en de communicatie niet neutraal.

7.4. Impact van het Burgerkabinet

Maar liefst 78,35% van de respondenten was in de afgelopen twee jaar niet betrokken bij een of andere vorm van burgerparticipatie.

Op de vraag waarom ze wensten deel te nemen aan het Burgerkabinet valt dan ook op dat het merendeel 'de kans om actief te participeren aan het beleid' als prioritair aanduidde.

Of ze ook **echt impact hebben gehad op het beleid** betwijfelen ze evenwel: 40,21% vindt van niet, 37,11% vindt van wel.

46,39% van de respondenten vindt dat het stadsbestuur hun adviezen ernstig heeft genomen. 29,9% vindt van niet, 23,71% gaat noch akkoord, noch niet akkoord.

Slechts de helft (49,48%) meent dat ze voldoende op de hoogte is van wat de Stad met hun adviezen heeft gedaan. 25,77% vindt dat ze te weinig op de hoogte is, 24,74% is het noch eens, noch oneens.

47,42% is na afloop enthousiaster over de inbreng die je als burger kunt hebben op beleid. 31,96% is niet enthousiast, 20,26% onthoudt zich.

50,52% van de respondenten zou in de toekomst nog deelnemen aan een Burgerkabinet. Daarnaast stelt 43,3% dat ze enkel zou deelnemen als het een thema is dat hen interesseert.

Volgens de deelnemers aan het groepsgesprek methodiek zijn deze matige enquêteresultaten te verklaren doordat er niet altijd een duidelijke terugkoppeling was van het stadsbestuur naar de leden van het Burgerkabinet.

“Vaak was het antwoord vanuit de stad: ‘dit onderzoeken we nog’ of ‘dit moeten we verder bekijken’. Er was niet altijd een directe link tussen het antwoord dat men kreeg en een verandering in de praktijk.” – groeps gesprek methodiek

De deelnemers aan het groeps gesprek met de leden erkennen de meerwaarde van de terugkoppeling door het stadsbestuur. Maar ze vinden het moeilijk om in te schatten welke adviezen nu effectief gerealiseerd zijn. In die zin waren de *quick wins*, die na het eerste Burgerkabinet gecommuniceerd werden, heel belangrijk. Deze snelle communicatie bevestigde de meerwaarde van het werk van het Burgerkabinet. Daarnaast hadden sommige leden het gevoel dat sommige diensten (experts aan de tafels) meer open stonden voor feedback dan andere, wat als frustrerend ervaren werd. Leden van het Burgerkabinet vinden dat ze impact gehad hebben, al denken ze dat die misschien eerder beperkt was. Het Burgerkabinet heeft mee gedruwd aan bepaalde aanpassingen, maar die zouden anders waarschijnlijk ook ingevoerd zijn. De leden van het Burgerkabinet beseffen ook, dat ze een adviesverlenend orgaan zijn dat niet bevoegd is om beslissingen te nemen. De inschatting over de impact die sommige deelnemers aan het groeps gesprek met de leden formuleerden, bleek terecht. Voor het stadsbestuur was de puur technische impact (directe impact) op vlak van circulatie eerder miniem, zo bleek uit het groeps gesprek beleid. Bovendien waren ze er zich van bewust dat je op een bepaald moment meer kans had om als gewone Gentenaar iets te gaan aankaarten bij het beleid dan via het Burgerkabinet, doordat het Burgerkabinet gebonden was aan een timing en doordat er relatief veel tijd zat tussen de adviezen en de feedback van het stadsbestuur. Toch vond het stadsbestuur het een meerwaarde dat het Burgerkabinet een aantal denkpistes bevestigde die ze zelf al hadden (indirecte impact).

Bouteca en Devos zeggen hierover dat deze relatieve ontevredenheid over de impact zou kunnen samenhangen met het feit dat niet gesproken mocht worden over de fundamenteën van het Circulatieplan.

“Een bestuur is verantwoordelijk voor een beleid. Wij geven advies en dan is het aan wie we verkozen hebben om daar iets mee te doen.” – groeps gesprek leden

Ten slotte was het opvallend dat een aantal leden van het Burgerkabinet vooral wou deelnemen om zich te informeren. Sommige leden vermeldden in de enquête dat de uitwisseling met een diverse groep andere Gentenaars (qua achtergrond en mening) en stadsdiensten ervoor zorgde dat ze bijleerden door de confrontatie met de mening van anderen en dat ze bijleerden over mobiliteit. Een ander lid vermeldde in het groeps gesprek dat ze bewust als sleutelfiguur optrad om haar gemeenschap te beter te kunnen informeren over het Circulatieplan en de bijstellingen.

8. Aanbevelingen

Het Burgerkabinet over het Circulatieplan was een pilootproject. De maatschappelijke context en de geladenheid van het onderwerp zorgden bij momenten voor een hobbelig traject, maar globaal kunnen we het Burgerkabinet als participatieve methodiek positief evalueren. Wanneer de Stad Gent in de toekomst nog wil werken met deze methodiek, dan wordt best rekening gehouden met volgende aanbevelingen:

- > Een Burgerkabinet gaat best over **concrete, belangrijke dossiers**, met dus een te verwachten belangrijke impact op het dagdagelijkse leven van de Gentenaar.
- > Een Burgerkabinet wordt **op maat** (van thema, stakeholders, maatschappelijke context...) georganiseerd.
- > Een Burgerkabinet maakt best deel uit van een **groter (evaluatie-)traject**. Een Burgerkabinet gaat bijvoorbeeld meer in de diepte dan een enquête, maar de drempel om deel te nemen is ook hoger.
- > Het geniet de voorkeur om een Burgerkabinet te betrekken **in elke fase van de besluitvorming**, dus ook als participatief voortraject en niet enkel na invoering van een plan of andere beleidsbeslissing. Dit kan een positief effect hebben op het engagement van de deelnemers (minder uitval), op de impact van de adviezen en de geloofwaardigheid bij de burgers.
 - Hierbij moet er bij toekomstige burgerkabinetten over gewaakt worden dat **de scope van de gesprekken ruim genoeg** geïnterpreteerd wordt. De ervaringen van burgers met een bepaald thema beperken zich niet altijd tot de grenzen van een plan of een beleidsdomein. In het geval van het Circulatieplan wilden de leden ruimer discussiëren over mobiliteit omdat dit plan tal van praktische implicaties heeft die voor hen nauw samen hangen met het Circulatieplan, bijvoorbeeld de staat van voetpaden en het parkeerbeleid.
 - Daarnaast is het belangrijk om aan **verwachtingsmanagement** te doen, al van bij de aanvang van het Burgerkabinet (zelfs al van bij de communicatie waarmee wordt opgeroepen om zich kandidaat te stellen). Dit om te anticiperen op foute verwachtingen over wat leden van een Burgerkabinet wel en niet kunnen betekenen. De krijtlijnen waarbinnen discussie mogelijk is moeten heel duidelijk omschreven worden, zonder de scope van de discussie te veel te verengen (zie hierboven). Ook moet de verhouding tussen de bevoegdheden van een Burgerkabinet en die van een verkozen bestuur duidelijk worden vastgelegd: een Burgerkabinet kan adviseren, maar het bestuur beslist.
- > Wat betreft het **loten van deelnemers** aan het Burgerkabinet gaat de voorkeur uit naar een efficiënte (en dus digitale) manier van selecteren. Loting via fysieke trekking (al dan niet in aanwezigheid van een deurwaarder, is wel aangewezen wanneer het Burgerkabinet zich buigt over politiek en maatschappelijk delicate thema's.
- > We moeten nog meer inspanning leveren voor het **betrekken van mensen die zich "traditioneel" moeilijker kandidaat stellen**, zoals mensen met een beperking, mensen een migratieachtergrond of jongeren. Dit kan door meer outreachend te werken, via betrokkenheid van intermediaire organisaties, maar ook door het format en de methodiek van het Burgerkabinet meer aan te passen aan deze doelgroepen. Een meer wijkgerichte aanpak zou hierop een antwoord kunnen bieden (zie verder).
- > Een Burgerkabinet heeft nood aan een **neutrale voorzitter** die geen rechtstreekse belangen heeft bij het thema, die het proces in goede banen leidt en kan optreden als een soort 'waakhond' die de spelregels bewaakt en de belangen van de leden bij het stadsbestuur verdedigt.

- > Bij de start van een Burgerkabinet, moet telkens worden afgewogen of er nood is aan een **externe procesbegeleider**. Een externe procesbegeleider kan zinvol zijn wanneer er nood is aan een zuivere rol van de Stad in de relatie tot het Burgerkabinet.
- > Voor de goede werking van een Burgerkabinet als participatief instrument is het essentieel dat alle deelnemers **voldoende en gelijk geïnformeerd** aan de start verschijnen. Vooraf voldoende en via verschillende kanalen (presentatie, documentatie) het onderwerp voorstellen, is een cruciale voorwaarde om alle deelnemers gelijkwaardig te laten participeren.
- > Het betrekken van **experten** werd in die mate als positief ervaren door alle betrokkenen dat het te overwegen is om hen meer verantwoordelijkheid te laten opnemen in dit participatietraject. Nu werden de experts hoofdzakelijk instrumenteel ingezet als deel van de methodiek aan de gesprekstafels.
- > Voor dit Burgerkabinet maakten we gebruik van het platform *Burgerkabinet online* (om knelpunten en ideeën te delen) en met online stemming op de adviezen door de leden van het Burgerkabinet. Dit **online potentieel** zou bij toekomstige Burgerkabinetten verder uitgewerkt kunnen worden. Ten eerste zouden we op die manier meer burgers kunnen betrekken, ook doelgroepen die we nu moeilijker bereiken (zoals jongeren). Ten tweede biedt aanvullend online werken de mogelijkheid om het aantal burgers dat effectief aan de discussietafel zit te beperken en dus kostenefficiënter te werken. Inspiratie hiervoor vinden we terug in Nederland: de Raadsinformatiebijeenkomsten Utrecht¹, de Coöperatieve Wijkraad Groningen² en het Raadspanel Almere³.
- > Bij het afgelopen Burgerkabinet werd stadsbreed gewerkt. Voor toekomstige Burgerkabinetten kan overwogen worden om, afhankelijk van het onderwerp, de schaal van het Burgerkabinet aan te passen en dus meer **op wijkniveau** te gaan werken wanneer het gaat om wijkgerichte thema's **en stadsbreed** wanneer meer stadsbrede inhoud aan bod komt. Net zoals het online werken zou dit een positief effect kunnen hebben op het bereiken van bepaalde doelgroepen en op de kostenefficiëntie.
- > Een praktische aanbeveling is dat de **locatie** waar de groepsgesprekken plaatsvinden voldoende bereikbaar moeten zijn voor de leden, zowel met de auto als het openbaar vervoer. Bij avondvergaderingen moet iedereen op tijd met het openbaar vervoer naar huis kunnen. Daarnaast wordt best voorzien in een verplaatsings- en/of parkeerkostenvergoeding.
- > Een andere praktische aanbeveling is dat de **data** voor de bijeenkomsten van het Burgerkabinet ruim op voorhand gepland moeten worden en dat schuiven met data best vermeden wordt.

¹ Voordat de gemeenteraad een beslissing neemt over een plan, vraagt hij vaak aan mensen in de stad wat zij er van vinden. Daarom organiseert de raad regelmatig raadsinformatiebijeenkomsten. Tijdens een raadsinformatiebijeenkomst staan er vaak meerdere onderwerpen op het programma waarover bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden kunnen meepraten. Raadsinformatiebijeenkomsten zijn altijd openbaar. Inhoudelijk worden die bijeenkomsten heel breed ingevuld: bereikbaarheid en verkeersveiligheid van een winkelcentrum / plan van aanpak autobranden / plannen armoedebeleid /... Als je wil deelnemen aan die bijeenkomsten, dan moet je je op voorhand aanmelden als "meeprater". Een Raadsinformatiebijeenkomst kent verschillende werkvormen (de werkvorm die zal worden gehanteerd, wordt steeds op voorhand aangekondigd)

² Elf wijkbewoners nemen daarin samen met zes gemeenteraadsleden beslissingen over de Oosterparkwijk. In de Coöperatieve Wijkraad zijn de wijk bewoners in de meerderheid. Want als het gaat over de wijk, weten zij het beste wat er speelt en wat er nodig is. Een loting heeft bepaald welke wijkbewoners er in komen. De Wijkraadleden hoeven niet alles zelf te bedenken en beslissen. Er is ook een online Wijkpanel met 400 bewoners die ze kunnen vragen mee te denken. Ook voor het panel heeft een loting bepaald wie er in komen.

³ Inwoners van Almere kunnen zich aanmelden om lid te worden van dit online panel, waar de gemeenteraad de mening van de inwoners over actuele onderwerpen vraagt.

9. Bijlagen

9.1. Folder en poster rekruteringscampagne

Stel u kandidaat voor het Burgerkabinet.

1. CONTACTINFO

- Uw naam
- Uw adres
- Uw e-mail
- Uw telefoonnummer

2. HOE VERPLAATST U ZICH HET MEEST IN GENT? (max. 1 antwoord)

- Te voet
- Met de fiets
- Met de tram en/of bus
- Met de moto / bromfiets
- Met de wagen als bestuurder
- Met de wagen als passagier

3. PERSOONLIJKE GEGEVENS

- Wat is uw leeftijd?
 - 16-24
 - 25-44
 - 45-64
 - 65 +
- Wat is uw geslacht: M / V / X
- Welke nationaliteit had u bij uw geboorte?
En welke nationaliteit hadden uw ouders bij hun geboorte?

	Belg	West-Europees	Oost-Europees	Zuid-Europees	Marrokkaans	Turks	Anderc welke?
Uzelf							
Uw vader							
Uw moeder							

- Wat is uw hoogst behaalde diploma?
Lagere school / Lager secundair / Hoger secundair / Hogeschool / Universitair / Geen

Stuur dit formulier volledig ingevuld terug naar: Stadhuis, tav Dienst Beleidsparticipatie, Botermarkt 1, 9000 Gent. Of geef het af aan de balie van het Stadhuis. Doe het voor 15 februari. Bedankt!

Geef gewicht aan uw gedacht en schrijf u in voor het Burgerkabinet!

U hebt het vast al gehoord: vanaf 3 april 2017 rijdt het verkeer in Gent via het nieuwe Circulatieplan. Het wordt even wennen, maar de nieuwe regeling zal de leefbaarheid en de bereikbaarheid van de stad voor zowel inwoners als bezoekers verbeteren.

Het Burgerkabinet is een manier voor u, Gentenaar, om ook na de invoering van dat Circulatieplan inspraak te blijven krijgen. Het Burgerkabinet zal bestaan uit een zeer gemengde groep van 150 Gentenaars. Zij zullen de gang van zaken evalueren, eventuele problemen melden en oplossingen kunnen voorstellen. Zij zullen zich ook buigen over eventuele bijsturingen en vragen over het ingevoerde plan.

Ook u kunt zich kandidaat stellen om lid te worden van het Burgerkabinet! Ga daarvoor naar www.stad.gent/burgerkabinet, of bel de Mobiliteitslijn op 09 210 10 30. Inschrijven kan tussen 13 januari en 15 februari 2017. U kunt zich ook kandidaat stellen door de vragenlijst hiernaast helemaal in te vullen en voor 15 februari af te geven aan de balie van het Stadhuis, of per post te sturen naar: Stadhuis, tav Dienst Beleidsparticipatie, Botermarkt 1, 9000 Gent.

Bedankt voor uw engagement!

P.S.: Indien u zich al eerder liet registreren door Gentinfo als geïnteresseerde, dan zullen we u persoonlijk uitnodigen om u in te schrijven.

gent: zoveel stad

Dat circulatieplan, **WAT DENKT GIJ DAARVAN?**

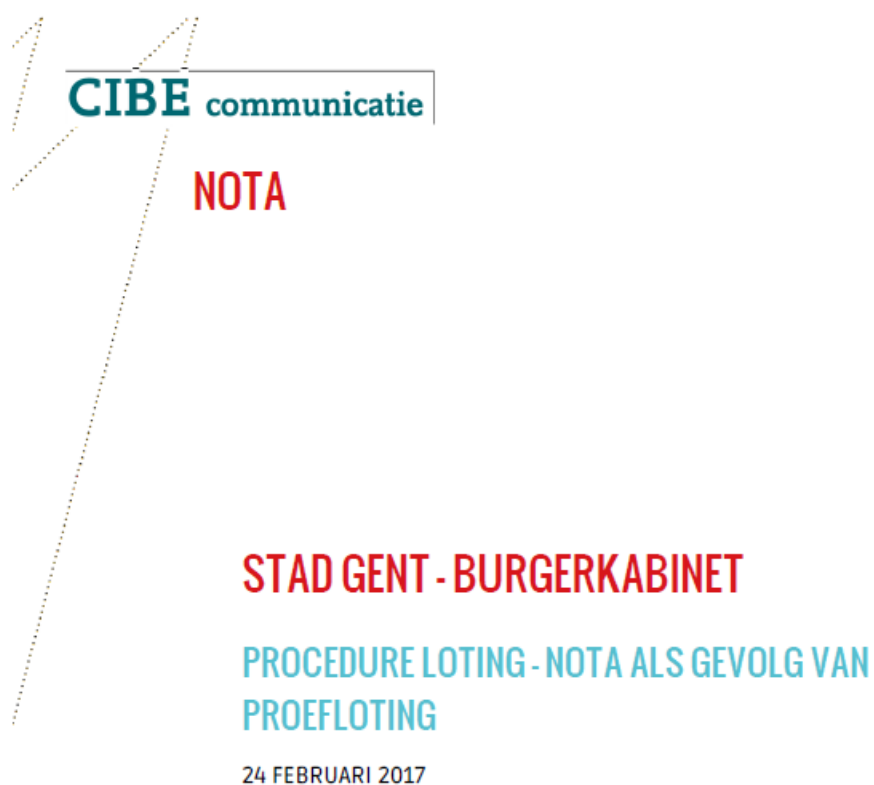
Geef gewicht aan uw gedacht in het **Burgerkabinet**.

Stel u kandidaat via
stad.gent/burgerkabinet
of bel de Mobiliteitslijn 09 210 10 30

STAD GENT

Van: Philip Buntinx, Administratief - Inhoudelijk | 1100 Gent | 2018

9.2. Procedure loting – nota als gevolg van proefloting

CIBE communicatie

NOTA

STAD GENT - BURGERKABINET

PROCEDURE LOTING - NOTA ALS GEVOLG VAN PROEFLOTING

24 FEBRUARI 2017

DIRECIE VAN COÖRDINATIE EN BELEID
TEL. 09 220 75 28 / FAX 09 220 56 41 / INFO@DIRCOMMUNICATIE.BE / WWW.DIRCOMMUNICATIE.BE
BANKREKENING: 0016 045 024 / BANK: Belfius / IBAN: BE16 0016 045 024

MATRIX VOOR BURGERKABINET

PRIMAIRE CRITERIA / FUNCTIONELE REPRESENTATIVITEIT (VERPLICHT)

	Te voet	Fiets	Openbaar Vervoer	Auto/moto
Zone 1 zetels in BK	9	12	5	15
Zone 2 zetels in BK	7	14	5	16
Zone 3 zetels in BK	7	18	5	37
			Totaal	150

SECUNDAIRE CRITERIA (NA TE STREVEN)

Leeftijd (2015)	16-24	25-44	45-64	65 t.e.m. 79
	20	63	45	22
			Totaal	150

Geslacht (2015)	M	V
	74	76
	Totaal	
	150	

Opleidingsniveau	Laag (geen diploma + lager + lager secundair)	Midden (secundair diploma)	Hoog (hogeschool + unief)
	55	41	54
	Totaal		
	150		

Herkomst	Migratieachtergrond	Geen Migratieachtergrond
	47	103
	Totaal	
	150	

CIBE communicatie

INSCHRIJVINGEN KANDIDATEN BURGERKABINET

Inschrijvingen:

- Er hebben zich effectief 808 Gentenaars ingeschreven voor het Burgerkabinet.
- De lijst van kandidaten werd overgemaakt aan de deurwaarder

PRIMAIRE CRITERIA / FUNCTIONELE REPRESENTATIVITEIT

	Te voet	Fiets	Openbaar Vervoer	Auto/moto
Zone 1	58	177	28	64
Zone 2	12	131	34	48
Zone 3	5	121	47	83
		Totaal		808

SECUNDAIRE CRITERIA

Leeftijd (2015)	16-24	25-44	45-64	65 t.e.m. 79
	24	349	319	116
		Totaal		808

Geslacht (2015)	M	V
	539	269
	Totaal	808

Opleidingsniveau	Laag (geen diploma + lager + lager secundair)	Midden (secundair diploma)	Hoog (hogeschool + unief)
	32	150	626
		Totaal	808

Herkomst	Migratieachtergrond	Geen Migratieachtergrond	
	47	761	
		Totaal	808

CIBE communicatie

VERLOOP SELECTIE

Stap 1: Minderheidsgroepen in participatie

- Migratie-achtergrond
- Laaggeschoolden
- Jongeren

Deze groepen (zie oranje gekleurde cellen op vorige pagina) worden allereerst uitgezet over matrix met primaire criteria en tabel met secundaire criteria. Zij krijgen m.a.w. een 'beschermde deelname': kandidaten uit deze groepen zijn schaars en hebben weinig kans om boven te komen drijven bij loting uit 1 grote groep.

Niettemin kunnen we, dankzij een gerichte rekrutering, voor deze groepen toch een afdoende vertegenwoordiging verzekeren.

Motivatie van deze werkwijze:

Ervoor zorgen dat deze groepen met een lage participatiegraad maximaal kans maken om deel uit te maken van het Burgerkabinet.

Stap 2: Opvullen matrix volgens primaire criteria

Situatie na stap 1:

- Laag geschoolden (onoplosbaar) tekort
- Verhouding M/V is al na de eerste stap scheefgetrokken: groot overwicht aan mannelijke kandidaten.
- Daarom: focus op primaire criteria met eerlijke bijsturing M/V evenwicht

- Alle overige kandidaten worden verdeeld over 12 lotingsbokalen volgens hun primaire criteria (geografische zone + vervoersmodus). Dit impliceert o.a. dat alle kandidaten uit zone 3 die zich voornamelijk te voet verplaatsen, automatisch in de selectie zitten. Bij deze groep komen we immers 2 personen te kort: 5 ingeschreven, tegenover 7 nodig volgens matrix. Dit doen we parallel aan wat in stap 1 is gebeurd, namelijk het 'voortrekken' van ondervertegenwoordiging.

Motivatie voor deze werkwijze:

We kunnen met de groep van 808 kandidaten de gewenste aantallen bij de secundaire criteria niet volledig bereiken. Vandaar dat we vanaf stap 2 de primaire criteria als enige lotingswijze hanteren.

Een consequentie van de voorgestelde lotingswijze is dat waarschijnlijk de scholingsgraad onevenwichtig verdeeld kan zijn. Dit is vanzelfsprekend een gevolg van het relatieve overwicht aan hooggeschoolden (626) in de kandidatenpoel.

- M/V worden gesplitst en alternerend geloot volgens de primaire criteria tot de 12 vakken matrix volledig is opgevuld.

CIBE communicatie

Motivatie voor deze werkwijze:

We kiezen voor alternerend loten om een oververtegenwoordiging van mannen enigszins te corrigeren. Na de eerste stap bleek die groep immers al ruim vertegenwoordigd, een logisch gevolg van de inschrijvingen: 269 vrouwen tegenover 539 mannen.

Stap 3: Loting opvolgers

We stellen voor om 1 op 5 kandidaten een opvolger te voorzien, volgens de matrix met functionele criteria. Concreet: uit elk van de 12 vakken zullen voor 1/5 van de nodige deelnemers opvolgers worden geloot.

Motivatie voor deze werkwijze:

Met 1/5 de verhouding komen we aan voldoende opvolgers voor de primaire criteria (geografische zone + vervoersmodus)

Beslispunten

1/ Ok als we beginnen met de loting van die groepen die een lage participatiegraad hebben? Meer bepaald mensen met een migratie- achtergrond, lager opgeleiden en jongeren.

Op deze manier zorgen we ervoor dat ze maximaal kans hebben om in het Burgerkabinet te participeren.

2/ Ok als we vanaf de primaire criteria alternerend loten tussen mannen en vrouwen?

We weten nu reeds dat er nooit een evenwicht zal zijn tussen beide groepen in het Burgerkabinet. Dit komt omdat er zich verhoudingsgewijs veel meer mannen hebben ingeschreven (539) dan vrouwen (269). Door alternerend te loten tussen mannen en vrouwen corrigeren we dit enigszins in functie van een zo evenwichtig mogelijke samenstelling van het Burgerkabinet.

CIBE communicatie

9.3. Enkele richtlijnen voor een goede werking van het Burgerkabinet

CIBE communicatie

ENKELE RICHTLIJNEN VOOR EEN GOEDE WERKING VAN HET BURGERKABINET

1. Inleiding

Dit document biedt de leden een kader en een houvast met betrekking tot de werking van het Burgerkabinet enerzijds en de samenwerking met de leden van het Burgerkabinet anderzijds. Bovendien willen we via deze tekst enkele afspraken maken die zullen zorgen voor een goede werking van dit participatief proces. De leden van het Burgerkabinet worden uitgenodigd deze werkafspraken te onderschrijven

2. Doelstelling en bevoegdheden Burgerkabinet

2.1 Doelstelling van het Burgerkabinet

Het stadsbestuur van Gent wil de Gentenaars inspraak geven over het Circulatieplan. Het stelde daartoe onder andere een Burgerkabinet van onafhankelijke burgers samen die na de invoering van het Circulatieplan betrokken worden bij de evaluatie en bijsturing ervan. Dit Burgerkabinet werd plechtig geïnstalleerd op 22 maart 2017. Het Burgerkabinet bestaat uit 150 burgers en 31 opvolgers die geselecteerd werden via een onafhankelijke loting en op basis van objectieve criteria.

2.2. Bevoegdheden van het Burgerkabinet

Het Burgerkabinet kan geen politieke beslissingen nemen. Dit is de verantwoordelijkheid van het beleid. Wel kan het Burgerkabinet advies geven aan het beleid over verbeteringen, aanpassingen en knelpunten aan of in het Circulatieplan.

De achterliggende principes van het Circulatieplan liggen vast: het stadsbestuur wil het doorgaand verkeer uit het stadscentrum weren en daartoe het centrum verdelen in sectoren door middel van zogenaamde 'knippen'. Het Stadsbestuur wenst in gesprek te gaan met de leden van het Burgerkabinet over de concrete invoering van het Circulatieplan en kijkt uit naar de adviezen, opmerkingen en voorstellen tot verbetering. Het Burgerkabinet biedt aan al haar leden de ruimte om alle voorstellen

CIBE CVPA-SC, COORD. N°444135, BE 9000 GCNT
TEL: 029 220 78 29 / FAX: 029 220 86 41 / INFO@CIBECOMMUNICATIE.BE / WWW.CIBECOMMUNICATIE.BE
BTW BE 0474 780 024 / BANK: 6116 682 0846 8383

en suggesties te bespreken, mits die tegemoetkomen aan de doelstellingen en de principes van het Circulatieplan.

3. Werking & organisatie van het Burgerkabinet

3.1. Rol van de voorzitter

De voorzitter van het Burgerkabinet werd aangesteld op voordracht van de procesbegeleider CIBE communicatie. Zijn rol bestaat uit het bijeenbrengen en het voorzitten van het Burgerkabinet. Samen met de procesbegeleider CIBE communicatie staat hij in voor de participatieve werking van het Burgerkabinet. Dat wil zeggen dat hij er samen met de procesbegeleider op toeziet dat de ruimte wordt gecreëerd om adviezen te formuleren, knelpunten te signaleren en verbeteringen te stimuleren m.b.t. het Circulatieplan. De voorzitter waakt samen met de procesbegeleider over de goede werking van het Burgerkabinet en gebruikt de richtlijnen als leidraad hiervoor.

De voorzitter is neutraal en heeft geen aandeel in de beleidskeuzes over het Circulatieplan. De voorzitter is vertrouwd met de Gentse situatie en context.

3.2. Rol van de procesbegeleider CIBE communicatie

CIBE communicatie werd via een aanbesteding aangesteld als procesbegeleider voor het Burgerkabinet. De procesbegeleider is verantwoordelijk voor de samenstelling van het Burgerkabinet via een onafhankelijke loting in samenwerking met de Universiteit Gent, en voor de organisatie van het Burgerkabinet in samenwerking met de dienst beleidsparticipatie van Stad Gent. Eveneens verzorgt de procesbegeleider de communicatie over het hele participatief traject.

Verder staat CIBE in voor begeleiding en ondersteuning van de leden van het Burgerkabinet. CIBE zorgt ervoor dat via participatieve methodieken de juiste omstandigheden worden gecreëerd waarin de leden in alle vertrouwen en op een toegankelijke manier kunnen bijdragen aan het Burgerkabinet, zodat het zijn taak naar behoren kan vervullen.

CIBE waakt samen met de voorzitter ook over de transparantie van het participatietraject.

De procesbegeleider is objectief en heeft geen aandeel in de beleidskeuzes over het Circulatieplan. CIBE is gevestigd in Gent en vertrouwd met de Gentse context.

3.3. Rol van de leden

De leden van het burgerkabinet streven naar een oplossingsgerichte dialoog.

De leden gaan met elkaar in dialoog om tot oplossingen te komen. Niet elk advies zal leiden tot een effectieve bijsturing van het Circulatieplan. Er moet immers rekening worden gehouden met de doelstellingen van het Circulatieplan. Steeds zal er een afweging zijn tussen voor- en nadelen.

De leden houden een oplossingsgerichte dialoog voor ogen, ook als niet alle voorstellen kunnen opgenomen worden door het stadsbestuur.

De leden creëren mee de ruimte en de sfeer om iedereen de kans te geven op een toegankelijke en onbevengende manier bij te dragen aan het Burgerkabinet.

De leden staan daarbij open voor de mening van een ander. We veroordelen niemand op basis van zijn of haar mening. We laten elkaar uitspreken en gaan respectvol om met elkaar. De leden zorgen er op deze manier voor dat iedereen, ongeacht achtergrond, context of overtuiging, de mogelijkheid krijgt om vrij en onbevengende adviezen te formuleren, knelpunten te signaleren of verbeteringen voor te stellen.

De leden spreken in eigen naam en vertegenwoordigen geen belangenorganisatie of politieke organisatie.

Het stadsbestuur heeft er bewust voor gekozen om via het Burgerkabinet individuele burgers een stem te geven. De leden worden aangesproken als inwoners van Gent. Hun bijdrage heeft betrekking op hun ongebonden gebruikservaring als Gentenaar.

3.4. Rol van het beleid

De suggesties en adviezen die het Burgerkabinet geeft worden omgevormd tot een adviestekst voor het beleid. Alle adviezen worden, zonder enige uitzondering, overgemaakt aan het College van Burgemeester en Schepenen. Er zal een kwalificatie gegeven worden aan de adviezen. Er is met andere woorden ruimte voor adviezen bij consensus, maar ook voor adviezen die slechts door een deel van de leden van het burgerkabinet worden gedeeld. Het College van Burgemeester en Schepenen moet de kans krijgen om met de feedback van het Burgerkabinet aan de slag te gaan. Het College van Burgemeester en Schepenen engageert zich om tijdig terug te koppelen richting Burgerkabinet over de aangeleverde adviezen.

3.5. Frequentie

Het kabinet komt elke 4 maanden samen op een locatie in de Gentse binnenstad. Het Burgerkabinet zal in totaal 4 keer vergaderen. Het eerste Burgerkabinet vindt plaats op 17 juni 2017. De volgende bijeenkomsten zijn gepland voor oktober 2017, maart 2018 en mei 2018. Om zoveel mogelijk leden van het kabinet de kans te geven aanwezig te zijn,

zullen de sessies doorgaan op zaterdagvoormiddag vanaf 10u. De kalender voor de volgende vergaderingen wordt gecommuniceerd op het eerste Burgerkabinet van 17 juni.

Daarnaast is het mogelijk dat tussen de kabinetten door extra bijeenkomsten worden georganiseerd. Dit zijn verdiepende sessies die geen formele adviezen opleveren maar dienen ter voorbereiding of opvolging van het Burgerkabinet. De tussentijdse sessies zijn vrijblijvend en op vraag van de leden.

3.6. Verloop (over de methodieken)

Een sessie van het burgerkabinet zal nooit langer duren dan een halve dag, inclusief lunchpauze. Het Burgerkabinet is enkel toegankelijk voor de genodigden. Er zal geen pers aanwezig zijn tijdens de sessies.

De procesbegeleider zorgt tijdens de sessies voor laagdrempelige methoden waarin iedereen de kans krijgt zijn/haar idee of mening vrij en onbevangen te formuleren. Zo zullen we vaak in kleine groepen rond een bepaald thema werken. Ook andere geijkte methoden zullen gebruikt worden. Op die manier kunnen we een toegankelijk participatief proces garanderen. Het is mogelijk dat sprekers uitgenodigd worden die dieper zullen ingaan op suggesties en vragen. Ook bekijkt de procesbegeleider de mogelijkheid van vernieuwende (online) participatietools. Daarbij wordt toegankelijkheid en laagdrempeligheid steeds vooropgesteld. De procesbegeleider houdt bovendien rekening met de eigen dynamiek van het Burgerkabinet. Elke nieuwe bijeenkomst van het Burgerkabinet wordt bijgevolg op maat voorbereid, op basis van de uitkomst van een voorgaand kabinet.

3.7. Voorbereiding & agenda

De input voor de agenda komt van de leden van het Burgerkabinet. Er wordt bij hen gepolst naar thema's, onderwerpen, bezorgdheden en suggesties. Deze input dient als basis voor de onderwerpen van gesprek. We werken met voortschrijdend inzicht. Door dialoog en intervisie tijdens de samenkomsten van het Burgerkabinet kunnen nieuwe inzichten of vragen naar boven komen die na studie verder worden uitgediept in een volgend overleg. De agenda voor de bijeenkomsten vertrekt m.a.w. vanuit de noden en de vragen van de leden zelf. Niet elk punt dat wordt aangehaald wordt ook vertaald in een agendapunt. Het is de taak van de procesbegeleider CIBE om samen met de voorzitter voldoende betrokkenheid te creëren bij elke bijeenkomst.

Alle resultaten van onderzoeken en evaluaties over het Circulatieplan die worden georganiseerd vanuit het Mobiliteitsbedrijf worden ter beschikking gesteld van het Burgerkabinet. Deze input kan gebruikt worden door het Burgerkabinet in functie van haar voorbereiding, agenda en werking.

De agenda wordt lang genoeg op voorhand voor de aanvang van een Burgerkabinet gecommuniceerd aan alle leden.

3.8. Verslaggeving & validatie

Van elk Burgerkabinet wordt een schriftelijk verslag gemaakt. Het verslag wordt tijdig na het betreffende Burgerkabinet gecommuniceerd aan de leden en aan het stadsbestuur.

Het verslag is een weergave van de plenaire sessies, moderaties en workshops. Het somt ook puntsgewijs op wat de uitkomst is van deze werksessies. Het verslag is geen woordelijke weergave van wie precies wat gezegd heeft. De verslaggeving is anoniem. Aan het einde van elke sessie wordt er opgesomd wat er in het verslag wordt opgenomen. Het verslag wordt met andere woorden ter plekke gevalideerd.

Elk Burgerkabinet start plenair. De voorzitter overloopt de adviezen en verslagen van de voorgaande bijeenkomst. Belangrijke zaken worden steeds plenair meegedeeld.

3.9. Aanwezigheid en opvolgers

Elk lid wordt verwacht aanwezig te zijn op het Burgerkabinet. Bij overmacht (bv: ziekte, sterfgeval, noodweer, werkgerelateerde afwezigheid) wordt CIBE communicatie onmiddellijk verwittigd van niet-aanwezigheid. Aangezien er slechts 4 vergaderingen zijn, kan een lid slechts op 1 vergadering afwezig zijn. Het is immers belangrijk dat alle leden in het proces betrokken blijven. Indien een lid op meer dan één vergadering niet aanwezig kan zijn vervalt zijn/haar lidmaatschap van het Burgerkabinet en wordt zijn/haar plaats voor de rest van het traject ingenomen door een opvolger. Afwezige leden kunnen zichzelf dus niet laten vervangen door anderen.

Indien u niet aanwezig kan zijn op een van de samenkomsten vragen wij u dit te melden op het mobiel nummer van het Burgerkabinet: 0473/68.10.38 of via burgerkabinet@stad.gent

3.10. Ondersteuning leden

Na de plechtige opening van het Burgerkabinet op 22 maart kunnen de leden op elk moment terecht met hun vragen over het Burgerkabinet. Dit via de Burgerkabinettelefoon op het nummer 0473/68.10.38 (tijdens de kantooruren) of via een e-mail naar burgerkabinet@stad.gent

De leden kunnen gebruik maken van een online participatieplatform waar verslagen, nota's, agenda en andere relevante communicatie beschikbaar zullen zijn. Via dit platform kunnen zij vragen stellen of suggesties doen over de verslagen of volgende

samenkomsten. De ondersteuning van de leden via telefoon, mail en participatieplatform wordt verzorgd door CIBE communicatie in samenwerking met de dienst beleidsparticipatie.

4. Externe communicatie

Aangezien de leden bij het Burgerkabinet betrokken zijn in hun hoedanigheid van geëngageerde inwoner van Gent, staat het hen vrij om hierover in alle transparantie te communiceren. Zij kunnen echter niet optreden als woordvoerder van het Burgerkabinet; die rol is voorbehouden voor de voorzitter.

5. Kwaliteitsbewaking en evaluatie

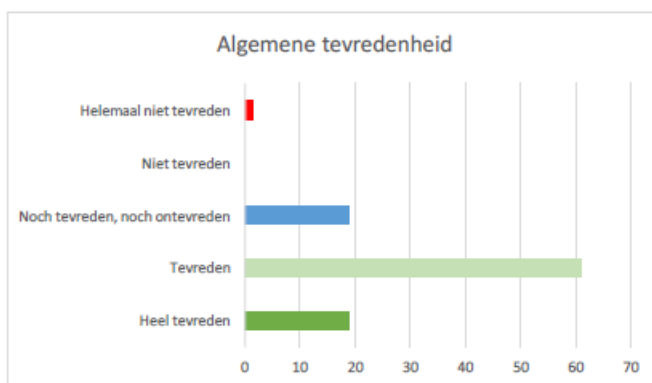
Om meteen vanaf de opstart van het Burgerkabinet een continue kwaliteitsbewaking te garanderen, werkt CIBE nauw samen met de vakgroep Politieke Wetenschappen van de UGent. CIBE kan rekenen op de hulp van de professoren Carl Devos en Nicolas Bouteca om toe te zien op de transparantie, de objectiviteit en de effectiviteit van de werking van het Burgerkabinet.

9.4. Kwaliteitsbewaking agendasetting 17 mei 2017

Kwaliteitsmeting tweede infosessie (Nicolas Bouteuca, Carl Devos, Thibaut Renson)

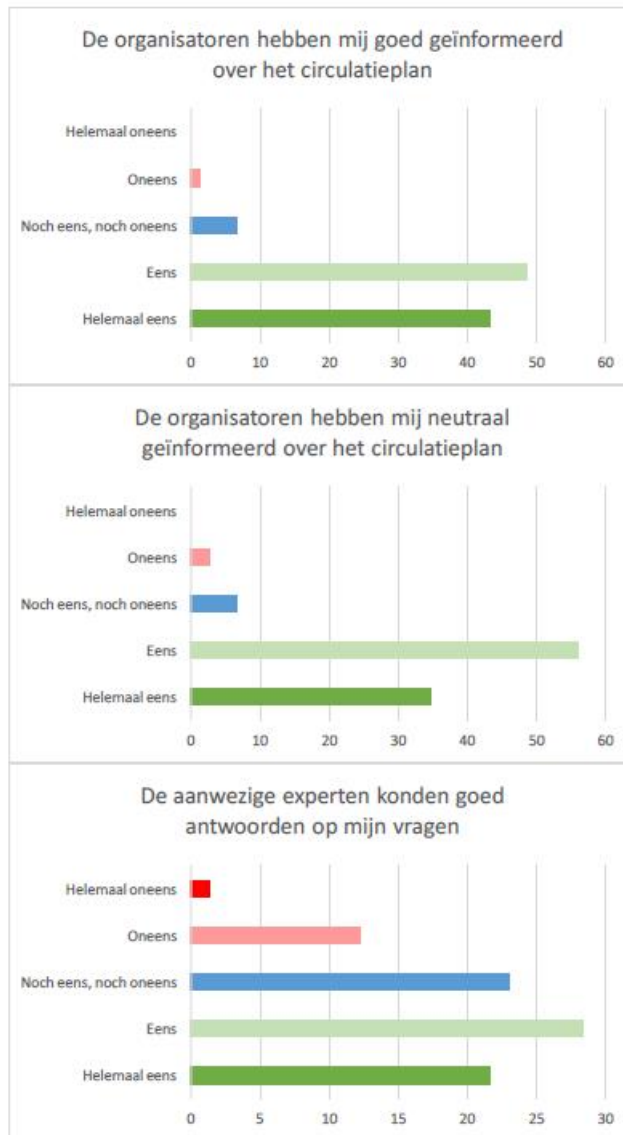
Op basis van de ingediende vragenlijsten (n= 77) blijkt een (erg) grote tevredenheid over de tweede informatiesessie van het burgerkabinet. Op basis van de gesloten vragen zijn dan ook weinig tot geen methodologische aspecten die een fundamentele bijsturing vragen. De organisatoren gaan wel best eens door de open vragen waar, ondanks de grote tevredenheid, meer kritische geluiden te horen zijn over o.a. de locatie van het BK en het time-management van het BK (lees: voldoende tijd voor debat en minder voor uitleg over de procedure).¹ Men moet er ook blijvend op toezien dat er voldoende deelnemers opdagen voor het burgerkabinet en dat de groep deelnemers voldoende divers is.

Bijna 80% van de deelnemers aan de informatiesessie is tevreden tot heel tevreden over het burgerkabinet. Slechts één deelnemer was (helemaal) niet tevreden.

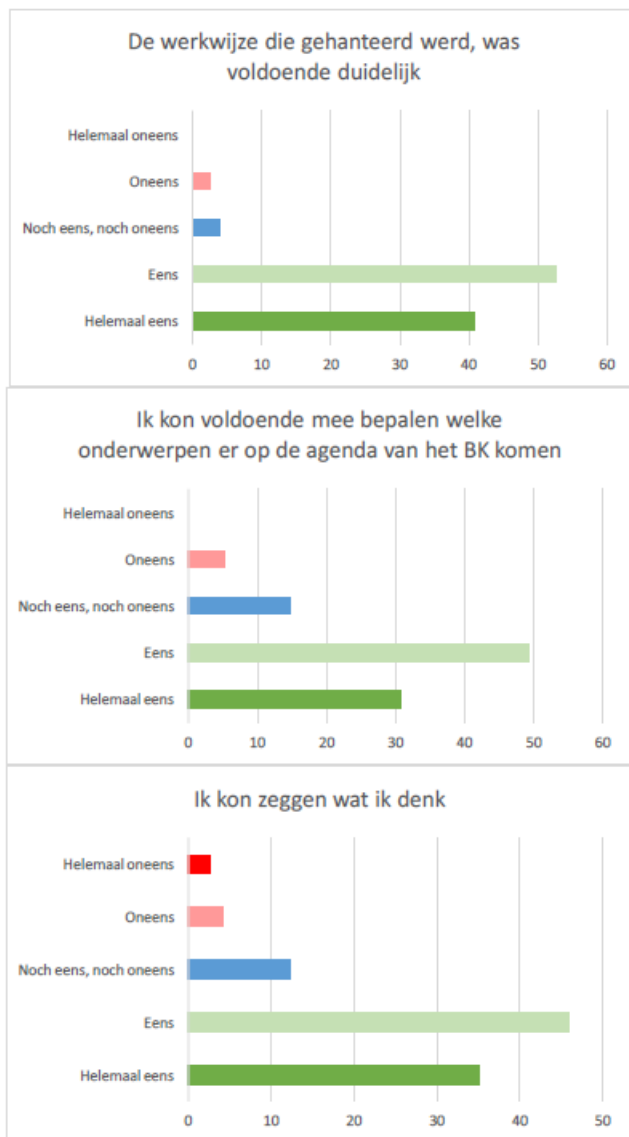
De informatievoorziening voor de deelnemers was over het algemeen goed tot zeer goed en de informatieoverdracht gebeurde volgens de aanwezige deelnemers ook op een neutrale manier. Enkel over de aanwezige experts waren de deelnemers van het BK wat kritischer. Dat kan te maken hebben met de eigenheid van de sessie (agendasetting) waarbij de meerwaarde van de experts nog onvoldoende aan bod kon komen (zie ook relatief hoge aantal 'noch eens, noch oneens'). We raden in elk geval aan om voldoende experts bij elk BK te betrekken en hun ondersteunende rol voldoende te benadrukken.

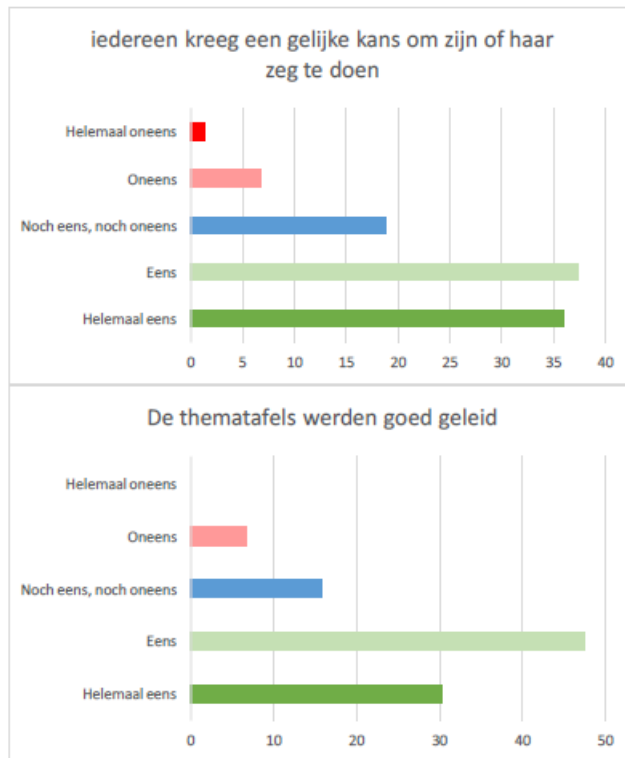
¹ De evaluatie van de open vragen gebeurt door Billy Bonkers en de Stad Gent.

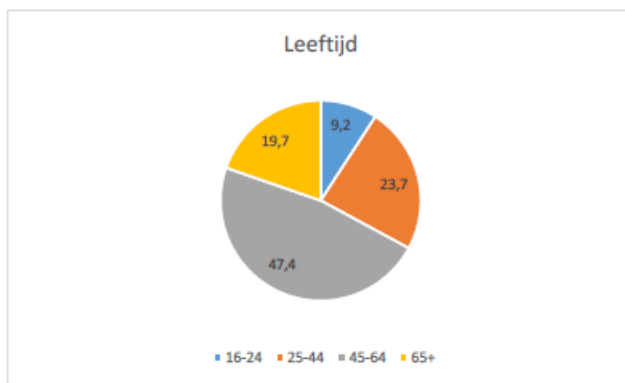
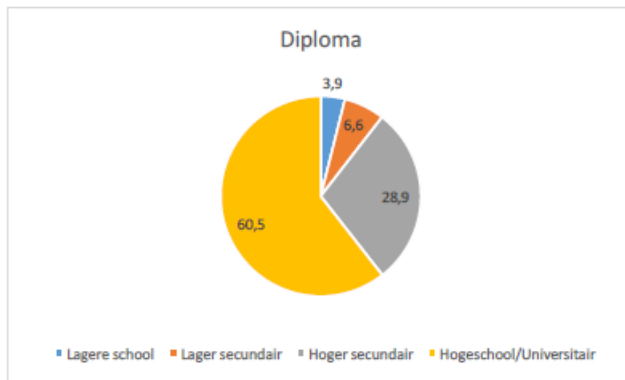
Ook de werkwijze werd door de deelnemers grosso modo positief geëvalueerd. De werkwijze was voldoende duidelijk, de agenda was voldoende open en men kon vrijuit spreken. Ook op de overige

aspecten (goeie leiding tafels en gelijken kansen om te spreken) waren de scores over het algemeen goed.

Bovenstaande analyse is natuurlijk enkel gebaseerd op een beperkte groep van het BK. Niet iedereen was immers aanwezig op de tweede infosessie. In die zin moet er gewezen worden op het feit dat de grote tevredenheid voor een stuk een vertekening kan zijn omdat enkel de meest gemotiveerden zijn komen opdagen. Op dat vlak willen we de organisatoren van het BK ook wijzen op de blijvende inspanning die nodig zal zijn om de deelnemers aan het BK te motiveren om op te dagen. Dit zal aan het einde van de rit wellicht een belangrijk element worden bij de beoordeling van het nut en de meerwaarde van het BK. In dat opzicht is ook blijvende aandacht nodig om een voldoende divers BK op de been te krijgen. Uit de analyse van de aanwezigen blijkt immers dat er weinig jongere (leeftijdsgroep 16-44) BK-leden aanwezig waren en dat de oudere deelnemers vanaf 45 jaar oververtegenwoordigd waren. Bovendien waren ook hogeschoolden duidelijk oververtegenwoordigd.

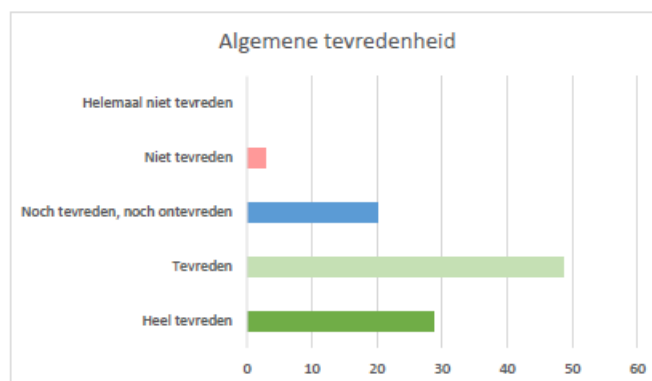

9.5. Kwaliteitsbewaking eerste Burgerkabinet (17 juni 2017)

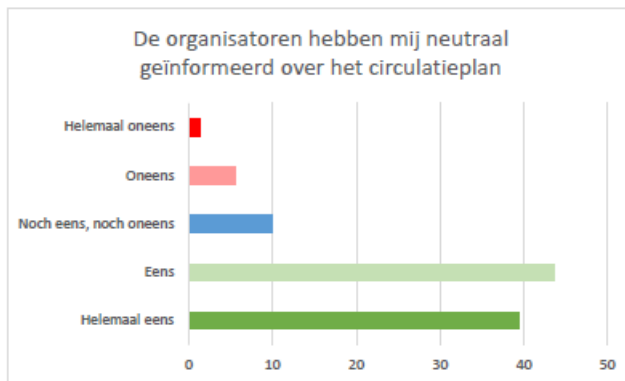
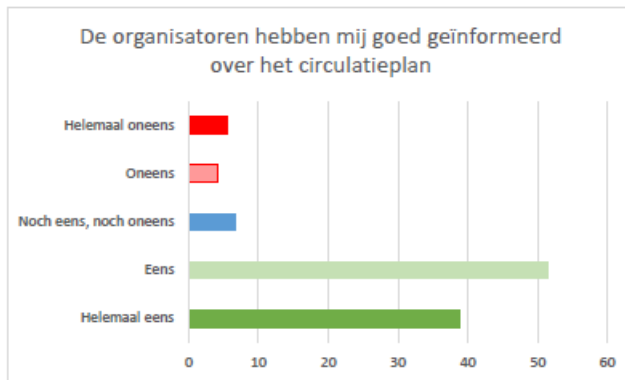
Kwaliteitsmeting BK 17 juni 2017 (Nicolas Bouteca, Carl Devos, Thibaut Renson)

Op basis van de ingediende vragenlijsten (n= 75) blijkt een (erg) grote tevredenheid over het burgerkabinet van 17 juni. Dat is opvallend gezien de negatieve commentaren die hier en daar (pers, sociale media, ...) te lezen waren. Het is onduidelijk of we ons zorgen moeten maken over deze discrepantie tussen een negatieve perceptie die bij sommigen in de 'buitenwereld' over het BK bestaat en de goeie resultaten die uit de bevraging voortkomen. In elk geval moet bij de lezing van onderstaand rapport rekening worden gehouden met een matige respons. Slechts 75 van de 93 aanwezigen dienden een evaluatieformulier in. Bijna 20% van de aanwezigen diende dus niet in. Onze eerste en voornaamste suggestie is dan ook dat er best gezocht wordt naar een manier om de respons op te krikken. Hierbij lijkt het ons onontbeerlijk dat er meer en explicietere aankondigingen en aansporingen komen omtrent de surveys. Vanuit methodologisch oogpunt wordt dit beter niet door de organisatoren zelf georganiseerd. Wij zijn bereid te onderzoeken hoe we dit zelf – al dan niet via het inschakelen van personeel – kunnen organiseren. Op basis van de gesloten vragen zijn er weinig methodologische aspecten die een fundamentele bijsturing vragen. Enkel de kwestie van onvoldoende tijd voor debat blijft een probleem (zie ook evaluatie informatiesessie 2). De organisatoren pakken dit probleem best nog eens aan.

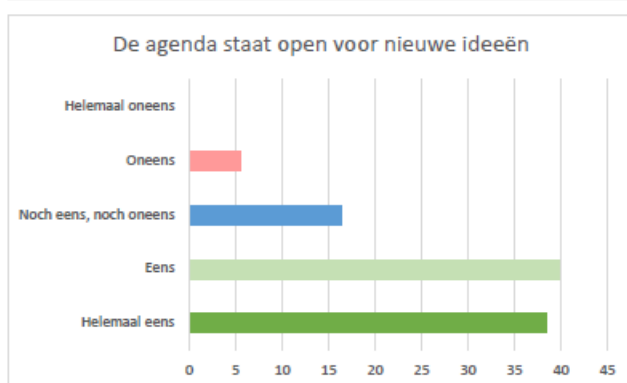
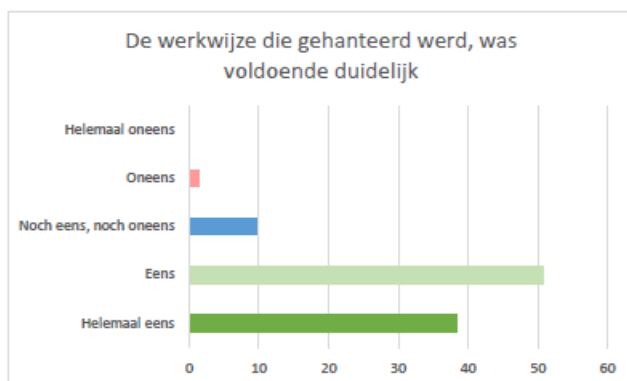
Net zoals na de tweede infosessie is bijna 80% van de deelnemers aan de tevreden tot heel tevreden over het burgerkabinet. Slecht twee deelnemers waren niet tevreden.

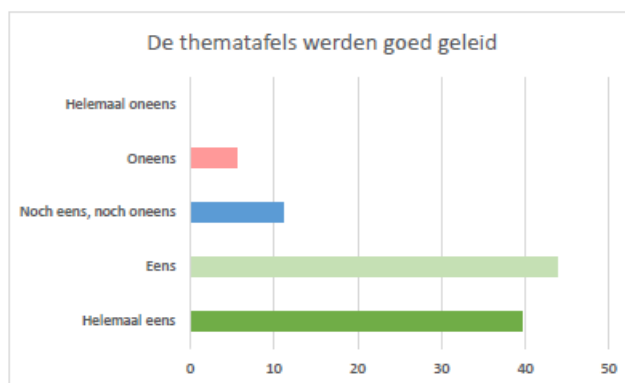
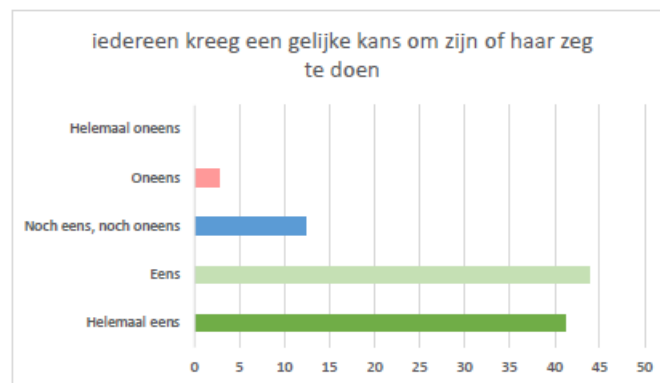
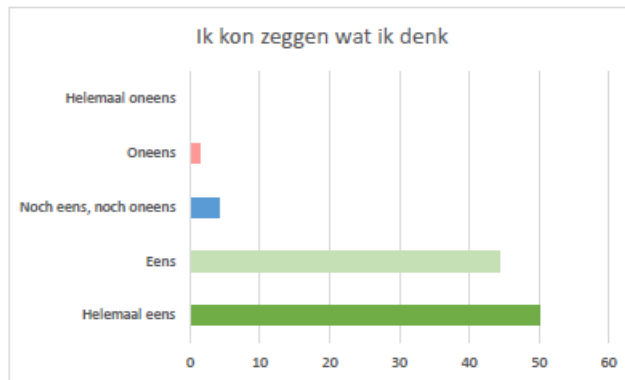
De informatievoorziening voor de deelnemers was over het algemeen goed tot zeer goed en de informatieoverdracht gebeurde volgens de aanwezige deelnemers ook op een neutrale manier. Na de tweede informatiesessie waren de deelnemers van het BK nog kritisch over de aanwezige experts. Dat is nu een stuk beter. 75% van de deelnemers is het nu eens of helemaal eens met de vraag of de experts goed konden antwoorden op de vragen die hen werden gesteld. In de vorige sessie was dat 'slechts' 50%. De suggestie die we de vorige keer deden om voldoende expertise bij het BK te betrekken, moet nu dus niet meer herhaald worden.

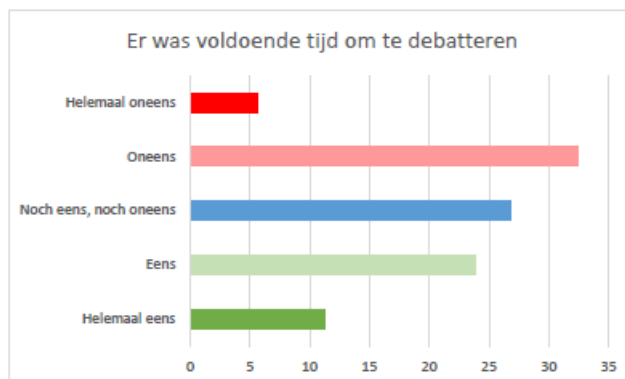
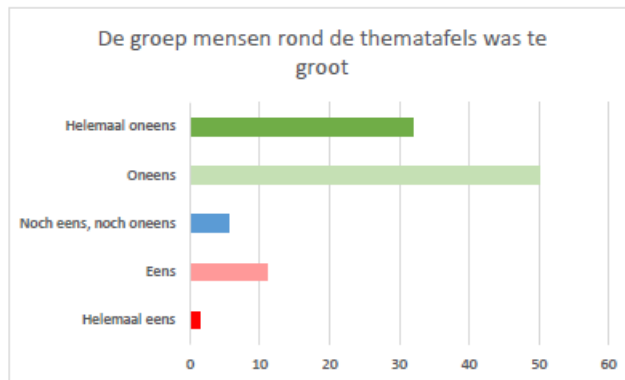
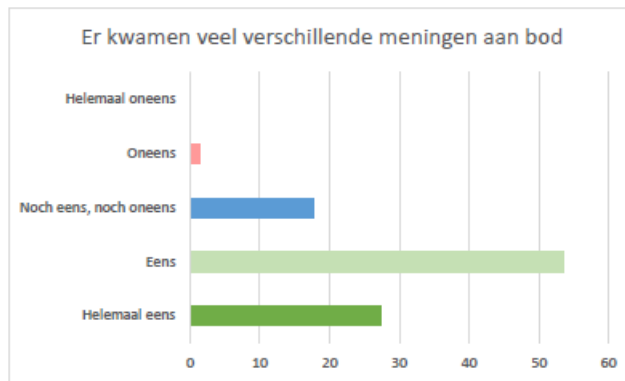

Ook de werkwijze werd door de deelnemers grosso modo positief geëvalueerd. De werkwijze was voldoende duidelijk en de agenda stond open voor nieuwe ideeën.

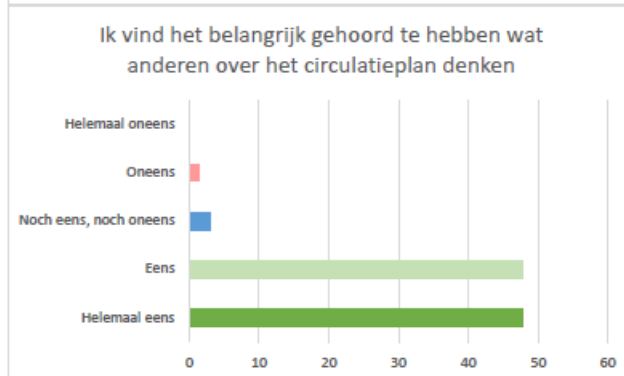
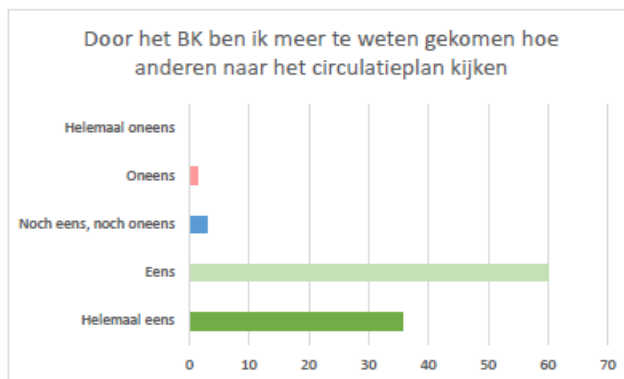
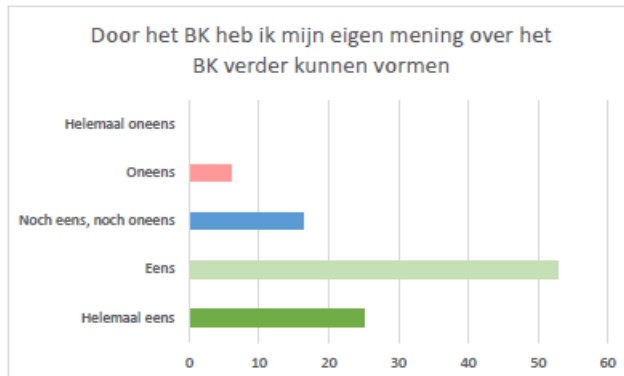

De kwaliteit van de thematafels werd eveneens meestal zeer positief geëvalueerd. Men kon vrijuit spreken en iedereen kreeg gelijke kansen om te spreken. Er was ook een grote tevredenheid over de leiding van de tafels. De scores op voorgaande elementen waren vaak ook beter dan na informatiesessie 2. Ook met betrekking tot de nieuwe kwaliteitsvragen zijn de scores positief. Het aantal deelnemers is niet te groot en er komen velerlei meningen aan bod. Een aspect werd wel (zeer) negatief geëvalueerd: de tijd die de deelnemers kregen om te debatteren was te kort. We raden de organisatoren van het BK daarom aan om daarvoor naar oplossingen te zoeken binnen de voorziene tijdspanne van het BK. Een BK nog langer laten duren is wellicht geen optimale oplossing. We stelden immers vast dat het BK nu al (ruim) uitliep en dat dit bij sommige deelnemers tot ongenoegen leidde (cf. infra: beperkt aantal overgebleven deelnemers bij einde stemming; open vragen).

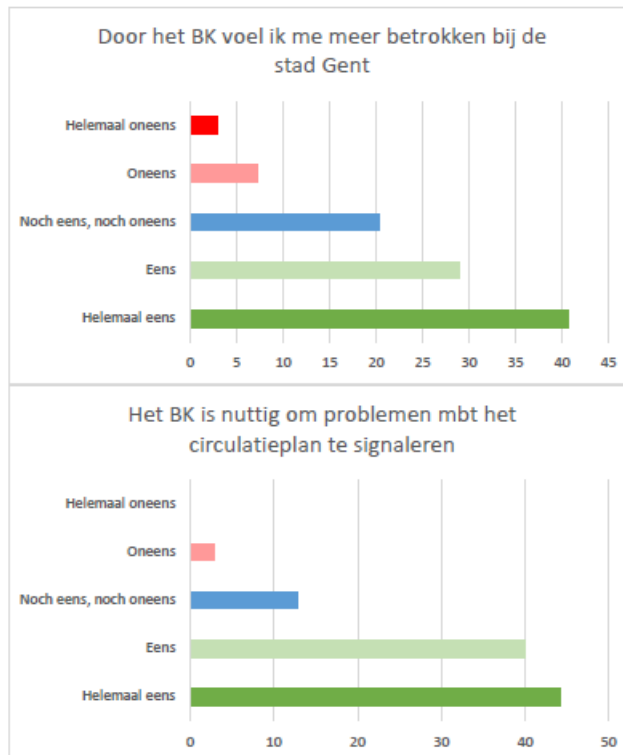

Het BK wordt over het algemeen ook als zeer nuttig ervaren door de deelnemers. Dat blijkt althans uit alle onderstaande grafieken.

6

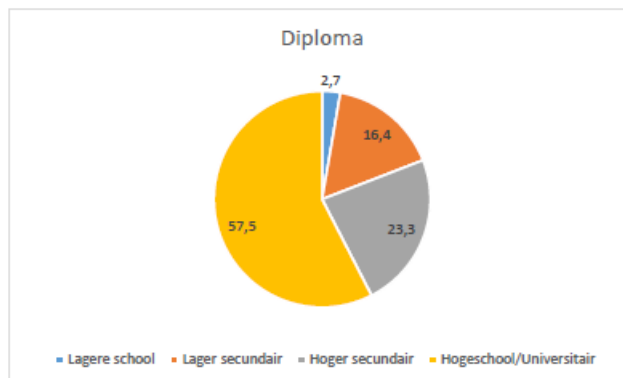

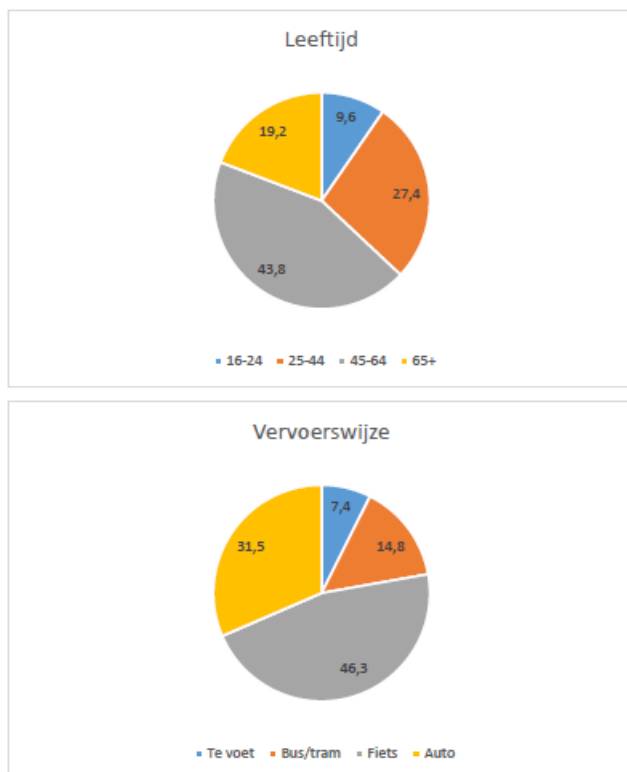
Bovenstaande analyse is natuurlijk enkel gebaseerd op een beperkte groep van het BK. Er is nogal wat uitval (slechts 93 deelnemers op 150) en het is niet ondenkbaar dat de meest gemotiveerden (zij die gekomen zijn) ook de grootste 'positivo's' zijn. Ook niet iedereen diende een evaluatieformulier in. We ontvingen slechts 75 exemplaren en dat terwijl er volgens de organisatoren op 17 juni 93 deelnemers waren. Op basis van de niet-participerende observatie stelden we inderdaad vast dat heel wat deelnemers wegingen tijdens de stemming (bij de laatste adviezen werden slechts 71 stemmen geteld). Het is niet ondenkbaar dat precies de meest tevredenen bleven zitten en het evaluatieformulier aan de uitgang afgegeven hebben. In die zin moet er dan ook op gewezen worden dat de grote tevredenheid voor een stuk een vertekening kan zijn.

Los van de lage respons op de survey, zijn we van mening dat het hoe dan ook problematisch is dat er op het einde van de eerste (echte) sessie minder dan de helft van de leden overblijven. Op dat vlak willen we de organisatoren van het BK ook wijzen op de blijvende inspanning die nodig zal zijn om de deelnemers aan het BK te motiveren om op te dagen (alsook deel te nemen aan de evaluatie). Dit zal aan het einde van de rit wellicht een belangrijk element worden bij de beoordeling van het nut en de meerwaarde van het BK (cf. legitimiteit).

7

Vorige keer werd ook opgemerkt dat er ook blijvende aandacht nodig is om een voldoende divers BK op de been te krijgen. Uit de analyse van de deelnemers die deelnamen aan de evaluatie blijkt opnieuw dat er weinig jongere (leeftijdsgroep 16-44) BK-leden aanwezig waren en dat de oudere deelnemers vanaf 45 jaar oververtegenwoordigd waren. Bovendien waren ook hogeschoolden duidelijk oververtegenwoordigd. Al is dat natuurlijk ook een gevolg van de samenstelling van het BK waarin hoger geschoolden sowieso oververtegenwoordigd zijn. Het meest in het oog springende op het vlak van diversiteit binnen het kabinet is dat de originele vervoers-modi sterk verwrongen wordt: er waren weinig auto(moto)bestuurders (32% vs. 46% in BK volgens loting) en voetgangers (7% vs. 15% in BK volgens loting) in vergelijking met de reële situatie. Fietsers waren dan weer meer dan idealiter aanwezig (46% vs. 29% in BK volgens loting). Net zoals gebruikers van het openbaar vervoer (15% vs. 10% in BK volgens loting). M.a.w., de groep die volgens sommige oppositiestemmen als meest kritisch kan worden beschouwd ten aanzien van het circulatieplan is ondervertegenwoordigd, de vermoedelijke 'believers' oververtegenwoordigd. De aandacht die we vragen om voldoende diversiteit na te streven onder de aanwezigen moet natuurlijk ook gezien worden in het licht van het beperkt aantal indieners. Misschien dienden autobestuurders minder evaluatieformulieren in dan bijvoorbeeld fietsers.

De gesloten vragen leverden dus overwegend (erg) positieve resultaten op. In het opmerkingenveld aan het einde van de vragenlijst werd dan weer relatief vaak (opbouwende) kritiek door de deelnemers geuit. Twee belangrijke, aan elkaar gelinkte zaken kunnen we hieruit distilleren.

Ten eerste lijken sommige deelnemers een meer diepgaande werkwijze per thematafel te suggereren. Zij geven aan dat er teveel adviezen per tafel besproken werden en er te weinig tijd was voor debat. Dat laatste kwam ook naar voren uit de gesloten vragen en is ook geconcludeerd uit de (beperkte, doch diepgaande) niet-participerende observatie. Aan de bestudeerde tafel is vastgesteld dat de werkmethode er eerder één was gericht op inspraak ('iedereen moet zijn of haar voorstel op de agenda kunnen plaatsen ter stemming'), in plaats van op deliberatie ('debat over een specifiek probleem of een specifieke oplossing waarbij op basis van concrete informatie ingegaan wordt op elkaars inzichten en ervaringen').

Ten tweede lieten sommige deelnemers optekenen dat de stemming te lang duurde, dat er teveel (overlappende en vrijblijvende) adviezen gestemd werden en dat de achterliggende bedoeling of het actieplan onduidelijk was. Hierbij merken we op dat het voor ons als observator ook onduidelijk was welke de (meerderheids)vereisten waren voor een stelling om uiteindelijk aan het stadsbestuur voorgelegd te worden. Als er geen vereisten waren, dan was het onduidelijk wat de precieze bedoeling

9

(lees: meerwaarde) van de stemming was. Daarenboven stelden we vast dat adviezen in de plenaire sessie systematisch expliciet gepresenteerd werden als "groep X adviseert dat...", daar waar deze aan de thematafels zelden door de volledige groep gedragen werden. We merken ook op dat er in de plenaire sessies gekozen is voor een uitsluitend aggregatieve methodiek ("dit komt van groep X, daar heb jij niets over te zeggen; jij kan enkel stemmen"). Als dit doelbewust is, dan raden we in het vervolg aan die keuze expliciet te beargumenteren ten aanzien van de leden van het kabinet.

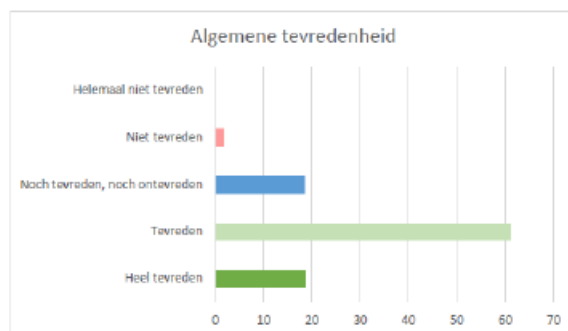
9.6. Kwaliteitsbewaking tweede Burgerkabinet (28 oktober 2018)

Kwaliteitsmeting BK 28 oktober 2017 (Nicolas Bouteca, Carl Devos, Thibaut Renson)

Op basis van de ingediende vragenlijsten (n= 59) blijkt, net zoals de vorige keer, een (erg) grote tevredenheid over het burgerkabinet dat gehouden werd. Maar net zoals de vorige keer willen we er op wijzen dat de resultaten die in onderstaande rapport worden gepresenteerd niet los kunnen gezien worden van de responsgraad. Die is, afhankelijk van de manier waarop je naar representativiteit kijkt, al dan niet problematisch te noemen. In een minimalistische visie, waarbij je kijkt naar de verhouding tussen het aantal aanwezigen en respondenten die een enquête indienden, is de representativiteit goed. Van de 72 aanwezigen dienden 59 deelnemers een evaluatieformulier in. Dat is 82% en dus goed. Vanuit een maximalistisch oogpunt, waarbij je kijkt naar de verhouding tussen het officiële BK-leden en het aantal indienders, is de representativiteit een stuk minder. Vanuit deze optiek diende immers slechts 39% in. Bepaalde groepen zijn bovendien sterk oververtegenwoordigd in de groep respondenten (zie verderop). Onderstaande resultaten moeten dus steeds tegen deze achtergrond beschouwd worden.

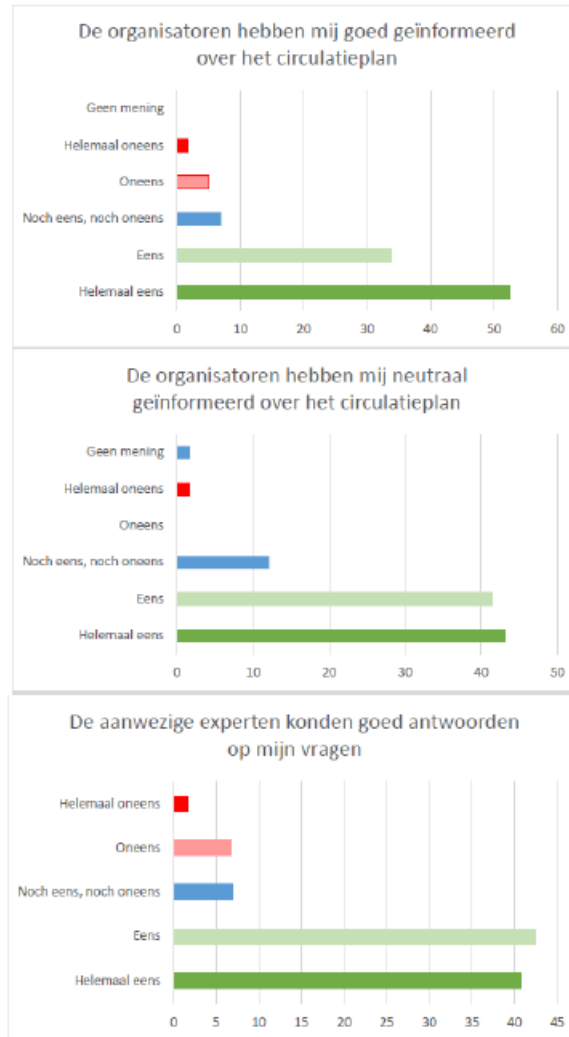
De responsgraad hangt natuurlijk nauw samen met het aantal deelnemers aan het BK. Op 17 juni waren er dat 93, op 28 oktober 72. Het aantal deelnemers lag bij het vorige BK al relatief laag in verhouding tot het aantal potentiële deelnemers en dat is nu dus nog verder gedaald. Dat heeft wellicht niet te maken met de bijeenkomsten van het BK die als kwalitatief worden ervaren door de deelnemers, maar met het feit dat van de participanten een serieuze inspanning wordt gevraagd. Ze moeten zich niet alleen constant inwerken in het dossier, maar ook een vrije zaterdagvoormiddag opofferen. Misschien kan het aantal deelnemers worden opgedreven door intensief te communiceren rond de resultaten van het BK. Als de leden van het BK zien dat ze wel degelijk een verschil kunnen maken, kan men de afvallers misschien overtuigen om de draad terug op te nemen.

Net zoals bij de vorige sessie van het BK is bijna 80% van de deelnemers tevreden tot heel tevreden over het burgerkabinet. Slecht één deelnemer was niet tevreden.

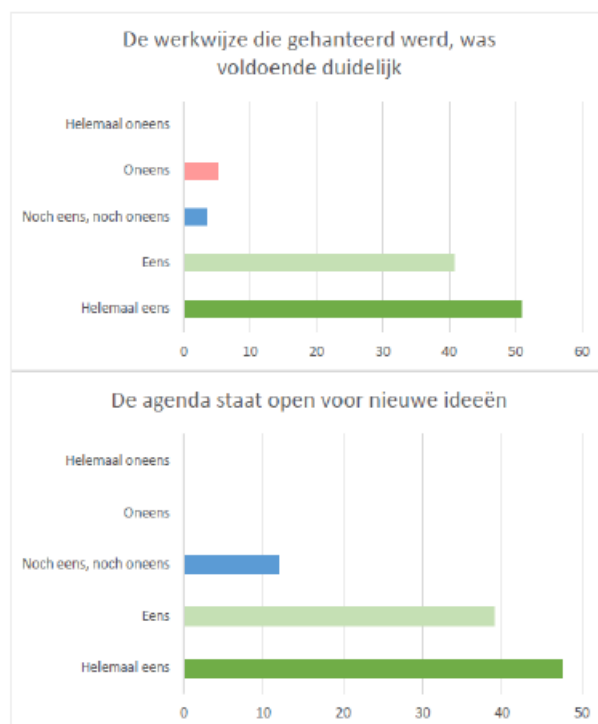

De informatievoorziening voor de deelnemers was over het algemeen goed tot zeer goed en de informatieoverdracht gebeurde volgens de aanwezige deelnemers ook op een neutrale manier. Na de tweede informatiesessie waren de deelnemers van het BK nog kritisch over de aanwezige experts. Die klacht is duidelijk helemaal verdwenen. Ruim 80% van de deelnemers is het eens of helemaal eens met de vraag of de experts goed konden antwoorden op de vragen die hen werden gesteld. In de

vorige sessie was het aantal tevreden respondenten m.b.t. deze kwestie al gestegen van 50% naar 75%. Die positieve evolutie zet zich nu dus verder. Op dit vlak zicht het BK dus heel goed.

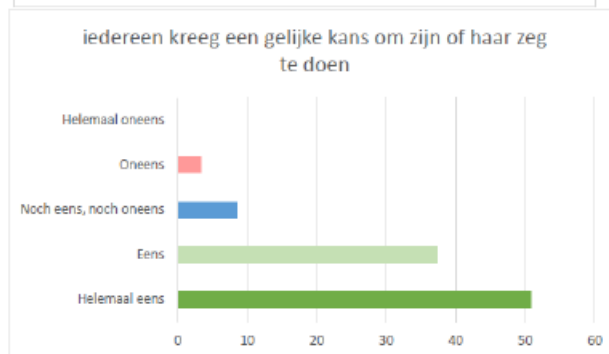
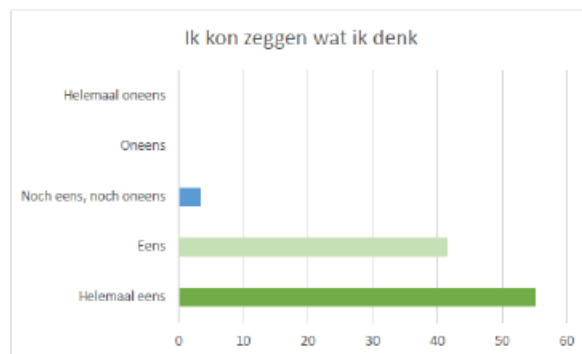

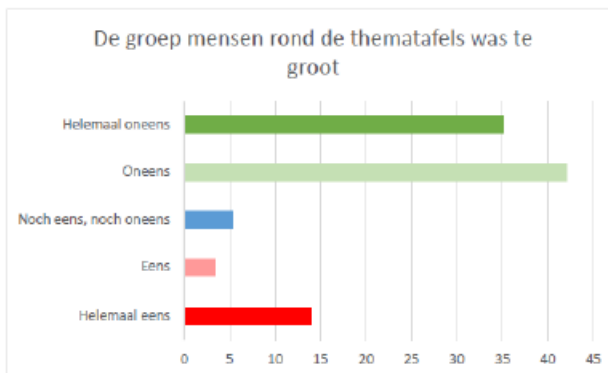
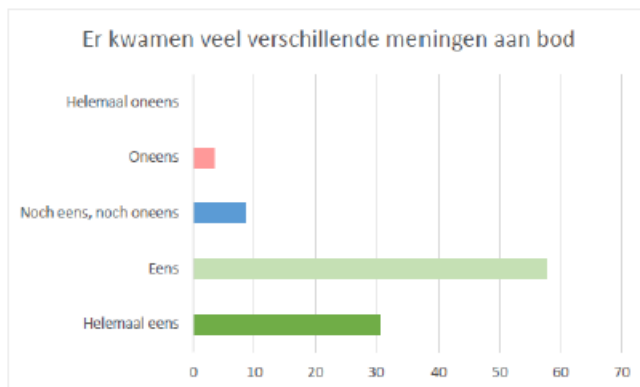
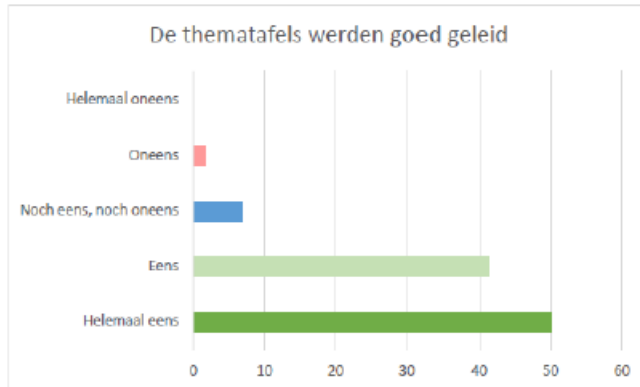
Ook de werkwijze werd door de deelnemers grosso modo positief geëvalueerd. De werkwijze was voldoende duidelijk en de agenda stond open voor nieuwe ideeën.

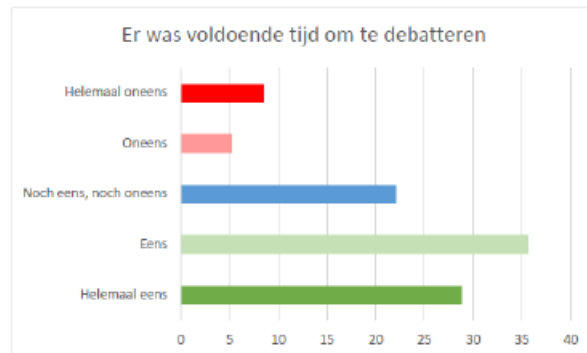

De kwaliteit van de thematafels werd eveneens meestal zeer positief geëvalueerd. Men kon vrijuit spreken en iedereen kreeg gelijke kansen om te spreken. Er was ook een grote tevredenheid over de leiding van de tafels. De scores op voorgaande elementen zijn vrij gelijklopend met de vorige sessie van 17 juni. Ook met betrekking tot de andere kwaliteitsvragen zijn de scores positief. Er komen velerlei meningen aan bod en het aantal deelnemers is voor de meesten niet te groot. In vergelijking met het BK van 17 juni is op dat laatste punt evenwel een lichte toename van mensen die de groepen te groot lijken te vinden. Vooral de stijging onder de zeer negatieven (= 'helemaal eens' met de stelling) is opvallend te noemen want dit gaat van 1,4% naar 14%. Als we de respondenten samen nemen die het 'eens' en 'helemaal eens' zijn met de stelling dat de groep mensen rond de thematafels te groot is, is de stijging beperkter (nl. vijf procentpunt).

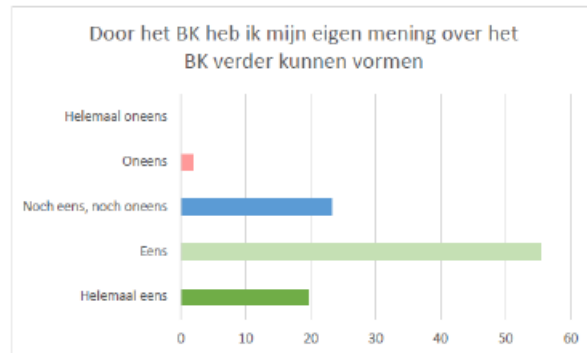
Na het BK van 17 juni was er één aspect dat (zeer) negatief werd geëvalueerd: de tijd die de deelnemers kregen om te debatteren was te kort. De organisatoren van het BK werd daarom aangeraden om naar oplossingen te zoeken binnen de voorziene tijdspanne van het BK. Door de stemming uit het eigenlijke BK te lichten, heeft men getracht om de deelnemers meer spreektijd te geven. Dat heeft duidelijk gewerkt want het aantal ontevredenen ('helemaal eens' en 'eens' met de stelling over de tijd om te debatteren) is sterk gedaald en het aantal tevredenen is gestegen ongeveer van 35% tot bijna 65%.

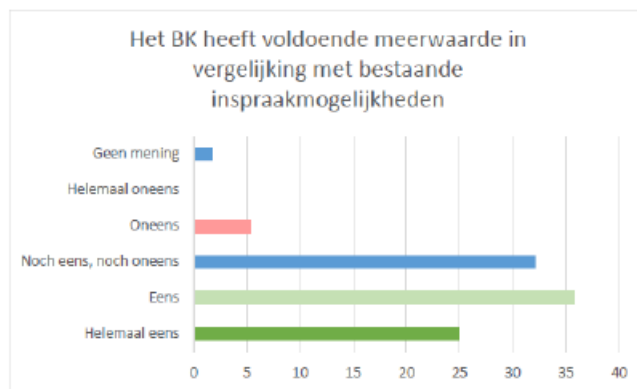
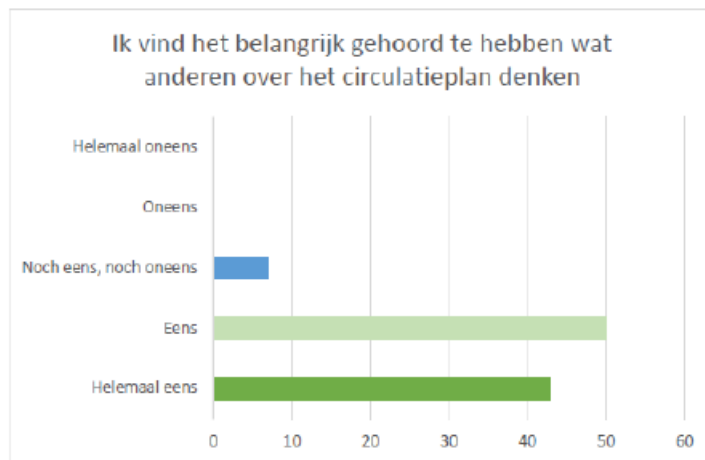
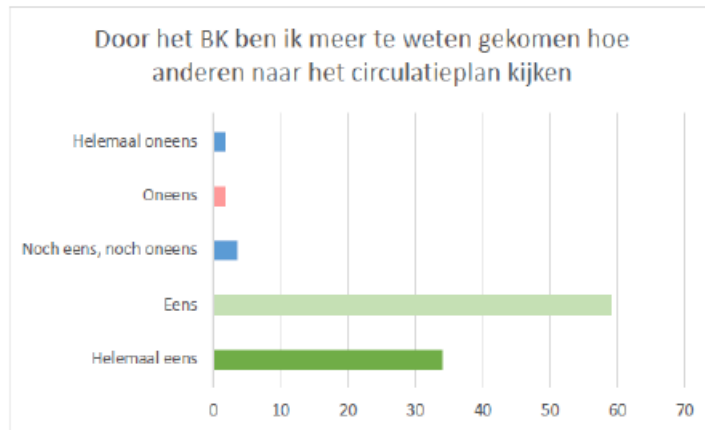

Het BK wordt over het algemeen ook als zeer nuttig ervaren door de deelnemers. Dat blijkt althans uit alle onderstaande grafieken. Ook de concretere vraag naar de meerwaarde van het BK in vergelijking met bestaande inspraakmogelijkheden werd relatief positief beantwoord. Al valt hier wel de grote groep mensen op die het 'noch eens, noch oneens' zijn. Mogelijks kennen veel deelnemers de andere inspraakmogelijkheden niet en kiezen ze daarom voor deze antwoordcategorie. Al is eigenlijk de antwoordcategorie 'geen mening' beter van toepassing op deze gevallen. In elk geval lijken de deelnemers nog steeds tevreden over de meerwaarde van het BK.

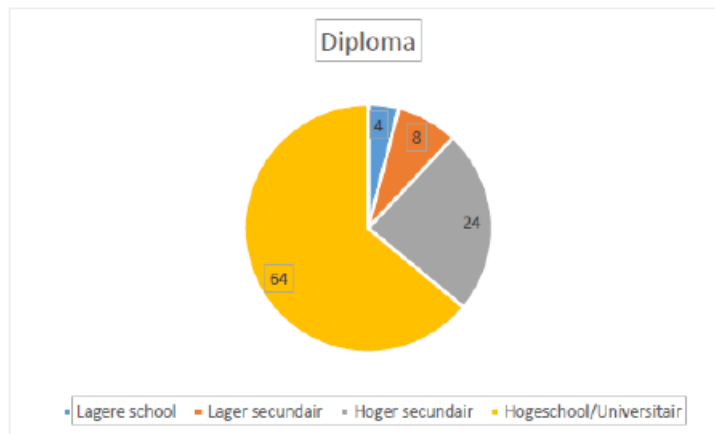

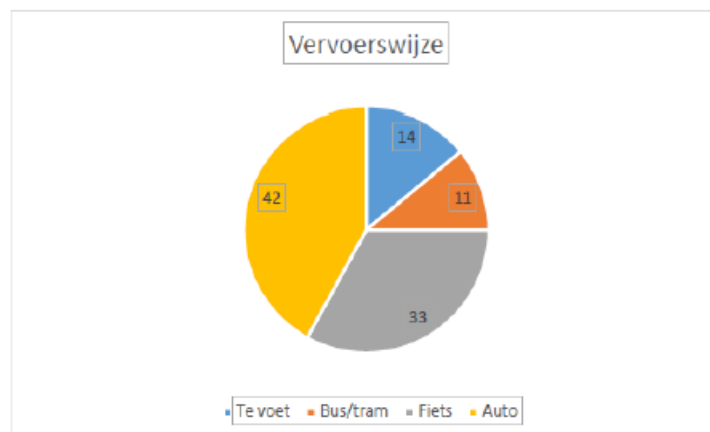
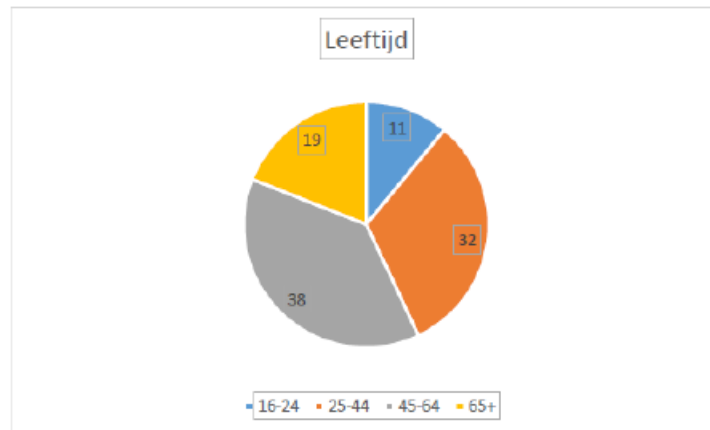

Net zoals in het vorige kwaliteitsverslag benadrukken we nogmaals dat de bovenstaande analyse enkel gebaseerd is op een beperkte groep van het BK. Er blijft veel uitval (slechts 72 deelnemers op 150) en het is niet ondenkbaar dat de meest gemotiveerden (zij die gekomen zijn) ook de grootste 'positivo's' zijn. Ook niet iedereen diende een evaluatieformulier in. We ontvingen slechts 59 exemplaren en dat terwijl er volgens de organisatoren op 28 oktober 72 deelnemers waren. Het is niet ondenkbaar dat net de meest tevreden het evaluatieformulier ingevuld hebben. In die zin moet er dan ook op gewezen worden dat de grote tevredenheid voor een stuk een vertekening kan zijn.

Los van de relatief lage respons op de survey, blijven we van mening dat het hoe dan ook problematisch is dat er slechts 72 leden kwamen opdagen. Op dat vlak willen we de organisatoren van het BK ook wijzen op de blijvende inspanning die nodig zal zijn om de deelnemers aan het BK te motiveren om op te dagen (alook deel te nemen aan de evaluatie). Dit zal aan het einde van de rit wellicht een belangrijk element worden bij de beoordeling van het nut en de meerwaarde van het BK (cf. legitimiteit).

Vorige keren werd ook opgemerkt dat er ook blijvende aandacht nodig is om een voldoende divers BK op de been te krijgen. Uit de analyse van de deelnemers blijkt opnieuw dat er minder jongere (leeftijdsgroep 16-25 en 25-44) BK-leden aanwezig waren dan werd nagestreefd en dat de oudere deelnemers vanaf 45 jaar oververtegenwoordigd waren. Het aantal hooggeschoolden is nog steeds sterk oververtegenwoordigd (64% i.p.v. 36% in het BK volgens loting). De middengroep is licht ondervertegenwoordigd (24% vs 27% in BK volgens loting) en de lager opgeleiden zijn sterk ondervertegenwoordigd (12% vs 37% in BK volgens loting). Op het primaire criterium vervoersmodi scoort het burgerkabinet van 28 oktober beter. 42% van de aanwezigen was autobestuurder (tegenover 46% in BK volgens loting). De voetgangers waren met 14% (15% in BK volgens loting). Fietsers waren iets meer dan idealiter aanwezig (33% vs. 29% in BK volgens loting). Net zoals gebruikers van het openbaar vervoer (11% vs. 10% in BK volgens loting).

We sluiten dit verslag af met de vraag over de thema's die de deelnemers nog willen behandelen in het volgende BK. De deelnemers mochten zoveel thema's opgeven als ze wilden. Het resultaat is in onderstaande tabel af te lezen:

Thema	N
Verkeerstechnische knelpunten	27
Verplaatsingen	24
Openbaar vervoer	20
Economische impact	19
Sociale impact	18
Milieu-impact	15
Vergunningen	5
Andere	3 (stadsplanning/openbare ruimte, transparantie en nachtleveringen/rust bewoners)

9.7. Vragenlijst enquête evaluatie Burgerkabinet

** = *verplicht*

1. ** In het algemeen is een burgerkabinet een goeie manier om met de Gentenaar in dialoog te gaan.
 - > Helemaal akkoord
 - > Akkoord
 - > Noch akkoord, noch niet akkoord
 - > Niet akkoord
 - > Helemaal niet akkoord

2. ** Op welke samenkomsten was u aanwezig? (Vink aan – meerdere antwoorden mogelijk)
 - > Plechtige opening Burgerkabinet (Stadhuis 22/03/2017)
 - > Infosessie Circulatieplan (Stadhuis 27/03/2018)
 - > Agendabepaling Burgerkabinet (Het Pand 17/05/2017)
 - > Eerste Burgerkabinet (ICC 17/06/2017)
 - > Tweede Burgerkabinet (ICC 28/10/2017)
 - > Terugkoppeling door stadsbestuur (Provincie Zuid 12/12/2017)
 - > Derde Burgerkabinet (E-gebouw Zuid 24/03/2018)
 - > Vierde Burgerkabinet (E-gebouw Zuid 31/05/2018)
 - > Ik was op geen enkele bijeenkomst aanwezig

3. ** Heeft u gebruik gemaakt van de mogelijkheid om online te stemmen op de adviezen die werden geformuleerd door het Burgerkabinet? (vink aan, meerdere antwoorden mogelijk)
 - > Nee, ik heb daar geen gebruik van gemaakt.
 - > Ja, ik nam deel aan de online stemming over de adviezen van het tweede Burgerkabinet.
 - > Ja, ik nam deel aan de online stemming over de adviezen van het derde Burgerkabinet.

4. ** Wat vond u van de manier waarop het Burgerkabinet werd samengesteld (= een loting uit de groep vrijwilligers waarbij rekening gehouden werd met de samenstelling van de Gentse bevolking en met het mobiliteitsgebruik.)?
 - > Helemaal goed
 - > Goed
 - > Noch goed, noch niet goed
 - > Niet goed
 - > Helemaal niet goed
 - > Opmerking (open tekstveld)

5. ** Het was geen probleem dat het burgerkabinet pas na de invoering van het circulatieplan van start ging (en niet ervoor).
 - > Helemaal akkoord
 - > Akkoord
 - > Noch akkoord, noch niet akkoord
 - > Niet akkoord
 - > Helemaal niet akkoord
 - > Opmerking (open tekstveld)

6. ** Het traject van het Burgerkabinet (van maart 2017 tot mei 2018) was te lang
 - > Helemaal akkoord

- > Akkoord
- > Noch akkoord, noch niet akkoord
- > Niet akkoord
- > Helemaal niet akkoord

7. ** Het Burgerkabinet kwam samen in 4 verplichte en 4 vrijblijvende sessies. Dat aantal was:

- > Veel te weinig
- > Te weinig
- > Voldoende
- > Veel
- > Veel te veel

8. ** Hebt u de voorbije maanden van politieke partijen en/of belangengroepen persoonlijk suggesties gekregen over standpunten die u in het Burgerkabinet zou kunnen verdedigen?

- > Ja
- > Nee

9. ** Indien ja: Heeft u die suggesties meegenomen in de gesprekken tijdens de bijeenkomsten van het Burgerkabinet?

- > Ja
- > Nee

10. ** In welke mate bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

	Helemaal eens	Eens	Noch eens, noch oneens	Oneens	Helemaal oneens
Ik vind dat het stadsbestuur de adviezen van het Burgerkabinet serieus heeft genomen.					
Ik vind dat we voldoende op de hoogte werden gehouden van wat de Stad uiteindelijk met de adviezen heeft gedaan.					
Ik vind dat we de agenda van het Burgerkabinet op een voldoende wijze hebben kunnen bepalen.					
Door lid te zijn van het Burgerkabinet heb ik impact gehad op het beleid.					
Door deel te nemen aan het Burgerkabinet ben ik enthousiaster over de inbreng die je als burger hebt op het beleid.					
De standpunten die ik in het Burgerkabinet innam, zijn mee gebaseerd op mijn eigen ervaringen.					
De standpunten die ik in het Burgerkabinet innam, zijn mee gebaseerd op wat ik las in de					

(sociale) media.

11. Open vraag: Wat vond u goed aan het Burgerkabinet?
12. Open vraag: Wat vond u minder goed aan het Burgerkabinet?
13. **Bent u op een bepaald moment uit het Burgerkabinet gestapt?
- > Ja
 - > Nee
14. **Indien ja: Wat was daarvoor de reden?
- > Het Burgerkabinet vraagt te veel tijd en engagement
 - > Ik heb het gevoel te weinig impact te hebben op het beleid
 - > Ik heb al mijn input kunnen geven na één of enkele bijeenkomsten
 - > Andere reden, specificeer: (open tekstveld)
15. **Duid op onderstaande schaal aan waarom u voornamelijk besliste om deel te nemen aan het Burgerkabinet. Waarbij "thema" staat voor het Circulatieplan en waarbij "methode" staat voor de kans om actief deel te kunnen nemen aan het beleid.
- Thema 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Methode
16. **Heeft u de voorbije 2 jaar ook nog aan een andere vorm van burgerparticipatie deelgenomen?
- > Ja
 - > Nee
17. **Indien ja: Wat was dat dan? (open tekstveld)
18. ** Zou u in de toekomst nog eens aan een Burgerkabinet deelnemen?
- > Ja
 - > Ja, maar enkel als het thema me nauw aan het hart ligt
 - > Nee
19. ** Indien nee: waarom niet? (open tekstveld)
20. Open vraag: Over welke onderwerpen/thema's zou Stad Gent nog een Burgerkabinet kunnen organiseren?

9.8. Samenvatting resultaten enquête evaluatie Burgerkabinet

1. 79,38% van de respondenten vindt in het algemeen een Burgerkabinet een goeie manier om met de Gentenaars in dialoog te gaan.
2. 70+% van de respondenten heeft deelgenomen aan de online stemming over de adviezen van het tweede en/of derde Burgerkabinet.
3. 85,56% van de respondenten vond de manier waarop het Burgerkabinet werd samengesteld (= een loting uit de groep vrijwilligers waarbij rekening gehouden werd met de samenstelling van de Gentse bevolking en met het mobiliteitsgebruik) goed.
4. 42,27% van de respondenten vindt het geen probleem dat het Burgerkabinet pas na de invoering van het Circulatieplan van start ging (en niet ervoor). 43,30% van de respondenten vindt dit wel een probleem.
5. 24,74% van de respondenten vindt dat het traject van het Burgerkabinet (van maart 2017 tot mei 2018) te lang was. 47,42% van de respondenten vindt dit niet.
6. 60,82% van de respondenten vindt het aantal sessies van het Burgerkabinet (4 verplichte en 4 vrijblijvende) voldoende. 16,49% van de respondenten vindt dit te weinig, 22,68% vindt dit te veel.
7. 21,65% van de respondenten heeft van politieke partijen en/of belangengroepen persoonlijk suggesties gekregen over standpunten die ze in het Burgerkabinet zouden kunnen verdedigen. 55% daarvan (11 personen) heeft die suggesties meegenomen in de gesprekken tijdens de bijeenkomsten van het Burgerkabinet.
8. 46,39% van de respondenten is het eens / helemaal eens met de stelling: *“Ik vind dat het stadsbestuur de adviezen van het Burgerkabinet serieus heeft genomen.”*
9. 49,48% van de respondenten is het eens / helemaal eens met de stelling: *“Ik vind dat we voldoende op de hoogte werden gehouden van wat de Stad uiteindelijk met de adviezen heeft gedaan.”*
10. 31,96% van de respondenten is het eens / helemaal eens met de stelling: *“Ik vind dat we de agenda van het Burgerkabinet op een voldoende wijze hebben kunnen bepalen.”*
11. 37,11% van de respondenten is het eens / helemaal eens met de stelling: *“Door lid te zijn van het Burgerkabinet heb ik impact gehad op het beleid.”*
12. 47,42% van de respondenten is het eens / helemaal eens met de stelling: *“Door deel te nemen aan het Burgerkabinet ben ik enthousiaster over de inbreng die je als burger hebt op het beleid.”*
13. 70,10% van de respondenten is het eens / helemaal eens met de stelling: *“De standpunten die ik in het Burgerkabinet innam, zijn mee gebaseerd op mijn eigen ervaringen.”*
14. 17,53% van de respondenten is het eens / helemaal eens met de stelling: *“De standpunten die ik in het Burgerkabinet innam, zijn mee gebaseerd op wat ik las in de (sociale) media.”*
15. Open vraag: Wat vond u goed aan het Burgerkabinet?
 - × De mogelijkheid tot inspraak | De werkwijze die gaandeweg verbeterd werd | De organisatie: inhoudelijke uitleg, terugkoppeling, format, locaties en verloop van de

bijeenkomsten | De uitwisseling met diverse groep andere Gentenaars (achtergrond, mening, ...) en stadsdiensten | Bijleren over mobiliteit, bijleren van de mening van anderen

16. Open vraag: Wat vond u minder goed aan het Burgerkabinet?
- × Geen open agenda, beperkte speelruimte, over bepaalde principes (knips) mocht niet gediscussieerd worden | 'Kwaliteit' van de moderatie: niet neutraal, niet iedereen aan het woord laten, mensen onderbreken, te weinig ingrijpen | 'Kwaliteit' van de deelnemers: sommige deelnemers nemen te veel tijd in beslag, praten alleen uit eigenbelang, veel klagen, weinig luisterbereidheid, teveel negativiteit | Timing: verschuiving data, bijeenkomsten in het weekend, bijeenkomsten te kort om tot goede voorstellen te komen, sessies die te lang duren, bijeenkomst op een zaterdag in de herfstvakantie, 4 vergaderingen te beperkt en te ver uit elkaar, data slecht voor studenten | Teveel advies sessies, sommige adviezen werden in de eerste sessie ook al gegeven, herkauwen van bepaalde problemen tijdens de laatste sessies, teveel adviezen over hetzelfde | Geen jongeren | Online stemmen moeilijk voor sommige mensen | Format: te strak format, te groot en te log, gebrek aan mogelijkheid om reëel te kunnen discussiëren met beleidsmakers, te chaotisch, te lange aanloop naar de eerste eigenlijk discussiesessie, te lange plenaire vergaderingen | Voorzitter niet gekozen door de leden | Gebrek aan engagement door de leden, afhaken | Te weinig inspraak, adviezen niet gevolgd door beleid, geen verplichting om rekening te houden met de adviezen | Circulatieplan is een niche binnen de totale mobiliteitsproblematiek | Burgerkabinet heeft de polarisatie rond het thema niet veranderd
17. 24,74% van de respondenten is op een bepaald moment uit het Burgerkabinet gestapt. Daarvan geeft 62,50% (15 personen) als reden aan dat ze het gevoel hebben te weinig impact te hebben op het beleid.
18. Gemiddeld werd 7,66 aangeduid op de vraag: *“Duid op onderstaande schaal (van 0 tot 10) aan waarom u voornamelijk besliste om deel te nemen aan het Burgerkabinet. Waarbij "thema" staat voor het Circulatieplan en waarbij "methode" staat voor de kans om actief deel te kunnen nemen aan het beleid.”* De respondenten geven dus aan eerder de methode als drijfveer te hebben gehad.
19. 78,35% van de respondenten heeft de voorbije 2 jaar niet aan een andere vorm van burgerparticipatie deelgenomen.
20. 50,52% van de respondenten zou in de toekomst nog eens aan een Burgerkabinet deelnemen. Daarbovenop 43,30% van de respondenten ook, maar enkel als het thema hen nauw aan het hart ligt.
21. Er werden zeer diverse antwoorden gegeven op de vraag *“Over welke onderwerpen / thema's zou de Stad Gent nog een Burgerkabinet kunnen organiseren?”*. Eigenlijk werden zo ongeveer alle mogelijke beleidsdomeinen vermeld door de respondenten.

9.9. Draaiboek en verslag groepsgesprek methodiek (27 september 2018)

Algemeen

Wie?

Aan het groepsgesprek over de methodiek participeren volgende mensen:

- Dienst Beleidsparticipatie: Marc Verheirstraeten, Jelle Monstrey en Karen Leyman
- Moderatoren: Ann Manhaeve (verontschuldigd), Josefien Maes en Nathalie Desmet
- Voorzitter van het Burgerkabinet: Bram Verschuere
- Procesbegeleider: Soumaya Zaougui (Billie Bonkers)

De deelnemers ontvangen een presentatie met de resultaten van de enquête.

Carl Devos en Nicolas Bouteica (UGent) werden uitgenodigd maar konden niet aanwezig zijn. Ze ontvangen het verslag.

Evelyne Deceur (Dienst Beleidsparticipatie) begeleidt het gesprek.

Karen Leyman en Jelle Monstrey (Dienst Beleidsparticipatie) nemen verslag.

Waar en wanneer?

Het 'groepsgesprek methodiek' vond plaats op donderdag 27 september van 10u tot 12u30 in De Stroom (Muink E.0.02).

Later volgt nog het 'groepsgesprek beleid' op donderdag 25 oktober van 10u tot 12u30 in De Stroom (zaal E3.05).

Verloop van het gesprek

Inleiding

"Het Gentse Burgerkabinet vormde een pilootproject voor de Stad Gent. We plannen dit najaar een uitgebreide evaluatie om het Burgerkabinet van naderbij te bekijken. Dit groepsgesprek maakt deel uit van die evaluatie. Eerder werd al een online enquête verspreid naar 177 leden van het Burgerkabinet. Een volgend groepsgesprek zoomt in op het Burgerkabinet als beleidskwestie en als manier om het gesprek met Gentse burgers te voeren. En ten slotte, in de loop van november, is er nog een gesprek gepland met de leden van het Burgerkabinet zelf.

Nu willen we graag, op basis van de eerste resultaten van de online enquête bij de Burgerkabinetleden (96 vulden die volledig in, wat overeenstemt met een responsgraad van 54,24%), een aantal zaken met jullie verder uitdiepen. We zullen niet alle resultaten overlopen; we focussen enkel op die zaken die meer uitleg vragen en we zoomen verder in op de methodiek van het Burgerkabinet. We hebben hiervoor maximum twee uur tijd.

We zullen het achtereenvolgens over (1) het opzet en de samenstelling van het Burgerkabinet, (2) het verloop van de bijeenkomsten en de daarbij gebruikte methodieken, (3) de praktische organisatie, samenwerking en communicatie, (4) de 'impact' van het Burgerkabinet.

Als er zaken onduidelijk zijn, als je vragen hebt, aarzel niet om me te onderbreken.

We stellen voor als er extra onderwerpen zijn die niet onmiddellijk ter sprake komen, maar die je wel graag zou willen inbrengen in het gesprek, dat we dat houden voor op het einde. Op het einde van dit gesprek rest ons nog tijd om nieuwe, niet-besproken topics te bediscussiëren.”

1. Opzet en samenstelling van het Burgerkabinet

“Een eerste discussiepunt waar we het met jullie over willen hebben, is het opzet van het Burgerkabinet.

Het Burgerkabinet werd in het leven geroepen om met de Gentse burgers in dialoog te gaan. 80,21% van de leden die de enquête invulden, vinden zo’n Burgerkabinet over het algemeen een goed idee. Dat het kabinet pas werd gelanceerd **eens het circulatieplan in voege** was getreden, kan evenwel veel minder respondenten bekoren: ‘maar’ 42,27% gaat akkoord met de stelling dat het ‘geen probleem was dat het Burgerkabinet pas na de invoering van het circulatieplan van start ging’. 43,31% gaat niet akkoord. 14,43% is onbeslist. Op de vraag of men vond dat men de agenda van het Burgerkabinet kon bepalen, kregen we een gelijkaardig resultaat: 30,21% is niet akkoord, 32,29% gaat wel akkoord, 38,14% is onbeslist.

- Wat vinden jullie van het principe van een Burgerkabinet als instrument om in dialoog te gaan met Gentenaars?

80% van de leden die de enquête invulden vinden een Burgerkabinet een goed idee. Het zijn natuurlijk de geëngageerde burgers (zowel voor- als tegenstanders) die zich kandidaat stelden voor het Burgerkabinet en de enquête invulden.

Een Burgerkabinet kan zeker één van de middelen zijn om aan beleidsparticipatie te doen. Er zijn wel een aantal randvoorwaarden:

- Dit Burgerkabinet had als voordeel dat het over iets heel concreet ging.
- We moeten altijd op maat werken.
- Een Burgerkabinet staat best niet op zich maar maakt best deel uit van een groter evaluatietraject (zoals hier bij het Circulatieplan het geval was). Het moet altijd een én én verhaal zijn. Je kan met een Burgerkabinet meer in de diepte werken dan met bijvoorbeeld een enquête. De drempel is echter hoog om deel te nemen aan een Burgerkabinet. Een Burgerkabinet alleen kan ook een verkeerd beeld geven want je trekt er een bepaald publiek mee aan.
- Een Burgerkabinet is zeer arbeidsintensief (zowel voor de deelnemers als de ondersteunende diensten en externe betrokkenen). Daarom best mikken op echt gepolitiseerde, belangrijke stadsbrede dossiers.

We vragen ons af of deze methodiek ook gebruikt kan worden bij de start van de nieuwe legislatuur, rond bepaalde beleidsthema’s?

In Kortrijk hebben ze zoiets gedaan bij het begin van de legislatuur. Inwoners konden online ‘kiezen’ voor grote thema’s, algemeen geformuleerd. Dit was voor een stuk de inspiratie voor het nieuwe bestuursakkoord. Iedereen kon deelnemen, er was geen controle op.

- Had het Burgerkabinet eerder moeten beginnen? Welke argumenten zijn hier voor/tegen?
- Was het Burgerkabinet überhaupt een goed idee als niet over de grote lijnen en basisprincipes kon worden gesproken, volgens jullie? Waarom wel/niet?
- Wat is/was een alternatief geweest? Waarom is dit alternatief beter?

Er is algemeen het gevoel dat het Burgerkabinet een valse start gekend heeft.

Ten eerste door de **timing van het Burgerkabinet (na invoering van het Circulatieplan)**. Hierdoor begin je al met vooroordelen over het Burgerkabinet. Je geeft de oppositie munitie. Het komt contradictorisch over bij de mensen. De perceptie leefde (bij de leden zelf, maar ook in het algemeen in Gent) dat het Burgerkabinet een “show” was. Dat maakt je positie als procesbegeleider (zowel voorzitter, Dienst Beleidsparticipatie als Billie Bonkers) niet comfortabel.

Inspraak op voorhand is natuurlijk ook niet evident want het is een zeer technisch dossier maar er zou een beter evenwicht kunnen zijn met participatie en co-creatie op voorhand. Sommige zaken zijn te technisch, maar andere zijn potentieel wél co-creatie materiaal, bijvoorbeeld plekken die vrijkomen invullen via buurtbeheer, uitdagingen rond minder mobielen (wandelbus) samen met de betrokkenen uitwerken. Als je mensen voor zo'n zaken al eerder betreft, creëer je een groter draagvlak. Op basis daarvan kan je de insteek maken naar het meer technische aspect.

Ten tweede werd het **kader waarbinnen gediscussieerd kon worden als strak ervaren**.

Het Mobiliteitsbedrijf heeft veel technische expertise waar mensen die deelnemen aan het Burgerkabinet geen zicht op hebben. Dit spanningsveld had vooraf misschien iets beter moeten bekeken worden om het opzet en het speelveld te bepalen.

Er zijn natuurlijk ook politieke discussies geweest en politieke compromis-ingrepen in het oorspronkelijke ‘technische’ Circulatieplan. Het Circulatieplan is dus nooit een puur technisch verhaal geweest. Soms worden zaken anders beslist om politieke redenen. Het is altijd een evenwicht tussen meerderheid, oppositie, technici,...

Er is wel voortschrijdend inzicht geweest bij het beleid en de gespreksmarges werden breder na verloop van tijd. Wij hebben daar druk op uitgevoerd. Op het einde mocht er over meer gesproken worden dan in het verkrampde begin. Het is jammer dat de leden van in het begin dachten dat de ruimte beperkt was. We hebben de spelregels duidelijk gemaakt, maar er was een probleem met de afbakening op zich. Sommige leden, die de spelregels niet aanvaardden, zijn vertrokken. Het was zoeken om te kijken hoe ver we kunnen gaan. We hebben dit kunnen aanpassen, maar dat kwam niet altijd zo over bij de leden. We hadden van in het begin aan de leden moeten kunnen zeggen: ‘ja, spreek maar over alles, ook over de knips, en uiteindelijk beslist het stadsbestuur zelf wel wat ze er mee doen’. Een belangrijk keerpunt was het moment waarop het Burgerkabinet met de eerste adviezen kwam, over vergunningen. Daar zag je dat Burgerkabinet en beleid eigenlijk hetzelfde zegden. Het was een win-win. Vanaf dan werden de marges breder en minder verkrampd.

Ook als het Burgerkabinet vroeger zou starten, moet er natuurlijk een kader zijn. Maar wie bepaalt dan waarover het mag gaan? Deze vraag zou ook gesteld worden tijdens de beleidsvoorbereidende fase. Burgers niet betrekken (al dan niet via een Burgerkabinet) is een gemiste kans. Je ontnemt hen de kans op voortschrijdend inzicht. Als je ruimte kan creëren voor de politiek, waarom kan je dan de burgers niet responsabiliseren? We mogen burgers hier niet onderschatten.

Het Burgerkabinet heeft niet enkel aan bijsturing gedaan maar heeft door adviezen beleid gevormd en hervormd gedurende het traject.

De voorzitter houdt een pleidooi om een Burgerkabinet wel altijd te laten spreken op basis van beleid en dus niet in de fase van beleidsvoorbereiding. Er moet een concrete basis zijn waarmee je kan

werken. Beleidsmakers hebben ook nog iets te zeggen. Zeker gezien het technische karakter van het Circulatieplan. Tegelijk moet er wel meer inhoudelijke marge zijn om te discussiëren.

Bovendien moet je gesprekken kunnen voeren op basis van het eerste échte technische plan, en niet op basis van het politieke compromis met niet te verklaren ingrepen. De leden doorzien dit en het is lastig voor de procesbegeleiders.

(Ter info: De argumenten van de respondenten die de timing (na invoering van het Circulatieplan) **geen probleem** vonden zeggen dat dit duidelijk gecommuniceerd werd, het plan werd uitgewerkt door een democratisch verkozen meerderheid en er waren vooraf andere inspraaksessies. Bovendien zorgt de timing dat er over reële problemen gediscussieerd kan worden en dat onmiddellijke toets aan de realiteit mogelijk is. De respondenten die de timing **wel een probleem** vonden zeggen dat er meer gedragenheid voor het Circulatieplan zou zijn als het Burgerkabinet voor de start zou opgericht zijn, ze vinden het jammer dat sommige zaken niet meer aangepast kunnen worden of zeggen dat het Burgerkabinet op die manier geen echte participatie is.)

Voor de samenstelling van het Burgerkabinet werd gewerkt met een combinatie van **aanmelding en loting**. Er waren 808 geïnteresseerde kandidaten, waarvan uiteindelijk 150 Gentse burgers (en 31 opvolgers) werden uitgeloot.

- Wat vonden jullie van de campagne? En van het principe van de combinatie aanmelding en loting?
- Was een groep van 150 burgers voldoende? Of te veel?

Om tot een **functioneel representatieve groep** te komen, werd

- primair rekening gehouden met de zone waar mensen woonden (binnenstad, 19de of 20ste eeuwse gordel) en met hun verplaatsingsmodus (te voet, met de fiets, met het openbaar vervoer, met de moto of brommer, met de auto).
- Secundaire criteria waren leeftijd (16-24, 25-44, 45-64, 65+), geslacht (M/V), opleidingsniveau (lagere school, lager secundair, hoger secundair, hogeschool, universitair, geen opleiding) en herkomst (eigen nationaliteit bij de geboorte, en nationaliteit van de ouders bij de geboorte).

85,57% van de respondenten geeft aan tevreden te zijn over de **diversiteit** van de groep Burgerkabinetleden.

- Wat vinden jullie van het nastreven van een functioneel representatieve groep?
- Was het Burgerkabinet een afspiegeling van de realiteit? Waarom wel/niet?
- Hebben we bepaalde criteria over het hoofd gezien?

Een aantal respondenten klaagden over het **gebrek aan jongeren, mensen met een beperking en mensen met een migratieachtergrond**.

- Delen jullie deze mening?
- Hadden we dit kunnen voorkomen? Op welke manier?
- Hadden meer opvolgers geholpen? Waarom wel/niet?"

De loting was een gigantische oefening. De vraag vanuit het beleid om een representatief BK op stellen was onlogisch. Dit kon niet. We zijn er toch in geslaagd om samen met de Dienst Data en Informatie (Stad Gent) en UGent een deftig systeem uit te werken. Hoe gaan we naar een

evenwichtige samenstelling (is niet gelijk aan representatieve samenstelling)? Het was niet zomaar een loting, maar zoeken naar functionele representativiteit. We mochten geen 150 voorstanders aan tafel hebben. Daarom werkten we met verschillende criteria. Er is geen kritiek gekomen op deze manier van werken, noch door pers, noch door beleid. We hebben geen criteria over het hoofd gezien. De rol van Els Verhasselt (Dienst Data en Informatie) was hierin heel belangrijk.

Je moet natuurlijk roeien met de riemen die hebt en met diegenen die zich hebben aangemeld. Het blijft een vrijwillige keuze. Je krijgt altijd geëngageerde mensen bij zo'n oproep. Er stelden zich al weinig jongeren en weinig mensen met een beperking kandidaat. We hebben actief inspanningen gedaan om bij doelgroepen te gaan rekruteren. Maar outreach heeft zijn grenzen.

“Hadden we meer opvolgers moeten hebben?”

We hebben de uitval onderschat. Anderzijds waren halverwege het traject van het Burgerkabinet de onderlinge evenwichten nog altijd ok.

Bij het Mobiliteitsforum was er wél onevenwicht op den duur. Daar kwamen na verloop van tijd alleen nog voorstanders van het Circulatieplan bijeen.

2. Bijeenkomsten en methodieken

“Het Burgerkabinet kwam in totaal negen keer samen tussen maart 2017 en mei 2018. Op de vraag of dit traject **te lang** was, antwoordden de leden uiteenlopend: 24,74% vond het te lang, 47,24% vond het niet te lang, 27,84% had geen mening. In die periode werden achtereenvolgens een plechtige opening (22/mrt 17), een infosessie over het circulatieplan (27/mrt 17), een agendabepaling (17/mei 17), een eerste Burgerkabinet (17/jun 17), een infosessie over ‘meten is weten’ (17/okt 17), een tweede Burgerkabinet (28/okt 17), een terugkoppeling door het stadsbestuur (12/dec 17), een derde Burgerkabinet (24/mrt 18) en een vierde Burgerkabinet en terugkoppeling door het stadsbestuur (31/mei 18) georganiseerd.

60,82% van de respondenten vonden deze vier verplichte en vijf vrijblijvende sessies voldoende.

- Wat vonden jullie zelf van dit traject? Was het te lang? Waarom wel/niet?
- Waren er voldoende sessies? Waarom wel/niet?
- Wat vonden jullie van de opbouw van het programma?

We moeten deze resultaten eigenlijk koppelen aan de uitval.

Er is een paradox: een politiek gevoelig dossier moet participatief tot stand komen, maar omdat het zo politiek gevoelig is, kan de politiek het moeilijk loslaten. Van bij het begin zaten we vast aan de politieke nota waarin het aantal bijeenkomsten en de data vast lagen. Het traject had iets korter gemogen (in tijd en in aantal sessies) want sommige leden hadden hun punt na één sessie al gemaakt, er kwam veel terug en de laatste sessie was geen adviessessie meer. Het is goed dat we zoveel informeerden, maar voor sommige leden wordt het dan wel te veel.

Als beleid moet je het op een bepaald moment kunnen loslaten en autonomie geven aan de mensen die het Burgerkabinet moeten runnen. We hadden het traject zichzelf vorm moeten laten geven, op basis van hoe de gesprekken lopen. Als je participatie wil organiseren, moet je je traject zelf kunnen sturen en niet afhankelijk zijn van bijvoorbeeld een deadline. Je moet de deadline mee kunnen

bepalen. We moeten dan zelf kunnen beslissen om bijvoorbeeld te kunnen stoppen. Dit had voor de procesbegeleiders beter geweest. Het geeft bovendien een andere perceptie.

Doorheen het traject viel op dat het **aantal aanwezigheden** geleidelijk aan slonk. Op de eerste bijeenkomst waren er 137 aanwezigen, op de laatste samenkomst hier in De Stroom tekenden nog slechts 44 leden present. En ook 24,74% van de respondenten gaf aan op een bepaald moment uit het Burgerkabinet te zijn gestapt.

- Waaraan was dit te wijten volgens jullie?
- Konden we dit vermijden? Op welke manier?"

(Ter info: de respondenten die eruit stapten, deden dit vooral omdat ze het gevoel hadden te weinig impact te hebben op het beleid (cf. infra), maar er kwamen ook heel wat opmerkingen over tijdstippen, verandering van data, vergoeding van vervoerkosten, ...).

Ondanks het feit dat we aan verwachtingsmanagement hebben gedaan, was het voor sommige mensen te intens, te weinig impact, ik heb mijn ding gezegd,... De antwoorden in de enquête vatten het goed samen.

“De vier verplichte sessies verliepen steeds volgens een vast stramien/vaste **methodiek**: na een plenaire uiteenzetting werd de grote groep verdeeld in kleinere werkgroepen (van 10 tot 15 personen). In deze werkgroepen zat steeds een expert mee aan de tafel. Na een kennismakingsronde werden eerst knelpunten en ideeën over een centraal thema verzameld en overlopen. Vervolgens werden de geclusterde knelpunten en ideeën gestemd: met bolletjes kon iedereen aanduiden welk knelpunt en/of welk idee voor hem/haar het belangrijkste was. Alle prioritaire knelpunten en ideeën werden in de werkgroep besproken en in adviezen gegoten. Deze adviezen werden ten slotte aan de grote groep voorgelegd en opnieuw gestemd.

We zoomen eerst in op de werkgroepen. Jullie hebben immers allemaal een aparte werkgroep gemodereerd.

- Noem één positieve en één negatieve ervaring.

Positieve ervaring.

- Voor- en tegenstanders aan een tafel overstijgen voor en tegen en komen tot dezelfde problematiek.
- Groepen waren vaak zelfcorrigerend, dit is sterker dan wanneer je moet ingrijpen als moderator. Voor- en tegenstanders houden het gesprek in evenwicht, ze nemen zelf de discussie en argumenten op zich en hebben begrip voor elkaars standpunten.
- Weinig conflicten aan tafel waardoor je snel naar adviezen kan gaan waar iedereen achter staat.

Negatieve ervaring.

- Sommige leden zaten met een heel concreet punt en de anderen konden niet volgen omdat ze dat punt onvoldoende kennen (typisch voor verkeerstechnische tafel).
- Sommige leden zijn heel erg op hun eigen context gefocust en verliezen zich daarin.
- Een aantal dominante leden monopoliseren het gesprek.
- Het was niet gemakkelijk om gesprekstafels te leiden in de grote hal in het ICC. Dit was heel onoverzichtelijk.

- Hoe hebben jullie de aanwezigheid van een expert aan jullie tafel ervaren?

De aanwezigheid van een expert aan de tafels was zo positief dat het jammer was dat ze van de ene naar de andere tafel moesten lopen. De expert had permanent aanwezig moeten zijn. Maar er waren gewoonweg teveel tafels in verhouding tot de beschikbare expertise.

- Welke zaken moeten we in de toekomst anders aanpakken? Hebben jullie tips?"

Door het keurslijf hat je soms het gevoel dat er één overleg teveel was. Je hebt als moderator het gevoel dat je in cirkels draait en dat je alles al eens gehoord hebt.

70,1% van de respondenten stelde dat de standpunten die hij/zij innam, gebaseerd waren op eigen ervaringen (maar 17,52% liet zich naar eigen zeggen beïnvloeden door de (sociale) media). Het lijkt logisch dat mensen terugvallen op eigen ervaringen, tegelijkertijd schreven heel wat mensen dat ze zich ergerden aan 'het eigen voordeur-discours': het individuele niveau werd nauwelijks overstegen; sommige leden bleven bij de eigen problemen en de eigen mening hangen.

- Hoe hebben jullie dit ervaren? Op welke manier zijn jullie hiermee omgesprongen? Hoe hadden we dit beter kunnen aanpakken?
- Was het werken met adviezen de beste manier? Had dit anders gekunnen? Hoe?

Een interessante vraag in de enquête was geweest: "heb je in de loop van het traject je mening bijgestuurd?"

(Ter info: sommige leden vermeldden ook dat de uitwisseling met een diverse groep andere Gentenaars (qua achtergrond en mening) en stadsdiensten ervoor zorgde dat ze bijleerden van de mening van anderen en bijleerden over mobiliteit).

Op het eerste Burgerkabinet werd voor het stemmen over alle adviezen gebruik gemaakt van 'stembakjes'. Dit was geen onverdeeld succes, waarna voor het tweede en derde Burgerkabinet werd beslist om enkel nog **online** op de adviezen te stemmen. Respectievelijk 76,29% en 70,10% van de respondenten gaf aan dat ze hieraan hadden deelgenomen; een veel hoger cijfer dan het aantal aanwezigen op het Burgerkabinet zelf.

- Wat zijn de voor- en nadelen van dit online stemmen?"

Hier hebben we voortschrijdend inzicht gehad. Het online stemmen achteraf is prima. Je hoeft dat niet tijdens het Burgerkabinet zelf te doen.

Ook aan het formuleren van adviezen hebben we extra aandacht besteed en dit was een hele verbetering. In het begin zijn we er te veel van uitgegaan dat iedereen goede adviezen kan geven.

We zijn uiteindelijk naar kwalitatieve adviezen gegaan en met de online stemming hebben we de drempel om te stemmen verlaagd. We hebben voortdurend bijgestuurd.

Algemene evaluatie binnen Billie Bonkers zelf:

1. We zijn in een keurslijf gegoten en dat vonden we niet comfortabel.
2. Voortraject (de infosessies) waren zwaar en intensief, voor iedereen.

3. Het keurslijf werkte ook methodologisch beperkend. We hebben intern dikwijls naar andere methodieken gezocht. Bijvoorbeeld topics vastleggen had gerust ook online gekund: een enquête waarin je vooraf reliëf legt in je topics zodat het minder arbeidsintensief wordt.

3. Samenwerking, praktische organisatie en communicatie

“Voor de organisatie van het Burgerkabinet werkten verschillende partners samen: Billie Bonkers, Universiteit Gent, diverse stadsdiensten en het stadsbestuur.

- Hoe hebben jullie deze **samenwerking** ervaren?
- Wat ging goed? Wat verliep stroef? Op welke manier kan dit in de toekomst anders aangepakt worden?

Bij aanvang waren de rollen en verhoudingen tussen voorzitter, procesbegeleider, Dienst Beleidsparticipatie en de Universiteit Gent onduidelijk. Dit werd redelijk snel uitgeklaard.

Dit zou te maken kunnen hebben met het feit dat we pas een voorzitter zijn gaan zoeken als we al even bezig waren met het traject. Idealiter moet de voorzitter er al van bij het begin bij zijn. Wanneer de voorzitter er later bij komt zorgt dit voor nieuwe input en verwachtingen.

De samenwerking met Dienst Beleidsparticipatie en Mobiliteitsbedrijf werd door de andere partners als zeer positief ervaren. Er was een toegankelijke manier van samenwerken en transparantie. Dat heeft veel mogelijk gemaakt in het kader van dit gevoelig dossier.

Het was ook gemakkelijk dat zowel Billie Bonkers als de Dienst Beleidsparticipatie weten waarover participatie gaat. Billie Bonkers had geen lessen meer te geven over participatie op zich. Op die manier konden we snel vooruit gaan.

De kabinetten speelden hun rol. Positief is het vertrouwen tussen de kabinetten en de Dienst Beleidsparticipatie.

De bijeenkomsten vonden plaats op verschillende locaties (het Stadhuis, Het Pand, ICC, De Stroom, Provinciegebouw) en op verschillende tijdstippen ('s avonds en op zaterdagochtend). Er was steeds catering voorzien en voor de werkgroepen voorzagen we ook allerlei materiaal.

- Hebben jullie opmerkingen over deze **praktische kant** van het Burgerkabinet? Wat was goed? En wat is voor verbetering vatbaar?

De hal van het ICC is niet geschikt om groepen te modereren. De logistiek is niet te onderschatten. Als je met mensen aan tafel zit, moet de akoestiek goed zijn.

Voor het Burgerkabinet werd gebruik gemaakt van verschillende **communicatiekanalen**: een centraal telefoonnummer, mailings, een online platform, een website, de pers, sociale media, ...

- Hoe evalueer je deze communicatie?
- Hebben we kanalen over het hoofd gezien? Welke?”

Eenzijds hadden we proactiever moeten communiceren. Ook tussendoor was meer communicatie nodig. Door afwezig te zijn op het publieke forum werden verhalen de wereld in gestuurd waar we

geen controle over hadden. Qua positionering/vermarketing hadden we wel wat meer kunnen doen met het Burgerkabinet.

Anderzijds was er geen behoefte om een moddergevecht te gaan voeren. Wat je ook doet, je kon de non-believers (de Brackes en Zaki's) toch niet overtuigen. Wij hebben gecommuniceerd van in het begin. We zijn proactief geweest, met een persbericht en persuitnodiging n.a.v. elke bijeenkomst. In het geheel van wat er binnen de stad allemaal gebeurt, moeten we het Burgerkabinet ook niet groter maken dan het is. We hadden ook het materiaal niet om elke maand met iets naar buiten te komen.

4. Impact van het Burgerkabinet

“Maar liefst 78,35% van de respondenten was in de afgelopen twee jaar niet betrokken bij een of andere vorm van burgerparticipatie. Op de vraag waarom ze wensten deel te zijn van het Burgerkabinet valt dan ook op dat het merendeel ‘de kans om actief te participeren aan het beleid’ als prioritair aanduidde. Of ze ook echt **impact hebben gehad op het beleid** betwijfelen ze evenwel: 40,21% vindt van niet, 37,11% vindt van wel. 46,39% van de respondenten vindt dat het stadsbestuur hun adviezen au sérieux heeft genomen (29,9% vindt van niet, 23,71% gaat noch akkoord, noch niet akkoord) en slechts de helft (49,48%) meent dat ze voldoende op de hoogte is van wat de Stad met hun adviezen heeft gedaan (25,77% vindt dat ze te weinig op de hoogte is, 24,74% is het noch eens, noch oneens). En ten slotte, 47,42% is na afloop enthousiaster over de inbreng die je als burger kunt hebben op beleid (31,96% is niet enthousiast, 20,26% onthoudt zich).

- Hoe schatten jullie de rol van het Burgerkabinet ten aanzien van het beleid in?

50,52% van de respondenten zou in de **toekomst nog deelnemen** aan een Burgerkabinet. Daarnaast stelt 43,3% dat ze enkel zou deelnemen als het een thema is dat hen interesseert.

- Maar moeten we dergelijke grote groepen nog samenbrengen rond bepaalde thema's? Heeft zoiets als een Burgerkabinet 'zin'? Waarom wel/niet? En onder welke voorwaarden?
- Kunnen we een kabinet samenbrengen over andere thema's, op andere niveaus (wijk of stadsbreed)? Welke suggesties hebben jullie?"

Het zou interessant zijn om de profielen van de respondenten te toetsen aan de antwoorden op bovenstaande vragen. Bv. wie is er eerder geïnteresseerd in methode dan in thema? Ook de correlatie tussen het gevoel of men de agenda kon bepalen en inbreng als burger kan interessant zijn.

Er was niet altijd een duidelijk terugkoppeling naar de leden. Vaak was het antwoord vanuit de stad: dit onderzoeken we nog, dit moeten we verder bekijken... Dit was zeker het geval bij milieu impact. Er was niet altijd een directe link tussen het antwoord dat men kreeg en een verandering in de praktijk. Enkel de quick wins, bijvoorbeeld de verlaging van parkeertarieven, zijn zichtbaar. Eigenlijk kan je deze impactvraag moeilijk beantwoorden. Eigenlijk zeggen de leden: 'We zien het nog niet of te weinig'. We moeten dus voorzichtig omgaan met dit resultaat.

Het is opmerkelijk dat veel leden eerder gemotiveerd zijn door de methode van het Burgerkabinet dan door het thema (zie schaalvraag). Dit is moeilijk te geloven.

De laatste cijfers (over in de toekomst wel of niet deelnemen) zijn spectaculair positief.

Het Burgerkabinet kan zeker één van de methodieken zijn in de 'portefeuille' van de Dienst Beleidsparticipatie.

Varia

“Zijn er onderwerpen die nog niet ter sprake zijn gekomen, die jullie graag willen inbrengen in het gesprek?”

De neutrale positie van Billie Bonkers als procesbegeleider was heel belangrijk voor sommige leden aangezien er wel wat wantrouwen was bij de leden over de rol van de stad in het Burgerkabinet.

De rol van Soumaya als moderator was ook cruciaal.

Afsluiten

9.10. Draaiboek en verslag groepsgesprek beleid (25 oktober 2018)

Algemeen

Wat, waarom en waartoe?

Tijdens twee groepsgesprekken willen we het Gentse Burgerkabinet meer diepgaand analyseren en evalueren.

Met het 'technisch groepsgesprek' focuste een eerste groep op het methodische luik.

In het 'groepsgesprek beleid' focust een tweede groep op het Burgerkabinet als manier om met de burger in gesprek te gaan.

Voor de input voor de gesprekken baseren we ons op de resultaten van een online enquête (28 juni tot 8 juli 2018) die naar ieder lid van het Burgerkabinet werd verstuurd. 177 mensen ontvingen een uitnodiging om deel te nemen aan de enquête. We kregen 96 volledig ingevulde enquêtes binnen, wat overeenstemt met een responsgraad van 54,24%.

Wie?

Aan het technische groepsgesprek participeerden volgende mensen:

- Dienst Beleidsparticipatie: Marc Verheirstraeten, Jelle Monstrey en Karen Leyman
- Moderatoren: Josefien Maes en Nathalie Desmet
- Voorzitter van het Burgerkabinet: Bram Verschuere
- Procesbegeleider: Soumaya Zaougui (Billie Bonkers)

Voor het groepsgesprek beleid nemen deel:

- Dienst Beleidsparticipatie: Marc Verheirstraeten, Jelle Monstrey en Karen Leyman
- Kabinet schepen Watteeuw: Tine Boucké
- Kabinet burgemeester: Claude Beernaert
- Ex-medewerker Mobiliteitsbedrijf: Jan Gheldof

Voor beide gesprekken werden steeds Carl Devos en Nicolas Bouteuca (UGent) uitgenodigd om aanwezig te zijn. Ze ontvangen ook het verslag.

Evelyne Deceur (Dienst Beleidsparticipatie) begeleidt de gesprekken.

Karen Leyman en Jelle Monstrey (Dienst Beleidsparticipatie) nemen verslag en houden de tijd in de gaten.

Waar en wanneer?

Het technisch groepsgesprek vond plaats op donderdag 27 september van 10u tot 12u30 in De Stroom (Muink E.0.02).

Het groepsgesprek beleid vindt plaats op donderdag 25 oktober van 10u tot 12u in De Stroom (zaal E3.05).

Te voorzien

- booze en bites
- bundel met enkele resultaten → PowerPoint

Opzet draaiboek

In dit draaiboek zoomen we verder in op het hoe van de groepsgesprekken: hoe verlopen de gesprekken? Welke structuur houden we aan? Welke vragen worden voorgelegd?

Verloop van de groepsgesprekken

Inleiding

Het gesprek wordt ingeleid en de mogelijkheid wordt geboden aan iedereen om zich kort voor te stellen.

“Het Gentse Burgerkabinet vormde een pilootproject voor de Stad Gent. We plannen dit najaar een uitgebreide evaluatie om het Burgerkabinet van naderbij te bekijken. Dit groepsgesprek maakt deel uit van die evaluatie. Eerder werd al een online enquête verspreid naar 177 leden van het Burgerkabinet. En er vond al een groepsgesprek plaats over de methodiek die voor het Burgerkabinet gehanteerd werd. En ten slotte, in de loop van november, is er nog een gesprek gepland met de leden van het Burgerkabinet zelf.

Nu willen we graag, op basis van de eerste resultaten van de online enquête bij de Burgerkabinetleden (96 vulden die volledig in, wat overeenstemt met een responsgraad van 54,24%) en het groepsgesprek over de methodiek, een aantal zaken met jullie verder uitdiepen. We focussen in dit groepsgesprek op het Burgerkabinet als manier om met de Gentenaar in gesprek te gaan. We hebben hiervoor maximum twee uur tijd.

We hebben het achtereenvolgens over (1) het opzet en de samenstelling van het Burgerkabinet, (2) het verloop van de bijeenkomsten en de daarbij gebruikte methodieken, (3) de samenwerking, (4) de ‘impact’ van het Burgerkabinet.

Als er zaken onduidelijk zijn, als je vragen hebt, aarzel niet om me te onderbreken.

We stellen voor als er extra onderwerpen zijn die niet onmiddellijk ter sprake komen, maar die je wel graag zou willen inbrengen in het gesprek, dat we dat houden voor op het einde. Op het einde van dit gesprek rest ons nog tijd om nieuwe, niet-besproken topics te bespreken.”

1. Opzet en samenstelling van het Burgerkabinet

“Een eerste discussiepunt waar we het met jullie over willen hebben, is het opzet van het Burgerkabinet.

Het Burgerkabinet werd in het leven geroepen om met de Gentse burgers in dialoog te gaan. 80,21% van de leden die de enquête invulden, vinden zo’n Burgerkabinet over het algemeen een goed idee.

- Wat vinden jullie van het principe van een Burgerkabinet als instrument om in dialoog te gaan met Gentenaars?

Dit positieve resultaat is opmerkelijk want het was toch niet altijd evident. Gedurende het proces kregen we veel commentaar op de manier van werken.

Een aantal kanttekeningen:

- De vraag gaat over het instrument, niet de inhoud.
- Er waren ongeveer 80 mensen die de enquête niet invulden.

- Een interessante mogelijkheid was geweest: aan alle Gentenaars vragen of ze zich vertegenwoordigd voelden door het Burgerkabinet.

Nu was het Burgerkabinet gericht op de evaluatie van het Circulatieplan (na invoering). Op zich is het een goed instrument, maar mensen hadden soms het gevoel dat ze in een keurslijf zaten en kleurden dus regelmatig buiten de (nochtans afgesproken) lijntjes. Bijvoorbeeld de discussie over de knip aan de Brugse Poort of de discussies over parkeren (mensen maken dat onderscheid niet in het “echte” leven, voor hen gaat het allemaal over mobiliteit). We kregen de opmerking dat er niet genoeg participatie was.

Vroeger in het traject met een Burgerkabinet werken, is natuurlijk ook niet evident. Mogen 150 mensen het witte blad dan intekenen? Het plan enkel via een Burgerkabinet opmaken is te beperkt. Dan wil je toch breder werken.

De vraag is ook of elk beleidsdomein/elk plan er zich toe leent om van bij het begin participatief te worden aangepakt. Het is zeer technisch en iedereen waant zich ervaringsdeskundige en expert. We hebben daar toen heel hard mee geworsteld.

Het was opvallend dat er tijdens het Burgerkabinet door leken toch op een hoog niveau werd gediscussieerd over mobiliteit. Er werd ook correct gediscussieerd. Dat was toch een beetje een verrassing.

Mensen die deelnamen vanuit een heel gepositioneerd standpunt pro of contra het Circulatieplan konden het pro of contra dikwijls overstijgen. Aan tafel kwamen ze via analyse op hetzelfde probleem terecht waarvoor een oplossing gezocht moest worden.

In het groepsgesprek over de methodiek werd aangegeven dat een Burgerkabinet één van de manieren kan zijn om aan beleidsparticipatie te doen, maar er zijn een aantal randvoorwaarden:

- o Het moet gaan over concrete, gepolitiseerde, belangrijke, stadsbrede dossiers.
- o Het moet altijd op maat gebeuren.
- o Het maakt best deel uit van een groter evaluatietraject. Een Burgerkabinet gaat bv. meer in de diepte dan een enquête, maar de drempel om deel te nemen is ook hoger.

Dat het kabinet pas werd gelanceerd **eens het circulatieplan in voege** was getreden, zorgt voor meer meningsverschil onder de respondenten: ‘maar’ 42,27% gaat akkoord met de stelling dat het ‘geen probleem was dat het Burgerkabinet pas na de invoering van het circulatieplan van start ging’. 43,31% gaat niet akkoord. 14,43% is onbeslist.

- Had het Burgerkabinet eerder moeten/kunnen beginnen? Welke argumenten zijn hier voor/tegen?

(Ter info: De argumenten van de respondenten die de timing (na invoering van het Circulatieplan) **geen probleem** vonden, zeggen dat dit duidelijk gecommuniceerd werd, het plan werd uitgewerkt door een democratisch verkozen meerderheid en er waren vooraf andere inspraaksessies. Bovendien zorgt de timing dat er over reële problemen gediscussieerd kan worden en dat een onmiddellijke toets aan de realiteit mogelijk was. De respondenten die de timing **wel een probleem** vonden, stellen dat er meer gedragenheid voor het Circulatieplan zou zijn als het Burgerkabinet voor de start zou opgericht zijn, ze vinden het jammer dat sommige zaken niet meer aangepast konden worden of zeggen dat het Burgerkabinet op die manier geen echte participatie is.)

Moeilijk.

Deelnemers van Beleidsparticipatie en Mobiliteitsbedrijf aan het gesprek vinden dat een participatieve aanpak van bij de opmaak van het Circulatieplan, via onder andere een Burgerkabinet, zeker had gekund.

Deelnemers van het beleid aan het gesprek vonden dit minder evident. Moeilijk om af te bakenen waarover het mag gaan. In elk geval, is de vraag hier minder relevant voor het beleid: de scope van het Burgerkabinet was duidelijk gericht op evaluatie en mogelijks bijsturen en de spelregels waren duidelijk. Dus ofwel speel je het spel volgens die regels, ofwel speel je niet mee.

Op de vraag of men vond dat men **de agenda van het Burgerkabinet kon bepalen**, kregen we een gelijkaardig resultaat: 30,21% is niet akkoord, 32,29% gaat wel akkoord, 38,14% is onbeslist.

- Het Burgerkabinet kreeg vooraf een aantal grote lijnen mee waarbinnen gediscussieerd kon worden (bv. niet over de knips en het parkeerplan).
In het groepsgebesprek methodiek werd aangegeven dat het Burgerkabinet, zowel omwille van de timing als omwille van het strakke kader, een valse start gekend heeft. Sommige leden van het Burgerkabinet spreken zelfs van 'schijnparticipatie'. Wat is jullie mening hierover?

Standpunt vanuit het beleid is duidelijk: je kan hier toch niet spreken van een 'valse start', want de spelregels waren duidelijk. We hebben er ook voor gezorgd dat iedereen met gelijke informatie aan de start kwam.

Wat meespeelde in de mindset van de deelnemers, maar wellicht ook in de perceptie, is dat we (= Beleidsparticipatie) niet genoeg tijd hebben gehad om terug te koppelen over de uitkomsten van de debatten in de sectortafels (de debatten vóór het Burgerkabinet, 700-800 deelnemers verspreid over 7 avonden/sectoren). Dat hielp niet echt voor de algemene sfeerschepping. Hier moeten we in de toekomst zorgzamer mee omspringen.

- In het groepsgebesprek methodiek werd gesproken van een paradox: een politiek gevoelig dossier komt best participatief tot stand, maar juist omdat het zo politiek gevoelig is, kan de politiek het moeilijk loslaten. Hoe denken jullie hierover?

Dat gaat hier weer over de afspraken, over de spelregels. En het is sowieso wel wat losser geworden omdat bleek dat het allemaal wel los liep, al bij al. Het proces van het Burgerkabinet werd na verloop van tijd wat losgelaten. In het begin zat iedereen er met een vergrootglas op. Maar de adviezen en de gedragenheid ervan werden telkens wél zeer goed gelezen. Zo werd soms ook duidelijk dat ideeën en/of bijsturingen die sowieso al leefden ook gedragen bleken in het Burgerkabinet

- Was een alternatief voor het Burgerkabinet mogelijk? Waarom is dit alternatief beter?

Voor de samenstelling van het Burgerkabinet werd gewerkt met een combinatie van **aanmelding en loting**. Er waren 808 geïnteresseerde kandidaten, waarvan uiteindelijk 150 Gentse burgers (en 31 opvolgers) werden uitgeloot.

Om tot een **functioneel representatieve groep** te komen, werd

- primair rekening gehouden met de zone waar mensen woonden (binnenstad, 19de of 20ste eeuwse gordel) en met hun verplaatsingsmodus (te voet, met de fiets, met het openbaar vervoer, met de moto of brommer, met de auto).
- Secundaire criteria waren leeftijd (16-24, 25-44, 45-64, 65+), geslacht (M/V), opleidingsniveau (lagere school, lager secundair, hoger secundair, hogeschool, universitair,

geen opleiding) en herkomst (eigen nationaliteit bij de geboorte, en nationaliteit van de ouders bij de geboorte).

85,57% van de respondenten geeft aan tevreden te zijn over de **diversiteit** van de groep Burgerkabinetleden.

- Wat vonden jullie van de campagne? En van het principe van de combinatie aanmelding en loting?

Old school loting met papier en bokaal was dan en daar nodig – wegens de polarisering. Transparantie was toen maximaal noodzakelijk.

- Wat vinden jullie van het nastreven van een functioneel representatieve groep?

Het was voor de geloofwaardigheid zeer belangrijk om met een representatieve samenstelling te werken. De manier van werken was wellicht voor jongeren minder aantrekkelijk, want hebben zich verhoudingsgewijs “te weinig” jongeren aangemeld als deelnemer, waardoor zij een stuk ondervertegenwoordigd waren (zelfs voor functioneel representatieve benadering die we hanteerden).

- Was het Burgerkabinet evenwichtig samengesteld/een afspiegeling van de realiteit? Waarom wel/niet?
- Hebben we bepaalde criteria over het hoofd gezien? Welke?

2. Bijeenkomsten en methodieken

“Het Burgerkabinet kwam in totaal negen keer samen tussen maart 2017 en mei 2018. Op de vraag of dit traject **te lang** was, antwoordden de leden uiteenlopend: 24,74% vond het te lang, 47,24% vond het niet te lang, 27,84% had geen mening. In die periode werden achtereenvolgens een plechtige opening (22/mrt 17), een infosessie over het circulatieplan (27/mrt 17), een agendabepaling (17/mei 17), een eerste Burgerkabinet (17/jun 17), een infosessie over ‘meten is weten’ (17/okt 17), een tweede Burgerkabinet (28/okt 17), een terugkoppeling door het stadsbestuur (12/dec 17), een derde Burgerkabinet (24/mrt 18) en een vierde Burgerkabinet en terugkoppeling door het stadsbestuur (31/mei 18) georganiseerd.

60,82% van de respondenten vonden deze vier verplichte en vijf vrijwillige sessies voldoende.

- In de politieke nota lagen het aantal bijeenkomsten (4) en de data vast. Was het noodzakelijk om het aantal bijeenkomsten en de data vooraf vast te leggen? Had het traject korter gemogen (in tijd en in aantal sessies)?
- Sommige leden hadden hun punt na één sessie gemaakt, er kwamen veel topics terug en de laatste sessie was geen advies sessie meer. Uit het groeps gesprek methodiek bleek de voorkeur om het traject zichzelf vorm te laten geven, op basis van hoe de gesprekken lopen en met de mogelijkheid om te beslissen om te stoppen (cf. voortschrijdend inzicht).

Op het einde hadden we toch het gevoel dat we uitgepraat waren. We hebben ook meer gedaan dan aanvankelijk gepland (de infosessies). Bij de politieke beslissing om te werken met een Burgerkabinet, werden meteen ook al het aantal bijeenkomsten en de data (maanden) ervan vastgelegd. Het vastleggen van de data blijkt achteraf gezien geen goed idee. Een koppeling met beslis momenten

blijft natuurlijk wel belangrijk. Maar je moet de flow en de beslissing ‘moeten we nog samenkomen’ wellicht meer overlaten aan het Burgerkabinet.

Doorheen het traject viel op dat het **aantal aanwezigheden** geleidelijk aan slonk. Op de eerste bijeenkomst waren er 137 aanwezigen, op de laatste samenkost hier in De Stroom tekenden nog slechts 44 leden present. En ook 24,74% van de respondenten gaf aan op een bepaald moment uit het Burgerkabinet te zijn gestapt.

- Waaraan was dit te wijten volgens jullie?
- Konden we dit vermijden? Op welke manier?”

Je zit hier toch ook weer bij de spelregels. En gaat het hier ook niet over te weinig weten wat er met de adviezen is gebeurd? Want er is wel veel gebeurd.

Het is ook wat mensen daar van maken. Er zijn natuurlijk veel actoren die nadachten over bijstellingen en niet alleen het Burgerkabinet.

Misschien haakten sommigen ook gewoon af omdat ze toch hun “zin” niet krijgen.

(Ter info: de respondenten die eruit stapten, deden dit vooral omdat ze het gevoel hadden te weinig impact te hebben op het beleid (cf. infra), maar er kwamen ook heel wat opmerkingen over tijdstippen, verandering van data, vergoeding van vervoerkosten, ...).

“De vier verplichte sessies verliepen steeds volgens een vast stramien/vaste **methodiek**: na een plenaire uiteenzetting werd de grote groep verdeeld in kleinere werkgroepen (van 10 tot 15 personen) die telkens rond een bepaald thema over knelpunten discussieerden en adviezen formuleerden. In deze werkgroepen zaten steeds een expert en een verslaggever mee aan de tafel.

- De methodiek die gebruikt werd (gesprekstafels met een moderator, verslaggever en expert) is zeer arbeidsintensief. Wat is jullie mening hierover? Zijn de kosten (personeelsinzet CIBE: 150.000 euro + logistiek/catering) hier ‘aanvaardbaar’? Hadden we dit anders kunnen aanpakken? Hoe?

Het Burgerkabinet moest sowieso extern begeleid worden. Omwille van de neutraliteit/gevoeligheid. Hier hang je af van de offertes die binnen komen. Het Burgerkabinet is duur.

Het Burgerkabinet als instrument inzetten in de toekomst (ook bij andere dossiers), is zeker een optie. Je moet wel kijken of het efficiënter (en goedkoper) kan. Veel van de uitdagingen bij de efficiëntie en uiteindelijke kostprijs heeft bijvoorbeeld ook te maken met het feit dat er 150 leden waren. De keuze voor 150 was arbitrair. Misschien hadden we dit ook anders kunnen bedenken. Een piste is bijvoorbeeld om te werken met een kleiner Burgerkabinet en rond deze kerngroep een digitale groep vormen.

We hebben bij Billie Bonkers neutraliteit, capaciteit en een goede moderator gekocht. Doorheen het proces hebben we het aandeel van Billie Bonkers afgebouwd. De offerte die ze indienden was bedoeld voor 4 bijeenkomsten.
(omgaan met) Polarisation is duur.

[noot van de verslaggever: inspirerend voorbeeld uit Groningen: de coöperatieve wijkraad – kan mogelijks soort alternatieve setting van Burgerkabinet worden (niet noodzakelijk op wijkniveau, maar principe van kernteam met digitale “schil” er omheen, lijkt wel interessant)
<http://cooperatiewijkraad050.nl/cooperatieve-wijkraad-oosterparkwijk/wat-is-het/>

3. Samenwerking

“Voor de organisatie van het Burgerkabinet werkten verschillende partners samen: Billie Bonkers, Universiteit Gent, diverse stadsdiensten en het stadsbestuur.

- Hoe hebben jullie deze **samenwerking** ervaren?
- Wat ging goed? Wat verliep stroef? Op welke manier kan dit in de toekomst anders aangepakt worden?

Ook weer omwille van de gevoeligheid, neutraliteit staat het vast: je hebt een neutrale voorzitter nodig. En die hadden we. Hij heeft dat goed gedaan. Kwam bij de leden van het Burgerkabinet echt over als een soort van “waakhond” - hij bewaakte en verdedigde de spelregels en zeker ook de belangen van de leden bij het stadsbestuur.

Wat zowel de voorzitter als Billie Bonkers erg positief en opvallend vonden, is dat er steeds open en transparante communicatie was met en tussen alle betrokken “organisatoren”: kabinetten, Dienst Beleidsparticipatie, voorzitter, Billie Bonkers. Ook dat Beleidsparticipatie zo dicht staat bij de kabinetten vonden ze positief. En dat dit in andere steden zeker niet steeds het geval is.

Wij vinden het toch normaal dat je voortdurend overleg pleegt met Billie Bonkers en de voorzitter, want je hebt hen toch ‘ingehuurd’ omwille van hun expertise en dan moet je toch samen blijven nadenken. Voor ons zijn die externen een meerwaarde.

4. Impact van het Burgerkabinet

“Maar liefst 78,35% van de respondenten was in de afgelopen twee jaar niet betrokken bij een of andere vorm van burgerparticipatie. Op de vraag waarom ze wensten deel te zijn van het Burgerkabinet valt dan ook op dat het merendeel ‘de kans om actief te participeren aan het beleid’ als prioritair aanduidde. Of ze ook echt **impact hebben gehad op het beleid** betwijfelen ze evenwel: 40,21% vindt van niet, 37,11% vindt van wel. 46,39% van de respondenten vindt dat het stadsbestuur hun adviezen au sérieux heeft genomen (29,9% vindt van niet, 23,71% gaat noch akkoord, noch niet akkoord) en slechts de helft (49,48%) meent dat ze voldoende op de hoogte is van wat de Stad met hun adviezen heeft gedaan (25,77% vindt dat ze te weinig op de hoogte is, 24,74% is het noch eens, noch oneens). En ten slotte, 47,42% is na afloop enthousiaster over de inbreng die je als burger kunt hebben op beleid (31,96% is niet enthousiast, 20,26% onthoudt zich).

Het antwoord op de “puntenschaal”- vraag is toch verrassend/vreemd/niet echt geloofwaardig qua uitkomst en strookt niet met het buikgevoel.

- Hoe schatten jullie de impact van het Burgerkabinet op het beleid in? Wat was de meerwaarde van het Burgerkabinet voor het beleid? Welke extra of nieuwe inzichten heeft het Burgerkabinet aangeleverd?

Dit doet een beetje denken aan percentages van de Stadsmonitor. Dat zijn ook nooit echt “goede” resultaten.

G. Overheid

Consultatie van bewoners

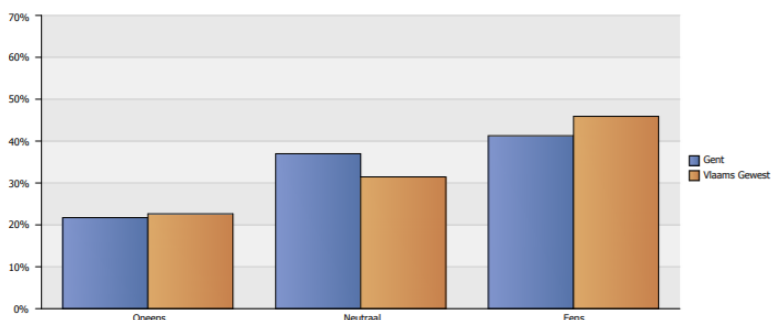
Aandeel (%) inwoners dat vindt dat het gemeentebestuur of stadsbestuur **op een goede manier omspringt met de vragen** van de inwoners

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Metadata: [overheid](#)

Meer info? Zie leeswijzer Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Gent	22%	37%	41%
Vlaams Gewest	23%	31%	46%

Kaart : Aandeel (%) inwoners dat vindt dat het gemeentebestuur of stadsbestuur op een goede manier omspringt met de vragen van de inwoners

G. Overheid

Vertrouwen in de lokale overheid

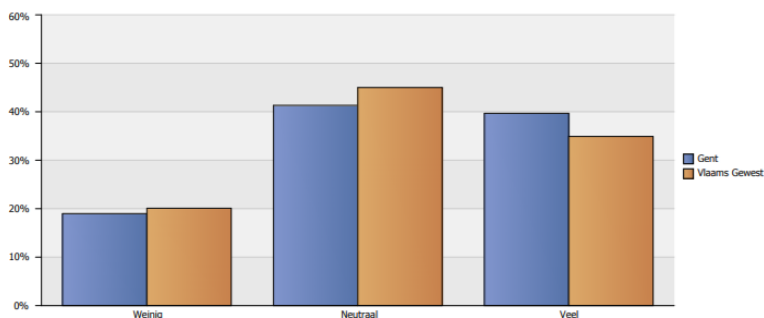
Aandeel (%) van de inwoners dat vertrouwen heeft in **het gemeentebestuur of stadsbestuur** van zijn eigen gemeente/stad

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Metadata: [overheid](#)

Meer info? Zie leeswijzer Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor

2017	Weinig	Neutraal	Veel
Gent	19%	41%	40%
Vlaams Gewest	20%	45%	35%

Kaart : Aandeel (%) van de inwoners dat vertrouwen heeft in het gemeentebestuur of stadsbestuur van zijn eigen gemeente/stad

Het hangt ook af van met welke ingesteldheid mensen komen. Als ze enkel hun mening gerealiseerd willen zien, dan zijn ze natuurlijk ontgoocheld. Het is geven en nemen, ook op vlak van impact op het beleid.

De denkpijstes die leefden bij het beleid, komen ook bij het Burgerkabinet terug. We denken in dezelfde richting. De bevestiging van het beleid in de pijplijn was wel vaak waardevol. *“Aha! Ze vinden dat ook in het Burgerkabinet”*. Minstens indirect was er dus wel een zekere impact.

Maar puur technisch-feitelijk naar circulatie was de impact miniem.

Vaak waren signalen al bij het beleid aangekomen, los van het Burgerkabinet. De vaststellingen die het Burgerkabinet maakt, worden ook door anderen gemaakt.

Op een bepaald moment had je meer kans om als gewone Gentenaar iets te gaan aankaarten bij het beleid, dan via het Burgerkabinet (doordat het Burgerkabinet gebonden was aan de timing en relatief lange doorlooptijden tussen adviezen en feedback van het stadsbestuur).

De adviezen over vergunningen, na het eerste Burgerkabinet, liepen samen met wat er op dat moment beslist werd. Dit was bijna een gemiste kans. En daar hebben we als Beleidsparticipatie toch moeten 'duwen'.

- Wie had de meeste impact: bewoners(groepen) die rechtstreeks contact opnamen met politici of het Burgerkabinet?
- Uit bovenstaande cijfers blijkt dat de leden van het Burgerkabinet hun impact op het beleid niet hoog inschatten. Slechts de helft meent dat ze voldoende op de hoogte zijn van wat de Stad met hun adviezen heeft gedaan. Wat had er voor kunnen zorgen dat bovenstaande cijfers gunstiger zijn?

50,52% van de respondenten zou in de **toekomst nog deelnemen** aan een Burgerkabinet. Daarnaast stelt 43,3% dat ze enkel zou deelnemen als het een thema is dat hen interesseert.

- Maar moeten we dergelijke grote groepen nog samenbrengen rond bepaalde thema's? Heeft zoiets als een Burgerkabinet 'zin'? Waarom wel/niet? En onder welke voorwaarden (cf. grootte, samenstelling, ...)?
- Kunnen we een kabinet samenbrengen over andere thema's, op andere niveaus (wijk of stadsbreed)? Welke suggesties hebben jullie?"

Met de resultaten die hier gepresenteerd worden, is het Burgerkabinet een instrument met toekomst (in al dan niet aangepaste vorm). Mensen voelden zich "uitverkoren". De politiek zal bepalen over welke thema's het dan kan gaan, thema's waar maatschappelijk veel over leeft.

Het Burgerkabinet kan dus zeker deel uitmaken van het participatieve instrumentarium van de Stad Gent.

Varia (max. 5 min)

"Zijn er onderwerpen die nog niet ter sprake zijn gekomen, die jullie graag willen inbrengen in het gesprek?"

Afsluiten (max. 1 min)

"Bedankt voor jullie constructieve bijdrage in de evaluatie van het Burgerkabinet. We brengen jullie zeker op de hoogte van de verdere stappen."

9.11. Draaiboek en verslag groepsgesprek leden (22 november 2018)

Algemeen

Wat, waarom en waartoe?

Tijdens een groepsgesprek met enkele Burgerkabinetleden willen we de werking van het Burgerkabinet meer diepgaand analyseren en evalueren.

Voor de input voor de gesprekken baseren we ons op de resultaten van een online enquête (28 juni tot 8 juli 2018) die verstuurd werd naar iedereen die ooit lid was van het Burgerkabinet. 177 mensen ontvingen een uitnodiging om deel te nemen aan de enquête. We kregen 96 volledig ingevulde enquêtes binnen, wat overeenstemt met een responsgraad van 54,24%.

Daarnaast vonden ook twee groepsgesprekken plaats:

- een 'technisch groepsgesprek' (27 september 2018) met enkele moderatoren, de voorzitter en de procesbegeleider van het Burgerkabinet;
- een 'groepsgesprek beleid' (25 oktober 2018) met een medewerker van het Mobiliteitsbedrijf en vertegenwoordigers van de kabinetten van de burgemeester en schepenen van Mobiliteit.

Wie?

Aan het gesprek namen 28 leden deel:

Bachmann Christian; Balachov Elena; Boonaert Mattias; Claeys Dirk; Coen André; Colaes Daniël; Crombez Alfred; Cuyper Marc; D'Agostino Sandro; De Court Dieter; De Meyer Hilda; Derycke Rudi; Dumortier Myriam; El Bachiri Aicha; Hillaert François; Nyatanyi Marie-Claire; Porreye Dominiek; Rousseau Rudy; Van Broekhoven Leo; Van de Velde Marc; Van Heusden Hugo; Van Splunder Frank; van Zantbeek Kathleen; Vandecatseye Bernadette; Vandensteen Herman; Vanmoorlegghem Hendrik; Verbinnen Francis; Vervondel Piet.

Evelyne Deceur (Dienst Beleidsparticipatie) begeleidt het gesprek.

Karen Leyman en Jelle Monstrey (Dienst Beleidsparticipatie) nemen verslag en houden de tijd in de gaten. Marc Verheirstraeten (Dienst Beleidsparticipatie) volgt het gesprek mee, net als Annelies Cousserier van Billie Bonkers.

Waar en wanneer?

Het groepsgesprek vindt plaats op donderdag 22 november van 19u tot 21u in De Stroom. Er is onthaal voorzien vanaf 18u30.

Te voorzien

- naamlabels
- broodjes
- bundel met enkele resultaten → powerpoint

Opzet draaiboek

In dit draaiboek zoomen we verder in op het hoe van de groepsgesprekken: hoe verlopen de gesprekken? Welke structuur houden we aan? Welke vragen worden voorgelegd?

Verloop van de groepsgesprekken

Inleiding (max. 15 min).

Het gesprek wordt ingeleid en de mogelijkheid wordt geboden aan iedereen om zich kort voor te stellen aan de hand van drie vragen:

- wie ben je
- waar woon je
- hoe verplaats je je doorgaans

“Het Gentse Burgerkabinet vormde een pilootproject voor de Stad Gent. Dit najaar vindt een uitgebreide evaluatie plaats om het Burgerkabinet van naderbij te bekijken. Dit groepsgesprek maakt deel uit van die evaluatie. Eerder werd al een online enquête verspreid naar 177 leden van het Burgerkabinet, er was een groepsgesprek eind september met enkele moderatoren, de voorzitter en procesbegeleider, en eind oktober zaten we samen met het Mobiliteitsbedrijf en vertegenwoordigers van de kabinetten van de burgemeester en schepen van Mobiliteit om het Burgerkabinet als manier om het gesprek met Gentse burgers te voeren, te bespreken.

Het doel van deze gespreksavond is dubbel:

- 1) Een terugblik: met de resultaten van de online enquête als leidraad bespreken we wat goed was en wat beter kon.
- 2) Een vooruitblik: we bespreken in welke mate een ‘Burgerkabinet’ een geschikt instrument is om met elkaar in dialoog te gaan en of de methodiek van een ‘Burgerkabinet’ in al dan niet aangepaste vorm ook ten aanzien van andere thema’s kan ingezet worden.

We gaan op zoek naar jullie concrete aanbevelingen, gebaseerd op jullie ervaringen.

Op basis van de eerste resultaten van de online enquête bij de Burgerkabinetleden (96 vulden die volledig in, wat overeenstemt met een responsgraad van 54,24%) willen we nu een aantal zaken met jullie verder uitdiepen. We zullen niet alle resultaten overlopen; we focussen enkel op die zaken die meer uitleg vragen. We hebben hiervoor maximum twee uur tijd.

We zullen het achtereenvolgens hebben over (1) het opzet en de samenstelling van het Burgerkabinet, (2) het verloop van de bijeenkomsten en de daarbij gebruikte methodieken, (3) de praktische organisatie, samenwerking en communicatie, (4) de ‘impact’ van het Burgerkabinet.

Als er zaken onduidelijk zijn, als je vragen hebt, aarzel niet om me te onderbreken.

We stellen voor als er extra onderwerpen zijn die niet onmiddellijk ter sprake komen, maar die je wel graag wil inbrengen in het gesprek, dat we dat houden voor op het einde. Op het einde van dit gesprek rest ons nog tijd om nieuwe, niet-besproken topics te bediscussiëren.”

1. Opzet en samenstelling van het Burgerkabinet (max. 35 min)

“Een eerste discussiepunt waar we het met jullie over willen hebben, is het **opzet** van het Burgerkabinet.”

De eerste drie slides worden toegelicht.

- Slide 1: “Het Burgerkabinet werd in het leven geroepen om met de Gentse burgers in dialoog te gaan. 80,21% van de leden die de enquête invulden, vinden zo’n Burgerkabinet over het algemeen een goed idee.”
- Slide 2: “Op de vraag of het een probleem was dat het kabinet pas werd gelanceerd **eens het circulatieplan in voege** was getreden, wordt zeer uiteenlopend geantwoord: ‘maar’ 42,27% gaat akkoord met de stelling dat het ‘geen probleem was dat het Burgerkabinet pas na de invoering van het circulatieplan van start ging’. 43,31% gaat niet akkoord. 14,43% is onbeslist.”
- Slide 3: “Op de vraag of men vond dat men de agenda van het Burgerkabinet kon bepalen, krijgen we een gelijkaardig resultaat: 30,21% is niet akkoord, 32,29% gaat wel akkoord, 38,14% is onbeslist.”

Vragen:

- “Wat vind je van het principe van een Burgerkabinet als instrument om in dialoog te gaan met Gentenaars?”
 - Binnen de (politiek) afgebakende context heeft het BK het beleid kunnen beïnvloeden, maar niet buiten die context. Het BK had enkel het Circulatieplan als gespreksonderwerp, maar eigenlijk wilden de leden ook punten kunnen bespreken die meer breed over mobiliteit gingen, maar die toch ook duidelijk gelinkt waren aan het Circulatieplan.
 - De voorzitter van het BK bewaakte die afgebakende context, en dat was ook zijn opdracht.
 - De opmerking werd gemaakt dat de leden van het BK eigenlijk zelf hun voorzitter hadden moeten kunnen verkiezen. Anderen vonden dan weer dat het een goede zaak was dat de voorzitter zelf neutraal was en zelf geen ‘belang’ had bij het al dan niet invoeren van aanpassingen aan het Circulatieplan.
 - De gesprekslimieten vloeiden voort uit het gegeven dat de mening van de Gentenaars werd gevraagd nadat de beleidsbeslissing was genomen. Men had ook eerst de Gentenaar kunnen bevragen over het uittekenen van een Circulatieplan. Dan kan daar rekening mee gehouden worden in het maken van het beleid. In een tweede inspraakronde kan je dan nagaan in welke mate er met die eerste inbreng rekening werd gehouden.
 - Het gegeven dat er veel leden hebben afgehaakt, heeft volgens de leden zeker ook te maken met de gesprekslimieten, met het ‘keurslijf’.
 - Het afhaken van leden had ook te maken met het feit dat voor de betrokkenen de belangrijkste punten al tijdens de eerste bijeenkomst gemaakt waren.
 - Het principe van het raadplegen van de bevolking, is een goede zaak. Het BK is ook een goed instrument, maar het was inderdaad goed geweest om 1 of 2 bijeenkomsten vóór de formele besluitvorming gehad te hebben, zodat die input verwerkt kon worden in de besluitvorming.
 - Tegelijk vinden andere leden dat bijeenkomsten vóór de formele besluitvorming geen zin gehad zouden hebben, omdat mensen zich toen niks zouden kunnen hebben voorstellen bij een Circulatieplan. Pas na de invoering werd dat concreet en tastbaar.
 - De idee werd geopperd om in het vervolg te werken met een soort ‘getrapt’ systeem. Eerst de gesprekken voeren in een soort van wijkraden en vertegenwoordigers van die wijkraden kunnen dan het BK vormen.
 - Ook een idee om echt ‘in conclaaf’ te kunnen gaan, om bepaalde plannen op voorhand te kunnen bestuderen. En zo input kunnen geven bij elke fase van de besluitvorming.

- De vaststelling werd gemaakt dat er te weinig opvolgers waren en dat het jammer was dat de afhakers op de duur niet meer vervangen konden worden. De poule plaatsvervangers had groter moeten zijn. Eigenlijk had iedereen die zich kandidaat stelde opvolger moeten zijn.
- Had het Burgerkabinet eerder moeten beginnen? Welke argumenten zijn hier voor/tegen?
- Was het Burgerkabinet een goed idee als niet over de grote lijnen en basisprincipes kon worden gesproken, volgens jou? Waarom wel/niet?
- Wat is/was een alternatief geweest? Waarom is dit alternatief beter?"
- Vroeger beginnen had interessant kunnen zijn: het BK organiseren vanuit een probleem waarvoor het BK dan oplossingsgerichte voorstellen kan formuleren.
- De methode van het Burgerkabinet werkte omdat het over iets zeer concreet ging. De methode vroeger toepassen, dus van bij de uitgangspunten is niet evident. Het Burgerkabinet was concreet en er zat een zekere methode achter. Die methode zou niet zomaar werken om over uitgangspunten te discussiëren. Zonder de input van het Mobiliteitsbedrijf, bijvoorbeeld, kan je niets zeggen, want het is vaak heel technische materie.
- De politiek en het beleid hebben de verantwoordelijkheid om keuzes te maken. We mogen niet hopen dat een Burgerkabinet tegemoet komt aan onze frustraties daarover. Het is misschien wijzer om naar een burgerforum te luisteren om te weten wat de grootste problematieken zijn. Hiermee moeten het beleid en de politiek aan het werk gaan. Nu is het een goed moment (bij het begin van een nieuwe legislatuur) om te werken met een soort burgerforum om input te verzamelen rond thema's. En vervolgens maakt het beleid keuzes en stelt ze prioriteiten. Daarna kan er een Burgerkabinet zijn om te kijken of en hoe we dat beleid kunnen aanpassen/bijsturen. Er zijn een aantal principiële keuzes gemaakt en we moeten kijken hoe we die zo goed mogelijk kunnen aanpassen. We mogen ons niet laten verleiden door fundamentele kritiek over hoe onze democratie is georganiseerd. Want dat is niet onze opdracht.
- Een Burgerkabinet kan kijken wat de problemen en frustraties zijn als gevolg van het gevoerde beleid. Sommige zaken hebben niets met het Circulatieplan te maken, maar zijn soms eigenlijk een groter probleem.
- Iemand omschreef het BK als bezigheidstherapie en betreurde dat er niks is veranderd. Tegelijk werd door iemand anders benadrukt dat het goed was dat de burgemeester en schepenen kwamen zeggen wat er zou gebeuren met de adviezen. Iemand anders benadrukte dat het BK 180 voorstellen deed, waarvan er een 70-tal aanvaard werden door het stadsbestuur.
- Het Burgerkabinet is een kind dat moet groeien. Het zal groeien met vallen en opstaan. We moeten het de kans geven om te groeien. Toekomstige Burgerkabinetten zullen meer impact kunnen hebben op beleid.
- Sommigen hadden in het begin foute verwachtingen. Er waren mensen gekomen om gewoon te zeggen "weg met het Circulatieplan". Van die groep blijven er maar enkelen meer over. Zij zijn snel beginnen afhaken. Dat waren mensen die niet begrepen hebben waarover het ging, wat de opdracht van het BK was. De gesprekslimieten (het 'keurslijf') waren te strak – de essentie had toch meer 'globale mobiliteit' moeten zijn. Maar bij de recente verkiezingen hebben de voorstanders van "weg met het Circulatieplan" het ook niet gehaald.

(Ter info:

- Van in het begin was duidelijk dat niet aan de principes van het Burgerkabinet kon worden geraakt. Deze zijn geen doorgaand verkeer in de stad en dit realiseren door te verdelen in sectoren en met ‘knippen’ te werken.
- In het groepsgesprek methodiek werd aangegeven dat een Burgerkabinet één van de manieren kan zijn om aan beleidsparticipatie te doen, maar er zijn een aantal *randvoorwaarden*:
 - o Het moet gaan over concrete, gepolitiseerde, belangrijke, stadsbrede dossiers.
 - o Het moet altijd op maat gebeuren.
 - o Het maakt best deel uit van een groter evaluatietraject. Een Burgerkabinet gaat bv. meer in de diepte dan een enquête, maar de drempel om deel te nemen is ook hoger.
- De argumenten van de respondenten die de timing (na invoering van het Circulatieplan) *geen probleem* vonden zeggen dat dit duidelijk gecommuniceerd werd, het plan werd uitgewerkt door een democratisch verkozen meerderheid en er waren vooraf andere inspraaksessies. Bovendien zorgt de timing dat er over reële problemen gediscussieerd kan worden en dat onmiddellijke toets aan de realiteit mogelijk is. De respondenten die de timing *wel een probleem* vonden zeggen dat er meer gedragenheid voor het Circulatieplan zou zijn als het Burgerkabinet voor de start zou opgericht zijn, ze vinden het jammer dat sommige zaken niet meer aangepast kunnen worden of zeggen dat het Burgerkabinet op die manier geen echte participatie is.)

Volgende slide wordt toegelicht.

“Voor de samenstelling van het Burgerkabinet werd gewerkt met een combinatie van **aanmelding en loting**. Er waren 808 geïnteresseerde kandidaten, waarvan uiteindelijk 150 Gentse burgers (en 31 opvolgers) werden uitgeloot. De meerderheid van de respondenten toont zich voorstander van dit systeem.”

Vragen:

- “Wat vond je van deze manier van werken, van de combinatie aanmelding en loting?
 - Was een groep van 150 burgers voldoende? Of te veel?
 - Wat vind je van het nastreven van een functioneel representatieve groep?
 - Was het Burgerkabinet een afspiegeling van de realiteit? Waarom wel/niet?
 - Hebben we bepaalde criteria over het hoofd gezien?”
- Er waren te weinig mensen van allochtone origine. In het Rabot werd heel hard geprotesteerd tegen de knip aan het Griendeplein, maar die mensen zaten niet in het Burgerkabinet. Daarom is het misschien beter om een Burgerkabinet in de wijken te organiseren.
 - Studenten (die een groot deel van de circulatie vormen) waren niet aanwezig.
 - Voor sommige mensen was het een te hoge drempel om zich kandidaat te stellen.
 - Maar je moet je natuurlijk kandidaat stellen om geloot te kunnen worden.
 - In het vervolg moet je bij de communicatiecampagne extra aandacht besteden aan mensen die zich moeilijker kandidaat stellen.
 - De taal is hierbij wel een probleem. Wij mogen geen brieven opstellen in andere talen dan het Nederlands. Hoe kan je de allochtone gemeenschap bereiken als ze de brief niet begrijpen?
 - Zowel het wijkgegeven als het overkoepelend gegeven zijn belangrijk. Sommige problematieken, bijvoorbeeld de knip Bargiebrug, zijn belangrijk voor de wijk. Impact van

mobiliteit op milieu kan je moeilijk (alleen) op wijkniveau bespreken. Dus de schaal van de debatten en van het BK aanpassen aan de thematiek.

- Er is een verschil tussen functioneel representatief loten op voorhand en functioneel representatieve aanwezigheid tijdens de bijeenkomsten van het BK en de samenstelling van de kleinere groepen bij de thematafels.

(Ter info: om tot een *functioneel representatieve groep* te komen, werd

- primair rekening gehouden met de zone waar mensen woonden (binnenstad, 19de of 20ste eeuwse gordel) en met hun verplaatsingsmodus (te voet, met de fiets, met het openbaar vervoer, met de moto of brommer, met de auto);
- secundaire criteria waren leeftijd (16-24, 25-44, 45-64, 65+), geslacht (M/V), opleidingsniveau (lagere school, lager secundair, hoger secundair, hogeschool, universitair, geen opleiding) en herkomst (eigen nationaliteit bij de geboorte, en nationaliteit van de ouders bij de geboorte.)

2. Bijeenkomsten en methodieken (max. 25 min)

Volgende twee slides worden toegelicht.

- Slide 1: “Het Burgerkabinet kwam in totaal negen keer samen tussen maart 2017 en mei 2018. Op de vraag of dit traject **te lang** was, antwoordden de respondenten van de enquête uiteenlopend: 24,74% vond het te lang, 47,24% vond het niet te lang, 27,84% had geen mening.”
- Slide 2: 60,82% van de respondenten vonden deze vier verplichte en vijf vrijblijvende sessies **voldoende**.”

Vragen:

- “Wat vond je zelf van dit traject? Was het te lang? Waarom wel/niet?
- Waren er voldoende sessies? Waarom wel/niet?
- Wat vond je van de opbouw van het programma?”
- Niet te lang, maar wel veel herhaling (inhoudelijk). Je hebt de duur van het traject nodig om veranderingen te zien.
- Het is logisch dat je altijd op hetzelfde uitkomt. Dat is op zich niet slecht, maar op den duur krijg je een herhalingseffect.
- Dit hangt samen met het keurslijf waarin we gedwongen werden. Veel detailproblemen werden aangedragen. Maar we werden beperkt in de mogelijkheden om die op een hoger niveau te tillen. Het was dan ook jammer dat de laatste bijeenkomst geen echte vergadering meer was. Het was een gemiste kans dat we zo een aantal zaken niet vanuit een wat ‘breder’ perspectief hadden kunnen bekijken.
- Tijdens de terugkoppeling hadden burgemeester en schepen geen antwoorden. Een antwoord als “We kunnen niet meten in de Papegaaistraat want we hebben daar zes jaar geleden ook niet gemeten”, is geen antwoord.
- Stel dat je vooraf deftig inventariseert wat effectieve problemen zijn, dan kan een beleid voor het ingaan van een beslissing duidelijke ijkpunten bepalen om nadien te kunnen evalueren of een beslissing impact gehad heeft. Met dat inventariseren kan je heel breed mensen betrekken. Een Burgerkabinet kan dan een evolutie maken naar een ruimer beleidsdomein. Mobiliteit is namelijk meer dan het Circulatieplan alleen. Daar zijn we gefnuikt.

- We kunnen niet zomaar zeggen dat wij als Burgerkabinet beslissingen nemen die vervolgens moeten worden uitgevoerd. Want dan zijn wij het college van burgemeester en schepenen, en dat zijn we niet natuurlijk. Wij geven ons advies aan het college. Wij waren en zijn hier om advies en onze mening te geven over vragen die men stelt. Er zijn honderdduizenden mensen die hun mening niet (hebben kunnen) zeggen. En wij hebben de pretentie om te zeggen dat dat hun mening is? Het was interessant geweest om als BK het gesprek aan te gaan met bepaalde wijken over de impact van de knip in hun buurt.

(Ter info: In die periode werden achtereenvolgens een plechtige opening (22/mrt 17), een infosessie over het circulatieplan (27/mrt 17), een agendabepaling (17/mei 17), een eerste Burgerkabinet (17/jun 17), een infosessie over 'meten is weten' (17/okt 17), een tweede Burgerkabinet (28/okt 17), een terugkoppeling door het stadsbestuur (12/dec 17), een derde Burgerkabinet (24/mrt 18) en een vierde Burgerkabinet met terugkoppeling door het stadsbestuur (31/mei 18) georganiseerd).

Volgende slide komt aan bod.

“Doorheen het traject viel op dat het **aantal aanwezigheden** geleidelijk aan slonk. Op de eerste bijeenkomst waren er 137 aanwezigen, op de laatste samenkomst hier in De Stroom tekenden nog slechts 44 leden present. En ook 24,74% van de respondenten gaf aan op een bepaald moment uit het Burgerkabinet te zijn gestapt.”

Vragen:

- “Waaraan was dit te wijten volgens jou?
- Konden we dit vermijden? Op welke manier?”
- Dat heeft te maken met participatie as such. Het Burgerkabinet was na de feiten en dus gelimiteerd van in het begin. Met participatie vooraf krijg je een sterker engagement van de mensen. Dit soort participatie mag je wel niet in de plaats stellen van democratische besluitvorming via verkiezingen.
- Het is niet noodzakelijk zo dat wie vóór de beslissingen betrokken was automatisch het traject langer volhoudt (blijft om te weten wat er beslist is en wat de effecten zijn). Diegenen die hun mening niet doorgedreven gekregen hebben zijn óók afgehaakt. Het is misschien wel interessant om vooraf de bevolking te laten bijdragen in het beslissingsproces.

(Ter info: de respondenten die eruit stapten, deden dit vooral omdat ze het gevoel hadden te weinig impact te hebben op het beleid (cf. infra), maar er kwamen ook heel wat opmerkingen over tijdstippen, verandering van data, vergoeding van vervoerkosten, ...).

“De vier verplichte sessies verliepen steeds volgens een vast stramien/vaste **methodiek**: na een plenaire uiteenzetting werd de grote groep verdeeld in kleinere werkgroepen (van 10 tot 15 personen). In deze werkgroepen zat steeds een expert mee aan de tafel. Na een kennismakingsronde werden eerst knelpunten en ideeën over een centraal thema verzameld en overlopen. Vervolgens werden de geclusterde knelpunten en ideeën gestemd: met bolletjes kon iedereen aanduiden welk knelpunt en/of welk idee voor hem/haar het belangrijkste was. Alle prioritaire knelpunten en ideeën werden in de werkgroep besproken en in adviezen gegoten. Deze adviezen werden ten slotte aan de grote groep voorgelegd en opnieuw gestemd.

We zoomen eerst in op de werkgroepen.

- Wat waren voor jou positieve/negatieve ervaringen?

- Hoe heb je de aanwezigheid van een expert aan jullie tafel ervaren?
 - Welke zaken moeten we in de toekomst anders aanpakken? Heb je tips?
 - Was het werken met adviezen de beste manier? Had dit anders gekonnen? Hoe?"
- We zijn blijven hangen in voor- en tegenstand. Meningingen werden soms weggewuifd als een 'perceptieprobleem' (bv problemen voor handelaars na knip Bargiebrug). Er was geen toenadering met de mensen waarmee je rond tafel zat – mensen konden geen begrip opbrengen voor elkaars problemen / bezorgdheden.
 - Een groep kon bijvoorbeeld bestaan uit 50% voorstanders en 50% tegenstanders. Je voelde snel waar de rode lijn was. Maar er was tussen die rode lijn van voor- en tegenstanders nog veel te bespreken. Ik was aangenaam verrast door de discussiegroepen.
 - Er was niet altijd polarisatie. Bij de thematafels sociale impact en milieu was het heel constructief en kwamen er veel ideeën.
 - Na verloop van tijd verliepen de gesprekken wat vlotter omdat diegenen die extremere standpunten hadden, weg bleven. Het bitsige ging er uit omdat die mensen afgehaakt zijn.
 - Het ging niet zozeer over voor- en tegenstanders, maar over de praktische effecten van een aantal onderdelen van het plan. Daar bleken de standpunten gelijk. Over de knips was er geen toenadering. Heel weinig mensen konden kleine concrete problemen overstijgen. Dat is tegelijk ook menselijk.
 - Soms waren we een heel homogene groep. We hadden misschien de mensen die echt een probleem hebben, bv. handelaars, moeten uitnodigen.
 - Het duurde zeer lang voor we er in slaagden om van concrete gegevens/frustraties te zoeken naar oplossingen. Toch veel opgestoken van aanvankelijk 'andersdenkenden' om mijn eigen idee bij te stellen.
 - We zouden bij het begin van een BK een sessie moeten organiseren over hoe je aan een Burgerkabinet deelneemt. Je moet dat leren. Sommige sessies werden gekaapt door bepaalde mensen.
 - Je hebt overal haantjes de voorste en overal timide mensen. Democratie is de moeilijkste sport. Dat is heel moeilijk om mee om te gaan, maar heel leerrijk.
 - Wie de gespreksleiding heeft over de groep moet zorgen dat iedereen die aan het woord wil komen ook aan het woord kan komen.
 - Idee is om iedereen bijvoorbeeld 3 gesprekskaarten te geven. En als je kaartjes op zijn, moet je wachten.
 - Het was ook niet gemakkelijk omdat we te kort in tijd zaten.
 - We hebben nooit onafhankelijk kunnen werken. Niemand van de stadsdiensten had aanwezig mogen zijn.
 - Er zijn soms mensen van de administratie die uit hun rol gevallen zijn tijdens de discussies en dan komen er politieke voorkeuren naar voor. De ambtenaren/experten mogen niet uit hun neutrale rol vallen tijdens de debattafels.
 - Het is goed dat experts over het aanleggen van de wegen zeggen waarom iets wel of niet kan.
 - Het Mobiliteitsbedrijf zou mensen die ook zo globaal kunnen meedenken, moeten uitnodigen om samen na te denken.

(Ter info: sommige leden vermeldden ook dat de uitwisseling met een diverse groep andere Gentenaars (qua achtergrond en mening) en stadsdiensten ervoor zorgde dat ze bijleerden van de mening van anderen en bijleerden over mobiliteit).

3. Samenwerking, praktische organisatie en communicatie (max. 15 min)

“Voor de organisatie van het Burgerkabinet werkten verschillende partners samen: Billie Bonkers, Universiteit Gent, diverse stadsdiensten en het stadsbestuur.

- Hoe heb je de rol van volgende partners ervaren:
 - o Billie Bonkers?
 - o De voorzitter?
 - o De Stad?
 - o (eventueel: het bestuur, Universiteit Gent?)
- Wat ging goed? Wat verliep stroef? Op welke manier kan dit in de toekomst anders aangepakt worden?

Rol voorzitter:

- Het is een West-Vlaming en hij wist de weg van het station naar de Gordunakaai. Het had beter iemand geweest die Gent goed kent.
- Dat was misschien net zijn voordeel. Als ik met een voorkennis van Gent naar daar ga, dan zit dat in mijn kop.
- Hij leidde het geheel in goede banen. Dat was zijn taak. Niet in details gaan.
- Naar het einde toe, stuurde hij niet meer of te weinig bij.
- Ik wil duidelijk mijn appreciatie voor de voorzitter uitdrukken.

Rol Billie Bonkers:

- Soumaya is van Gent en heeft al voor hetere vuren gestaan. Ze was correct in alles.
- Zij deed de moeite om ervoor te zorgen dat iedereen aan bod kwam.
- Marc VDV: De mannelijke vertegenwoordiger van Billie Bonkers vond ik zeer subjectief.
- In het begin legden ze teveel op hoe en wat. Maar ze hebben geluisterd en bijgestuurd.

Locatie:

- Ik vond het goed dat de locaties dicht bij het openbaar vervoer waren.
- Sommigen konden na avondlijke bijeenkomsten nog maar moeilijk naar huis met het openbaar vervoer.
- Het ICC had als voordeel dat daar parkeerplaats was voor de mensen die er niet met het openbaar vervoer raakten. We zouden een parkeerplaats moeten krijgen of minstens een verplaatsingsvergoeding.
- Het ICC is voor iemand die met het openbaar vervoer komt heel ver.
- De broodjes niet meer op het einde, want op het einde wil iedereen gewoon naar huis.

Communicatie

- De pers heeft ons belachelijk gemaakt en was zeer negatief.
- Op voorhand was de sfeerschepping door de pers en de politiek al zeer negatief. Voor er sprake was van het Burgerkabinet waren er al bepaalde politieke partijen verschrikkelijk negatief t.o.v. het Circulatieplan. Ik kwam bij vrienden in West-Vlaanderen die er al van overtuigd waren dat ze Gent niet meer binnen konden.
- Journalisten vergroten een beetje een negatieve quote uit in een voor de rest positieve getuigenis.
- Ik heb een groot probleem met de werking van journalisten. Een journalist checkt zijn bronnen en is neutraal. Veel journalisten nu zijn spreekbuizen.

De bijeenkomsten vonden plaats op verschillende locaties (het Stadhuis, Het Pand, ICC, De Stroom, Provinciegebouw) en op verschillende tijdstippen ('s avonds en op zaterdagochtend). Er was steeds catering voorzien en voor de werkgroepen voorzagen we ook allerhande materiaal.

- Heb je opmerkingen over deze **praktische kant** van het Burgerkabinet? Wat was goed? En wat is voor verbetering vatbaar?

Voor het Burgerkabinet werd gebruik gemaakt van verschillende **communicatiekanalen**: een centraal telefoonnummer, mailings, een online platform, een website, de pers, sociale media, ...

- Hoe evalueer je deze communicatie?
- Hebben we kanalen over het hoofd gezien? Welke?"

4. Impact van het Burgerkabinet (max. 25 min)

Zes slides worden overlopen.

- Slide 1: "Maar liefst 78,35% van de respondenten was in de afgelopen twee jaar niet betrokken bij een of andere vorm van burgerparticipatie."
- Dit was veel een beetje een onduidelijke vraag, want de term "burgerparticipatie" werd niet gedefinieerd.
- Slide 2: "Op de vraag waarom ze wensten deel te nemen aan het Burgerkabinet valt dan ook op dat het merendeel 'de kans om actief te participeren aan het beleid' als prioritair aanduidde."
- Slide 3: "Of ze ook echt **impact hebben gehad op het beleid** betwijfelen ze evenwel: 40,21% vindt van niet, 37,11% vindt van wel."
- Slide 4: "46,39% van de respondenten vindt dat het stadsbestuur hun adviezen au sérieux heeft genomen. 29,9% vindt van niet, 23,71% gaat noch akkoord, noch niet akkoord."
- Slide 5: "Slechts de helft (49,48%) meent dat ze voldoende op de hoogte is van wat de Stad met hun adviezen heeft gedaan. 25,77% vindt dat ze te weinig op de hoogte is, 24,74% is het noch eens, noch oneen."
- Slide 6: "En ten slotte, 47,42% is na afloop enthousiaster over de inbreng die je als burger kunt hebben op beleid. 31,96% is niet enthousiast, 20,26% onthoudt zich."

Vragen:

- "Hoe schat je de rol van het Burgerkabinet ten aanzien van het beleid in?"
- Hadden we dit kunnen optimaliseren? Zo ja, op welke manier?"
- We mochten niet buiten de lijntjes kleuren.
- Tijdens de terugkoppeling door burgemeester en schepen werd zeer concreet geantwoord. In die zin vind ik dat er geluisterd werd en dat een aantal punten zijn gerealiseerd. Die campagne die ver buiten Gent gevoerd is (bereikbaarheidscampagne), is een advies van het Burgerkabinet dat uitgevoerd werd.
- Al na de eerste sessie heeft het Mobiliteitsbedrijf concrete punten meegenomen. De feedback van het bestuur vond ik goed. Nu is het moeilijk in te schatten wat er gerealiseerd is en nog wordt. Misschien moeten we hier binnen een jaar nog eens een sessie over doen.

- Mijn aanvoelen was dat het Mobiliteitsbedrijf open stond voor feedback. Ik had niet het gevoel dat het de Dienst Economie iets extra zou doen. Dat is frustrerend. Ook als de problematiek acuut is, zoals in de Brugse Poort. Niet alles is een zaak voor het Mobiliteitsbedrijf, want er is ook impact voor politie, openbaar vervoer, ... Er waren andere beleidsdomeinen in Gent die helemaal niet gedacht hadden dat we er iets over gingen zeggen. Economie reageerde zeer lauw op wat er kwam uit het Burgerkabinet.
- Ik ben niet zo positief over het Mobiliteitsbedrijf. Ik had het gevoel dat ze zeer defensief reageerden. Men heeft op dingen toegegeven waar men zich vooraf grondig op had miskeken. Op andere dingen waren ze veel terughoudender. We hebben als groep een paar dingen aangebracht die misschien anders ook zouden veranderd zijn. Men heeft dingen gedaan waar het Burgerkabinet mee aan geduwd heeft. Er is impact geweest, dat kunnen we niet ontkennen. Het Burgerkabinet heeft als groep mee geleund op wijzigingen/aanpassingen. Aanpassingen die vermoedelijk sowieso wel gebeurd zouden zijn omdat het Mobiliteitsbedrijf dit gewoon fout had ingeschat (bv. de vier sectoren binnenstad).
- Ik stel mij een andere vraag. Wat verwacht men van het Burgerkabinet? Verwacht men dat een advies geen advies meer is maar een beslissing die moet uitgevoerd worden? Of is een advies iets wat aanvaard of niet aanvaard wordt? Wat verwachten wij van het Burgerkabinet? Verwachten wij dat alles wat we zeggen zo uitgevoerd wordt of verwachten wij dat we advies geven. Als we verwachten dat het uitgevoerd wordt, dan moet iedere Gentenaar hier zitten. Je moet vertrekken vanuit het standpunt 'wij geven adviezen', niet 'wij beslissen'.
- Een bestuur is verantwoordelijk voor een beleid. Wij geven advies en dan is het aan wie we verkozen hebben om daar iets mee te doen. Als ze daar niet wijs mee omgaan, dan hebben we op de verkeerde gestemd.
- Ik vind het al schitterend dat we advies kunnen geven en dat een deel daarvan uitgevoerd wordt.

Laatste slide wordt besproken.

"50,52% van de respondenten zou in de **toekomst nog deelnemen** aan een Burgerkabinet. Daarnaast stelt 43,3% dat ze enkel zou deelnemen als het een thema is dat hen interesseert."

Vragen:

- "Maar moeten we dergelijke grote groepen nog samenbrengen rond bepaalde thema's? Heeft zoiets als een Burgerkabinet 'zin'? Waarom wel/niet? En onder welke voorwaarden?
- Kunnen we een kabinet samenbrengen over andere thema's, op andere niveaus, kleiner en/of anders samengesteld (wijk of stadsbreed)? Welke suggesties heb je?"
- Het Burgerkabinet is therapeutisch.
- Ik vraag me af wat de politici nu denken over het Burgerkabinet.
- De leden vragen om te weten hoeveel adviezen nu werden uitgevoerd. De Dienst Beleidsparticipatie vraagt dit op.
- Je moet blijven proberen, ook al krijg je tegenkantingen.

Varia (max. 8 min)

"Zijn er onderwerpen die nog niet ter sprake zijn gekomen, die je graag wil inbrengen in het gesprek?"

- Als je voortzetting wil van een Burgerkabinet, dan beschik je hier over een heel gemotiveerde groep van 800 mensen. Maak nu eens groepen per wijk. Dat is een heel schoon reservoir voor een nieuwe vorm van Burgerkabinet.
- Als je over iets niets weet, dan moet je er ook niets over zeggen.
- Er is nog niemand die met harde cijfers heeft aangetoond wat de impact is van de invoering van het Circulatieplan.

Afsluitend Rondje:

- Over het economische aspect: er staan in de kern 65 winkels te huur.
- Het Circulatieplan heeft veel impact op mensen die niet in Gent wonen en die geen stem in de debatten hebben.
- Mensen die buiten Gent wonen, hoe kunnen ze hier geraken?
- Het Burgerkabinet zou moeten blijven bestaan als methodiek. Over andere thema's en in elke fase van de besluitvorming. Ik denk dat het Burgerkabinet op een andere manier zou moeten bestaan. Over bepaalde problemen die zich stellen in Gent. Dat is voor mij vernieuwend, dat men mee kan gaan in het ontvouwen van bepaalde projecten en zelfs nog nadien mee kan discussiëren.
- In sommige sessies was de tijd nogal beperkt. Discussies mochten langer duren. Het lijstje met quick wins, na de eerste sessie, vond ik heel belangrijk.
- Het is een nuttige oefening geweest, zeker voor mezelf. Ik denk voor veel mensen en ik hoop ook voor het bestuur en de gemeenteraad. Ik zou durven zeggen: ga door met dezelfde oefening. De participatie zou meer vooraf dan achteraf moeten gebeuren. Ik wil iedereen bedanken voor de debatten.
- Een van de redenen waarom ik aan het Burgerkabinet deelneem, is om te weten hoe het gaat.
- Stad Gent heeft moeite om de Afrikaanse gemeenschap te bereiken. Ik probeerde een sleutelfiguur te zijn. Ik speelde de informatie door.
- Ik vond het tof om mee te doen. De uitdaging voor de stad is om het in een vroeger stadium te doen.
- De methodiek was altijd dezelfde. Liefst meer variatie in de methodiek. We zouden meer ideeën op het forum moeten zetten en dan effectief met beleidsmakers afoetsen waarom iets wel of niet kan. Met de ideeën op het online forum kan je meer diepgaand werken.
- Ik heb deelgenomen aan het Burgerkabinet om te weten hoe dat in z'n werk gaat. Hoe gaan beleid en politiek om met burgers. Ik vind dat wij veel impact gehad hebben.
- Ik vond het een heel positieve ervaring. Behalve één keer toen ik in de groep van De Lijn zat.
- Oplossing om nog meer volk naar Gent te krijgen.
- Mensen zijn asociaal. Ik voelde me aangevallen. In noem het Burgerkabinet nog altijd het suskabinet. Ik zie niet concreet wat er gerealiseerd is. Toch zal ik nog meedoen als er nog zoiets is. Als je niet meedoet ben je sowieso de verliezende partij. Ik ben negatief over alles.
- Ik ben voorstander van het Circulatieplan. De methodiek was interessant.
- Deze evaluerende ledenvergadering was zeer interessant.
- Ik vond het nu wel interessant om te horen hoe iedereen daarmee om gaat.
- Het was een leuke ervaring. Als je in randgemeenten woont heb je weinig impact op wat gebeurt in de stad zelf. Dus die meer wijkgerichte benadering is wel interessant.
- Ik zou het leuk vinden om met geëngageerde burgers regelmatig samen te komen en te discussiëren, bv. over wonen. We moeten streven naar diversiteit.
- Een advies vraagt men vooraf en niet achteraf als de beslissing al gevallen is.

- Meer tijd nemen voor discussie en meer wijk-/buurtgericht werken. Concreet uitgewerkte plannen krijgen is niet realistisch. Wel in een buurt maar dan zou het ook langer moeten zijn. Het is enkel realistisch als je meer tijd hebt en met mensen die de buurt goed kennen. Zoals nu kan je enkel algemene adviezen krijgen.
- Het Circulatieplan is redelijk brak van start gegaan, met allemaal problemen en een stad die zeer terughoudend was. Er zijn nog veel zaken in het Circulatieplan waarvan je je afvraagt wie het bedenkt.
- Naar mijn gevoel heeft men het Circulatieplan te vlug ingevoerd. Men is van zeer positieve ideeën uitgegaan en men heeft zich af en toe mispakt. Ik vond de thematafels zeer interessant, maar er was te weinig tijd. Veel dingen kwamen ter sprake, je moest eerst inventariseren waarover je het wil hebben, dan moeten adviezen gegeven worden. Gevolg: Men moest stemmen over adviezen die men niet begreep. Té lokaal werken heeft als risico dat het grotere plaatje uit het zicht verdwijnt. En dat men niet voorbij het eigen grote gelijk geraakt. Het gevaar is dat elk naar zijn eigen wijk kijkt en te weinig rekening houdt met de omgeving. Er zit een gevaar in de wijkwerking dat het elk voor zijn eigen wijk werken is.
- Ik heb het heel interessant gevonden. Er zaten veel interessante mensen in het Burgerkabinet. Je ziet polarisatie afnemen, er komt een algemenere golf van verstandhouding en ik zie dat ook op straat. Er komt een evolutie. Tussen dit en een jaar is veel glad gestreken.
- Er was tijdsgebrek om te discussiëren. Er had nog meer in de diepte gewerkt moeten worden, in kleinere groepen, op extra momenten. Ik zou uitgenodigd willen worden (een extra halve dag, dag of avond) om meer in de diepte te gaan werken.
- De initiële motivatie was de stem van de burger meenemen in het beleid. Gent zou nog verder moeten gaan op die weg, sommige dingen doelgroep- of wijkgericht afhankelijk van de thematiek. Dit is een andere manier van democratie en zet het rebelse karakter van Gent in the picture in Vlaanderen.
- Ik heb mij ingeschreven op moment dat er bij ons in de wijk een brief in de bus viel. Er was paniek in de Bloemekeswijk. Veel info is niet tot bij de mensen geraakt. Ook omwille van de sociale impact van het Circulatieplan. Ik heb de uitnodiging voor het Burgerkabinet enkel via sociale media zien passeren. Als tweede: Ik ben een fervente voorstander van deelfietsen en wou dit er via het Burgerkabinet doorduwen. Het sociale thema is gedurende het Burgerkabinet weggevallen. Dat vind ik heel jammer. Het ging vooral over mobiliteit, milieu, ... heel technisch. Ik heb meer aandacht voor het sociale aspect gemist. Ik leer veel van de meningen en adviezen van anderen. Ik wou zeker deel uitmaken van dit pilootproject. De data van het Burgerkabinet waren soms moeilijk. Ik werk veel in weekend en 's avonds. ik had liever ruim op voorhand de data vast gelegd gehad.
- Je moet zorgen dat iedereen op tijd naar huis kan met het openbaar vervoer.

Afsluiten (max. 2 min)

“Bedankt voor jullie constructieve bijdrage in de evaluatie van het Burgerkabinet. We brengen jullie zeker op de hoogte van de verdere stappen.”

9.12. Eindevaluatie Burgerkabinet Gent, Nicolas Bouteca & Carl Devos, Vakgroep Politieke Wetenschappen, UGent

Eindevaluatie Burgerkabinet Gent

Nicolas Bouteca & Carl Devos

1. Context

Sinds april 2017 is in Gent een nieuw circulatieplan van kracht met de bedoeling om de leefbaarheid voor bewoners en bezoekers van de stad te verbeteren en de bereikbaarheid in de binnenstad te garanderen. Dat wil de stad bereiken door te verhinderen dat auto's onnodig de stad doorkruisen. Dat gebeurde door de stad in te delen in sectoren en autovrije gebieden. Deze mobiliteitsingreep bleef niet zonder protest. Het verzet kwam vooral van een burgerinitiatief 'Intelligent Mobiel' en de oppositiepartij N-VA. Zij probeerden ook een referendum af te dwingen rond de kwestie, maar konden onvoldoende handtekeningen verzamelen (25.030 i.p.v. de vereiste 25.703).

De stad Gent besliste om via een Burgerkabinet (BK) van 150 Gentenaars toch inspraak te verlenen in het circulatieplan. Over de basis van het plan (de indeling van de binnenstad in sectoren) kon niet gediscussieerd worden. Het overleg had enkel betrekking op eventuele, eerder punctuele bijsturing van het circulatieplan dat al was ingevoerd op het moment van het eerste BK. Het BK kon zich enkel via adviezen aan het bestuur uitspreken over bepaalde uitvoeringsmodaliteiten van het circulatieplan.

Hierna volgt een finale evaluatie van het BK. Dit rapport is het sluitstuk is van een continu proces van kwaliteitsbewaking gedurende bijna twee jaar. Tijdens dit proces werd vanuit de UGent, Vakgroep Politieke Wetenschappen ondersteuning geboden bij de selectie van de deelnemers en de verschillende kwaliteitsbevragingen (tussentijds en aan het einde) van de leden van het BK. Naast een evaluatie worden ook aanbevelingen voor de toekomst gedaan.

2. Evaluatie

Voorliggende eindevaluatie werd gebaseerd op informatie afkomstig van de drie belangrijkste spelers in dit participatieproces: de beleidsmakers, de organisatoren van het BK en de participanten zelf.

De **burgers** van het burgerkabinet werden herhaaldelijk bevraagd. (1) In functie van de opmaak van tussentijdse evaluatierapporten van twee sessies van het BK, onder de aanwezigen van die sessies, die bereid waren de vragenlijst in te vullen (17/06/2017, n=75; 28/10/2017, n=59). (2) Eind juni 2018 werden alle leden die uitgeloot werden en hun opvolgers die opgeroepen werden bevraagd (totaal 177 leden). De responsgraad van deze finale bevraging was 54% (n=96).

De **organisatoren van het BK** bespraken eind september 2018 in een technische focusgroep (de methode van) het BK. In deze groep was een verantwoordelijke aanwezig van het

communicatiebureau Billie Bonkers, de voorzitter van het BK (prof. dr. Bram Verschuere, UGent) en een aantal moderatoren.

In een **beleidsfocusgroep**, georganiseerd in oktober 2018, werd nagegaan hoe beleidsmakers (politiek en administratie) het BK evalueren. Aan deze laatste focusgroep namen vertegenwoordigers deel van het kabinet van de burgemeester Termont, van mobiliteitsschepen Watteeuw, van het Mobiliteitsbedrijf en van de dienst Beleidsparticipatie.

Over het algemeen zijn zowel organisatoren, participanten als beleidsmakers **positief** over het verloop van het BK.

Ruim 79% van de deelnemende burgers vond het BK een goeie manier om met de Gentenaars in dialoog te gaan. Dezelfde tevredenheid was ook al gebleken uit beide tussentijdse rapporten. Bijna 84% zou opnieuw deelnemen aan een BK. Dat is opvallend positief, omdat het voor de meeste ondervraagden ook de eerste kennismaking was met een of andere vorm van participatie. Op de vraag of ze vooral aangetrokken waren door het onderwerp of door de methode van participatie, antwoordden de meesten dat ze vooral voor het element van inspraak hebben deelgenomen. Dat opent perspectieven voor participatie in de toekomst rond eventueel andere onderwerpen. Bij deze moet in het achterhoofd gehouden worden, dat de focusgroep van beleidsmakers het participatieproces als duur omschreef. De budgettaire impact moet dus ook letterlijk meegerekend worden.

Voor de verdere opmaak van het eindrapport van het burgerkabinet hanteren we het evaluatiemodel van Michels & Caluwaerts (2017). We kijken daarbij achtereenvolgens naar de *input*, de *throughput* en de *output* van het participatieproces.

2.1 Input

We bekijken achtereenvolgens of er voldoende verschillende ideeën aanwezig (de inclusiviteit van het burgerkabinet) waren in het BK, of er geen informatie-ongelijkheid bestond en in welke mate de agenda open was.

Het was belangrijk dat in het BK de **verschillende ideeën aanwezig** waren die in Gent bestaan omtrent mobiliteit. Daarvoor werden 150 leden en 31 opvolgers geloot uit 808 Gentenaars, die zich na een informatiecampagne vrijwillig kandidaat hadden gesteld om in het BK te zetelen. Er werd niet gestreefd naar volledige representativiteit (in termen van leeftijd, geslacht, etniciteit = secundair criterium) maar wel naar een zo groot mogelijke 'functionele representativiteit', d.i. een evenwichtige samenstelling op basis van het mobiliteitsprofiel van de inwoners van Gent in drie verschillende zones van de stad (primair criterium). Onder de 150 leden van het BK werd op die manier voldoende *ideationele diversiteit* voorzien.

De herschaling van de opinie van alle Gentenaars tot een groep van 150 mensen is uiteraard een delicate en moeilijke opdracht, maar werd door niemand ter discussie gesteld. Zo was er onder de deelnemers een grote tevredenheid over de wijze waarop het BK werd samengesteld (= een loting uit de groep vrijwilligers waarbij rekening gehouden werd met de samenstelling van de Gentse bevolking en met het mobiliteitsgebruik): 85,6% van de ondervraagden vond dat een goeie tot heel goeie manier om het BK samen te stellen. Ook door de buitenwereld werd deze werkwijze als legitiem ervaren. "Er is geen kritiek gekomen op deze manier van werken, noch door pers, noch door beleid.", wordt in de technische focusgroep opgemerkt.

Verschillende deelnemers lieten wel verstaan dat jongeren en mensen met een beperking volgens hen onvoldoende aanwezig waren. In dat opzicht is het BK geen uitzondering gebleken. Elk

participatieproject heeft problemen om mensen te betrekken die geen deel uitmaken van de zogenaamde participatie-elite van blanke mannen van middelbare leeftijd. De technische focusgroep zegt daarover: “Je moet natuurlijk roeien met de riemen die hebt en met diegenen die zich hebben aangemeld. Het blijft een vrijwillige keuze. Je krijgt altijd geëngageerde mensen bij zo’n oproep. Er stelden zich al weinig jongeren en weinig mensen met een beperking kandidaat. We hebben actief inspanningen gedaan om bij doelgroepen te gaan rekruteren. Maar outreach heeft zijn grenzen.”

Een laatste element dat een bedreiging kon vormen voor de ideationele diversiteit, heeft te maken met de soms beperkte opkomst tijdens de burgerkabinetten. Voor het BK van oktober 2017 daagden bijvoorbeeld slechts 72 leden op. Dat is minder dan de helft van het origineel bedoelde aantal en dat terwijl de evenwichten berekend waren op 150 leden. De organisatoren erkennen dat ze de uitval onderschat hebben, maar dat “halverwege het traject van het Burgerkabinet de onderlinge evenwichten nog altijd ok [waren].” De tussentijdse bevestigingen lijken dat ook te bevestigen. Het primaire criterium kwam nooit echt onder druk te staan. Enkel op de secundaire, en dus minder belangrijk geachte, criteria (vooral leeftijd en opleidingsniveau) waren wellicht grotere onevenwichten.

In functie van een kwaliteitsvolle deliberatie moet vermeden worden dat er **informatieongelijkheid** bestaat tussen de participanten. Ongelijkheid van kennis over de materie die ter tafel ligt, kan er voor zorgen dat gesprekken gekaapt worden door participanten met een grotere achtergrondkennis. Daarom moeten deelnemers voldoende en objectief geïnformeerd worden door de organisatie en/of experts. De organisatoren van het BK hebben er daarom voor gekozen om in een voorafgaande infosessie alle deelnemers voldoende te informeren over het circulatieplan. Daarnaast waren bij de discussies ook telkens experts aanwezig om de participanten aan de thematafels bij te staan. De mogelijke informatieongelijkheid werd daardoor beperkt. De deelnemers lieten in de tussentijdse bevestigingen ook verstaan dat ze voldoende en objectief geïnformeerd werden. Na het BK van 28/10/2017 was 86,1% van de respondenten (n=59) het eens of helemaal eens met de stelling dat de organisatoren hen goed hadden geïnformeerd over het circulatieplan en 84,5% van de bevrageden het eens of helemaal eens met de stelling dat de organisatoren hen neutraal hadden geïnformeerd over het circulatieplan. Op het vlak van informatiegelijkheid en objectiviteit van de verstrekte informatie zat het BK dus goed.

Het grote belang dat vanuit de organisatie gehecht werd aan het omstandig informeren van de deelnemers, had evenwel een minpunt: het traject was zeer intensief en duurde volgens sommigen te lang. De deelnemers die de finale bevestiging hebben ingevuld zijn op dit vlak nochtans relatief positief. Slechts 24,7% vond het te lang, 47,2% vond het traject niet te lang. 27,8% bekijkt dit eerder neutraal. Het is m.a.w. niet uit te sluiten dat de uitval deels door de lange duur van het proces te verklaren is, maar uit de eindbevestiging blijkt dat dit vooral te maken heeft met gevoel te weinig te kunnen wegen op het beleid (waarover later meer).

De **openheid van de agenda** is wellicht het meest kritieke punt m.b.t. de inputfase van het burgerkabinet. Een gesloten agenda kan de legitimiteit van het overleg ondermijnen. Verschillende participanten uitten kritiek op het feit dat het circulatieplan op zich niet ter discussie kon worden gesteld. 29% van de ondervraagden vond dan ook dat ze de agenda van het BK op onvoldoende wijze hebben kunnen bepalen en 42% vond het problematisch dat het BK pas na de invoering van het Circulatieplan van start ging (en niet ervoor). Dat zijn belangrijke aandachtspunten. Ondanks het feit dat de deelnemers op voorhand expliciet waren ingelicht over de grenzen van de bevoegdheden van het BK, bleef deze kritiek tot aan het einde van het BK bestaan. Mogelijks heeft deze beperking dan ook een negatieve impact gehad op de deliberatie. Binnen de klijtlijnen die vooraf waren uitgezet, kregen de deelnemers aan het BK wel de volledige vrijheid, ze konden zelf de agenda

bepalen van de bijeenkomsten. Zo konden ze agendapunten aanbrengen via mail, telefoon en een voorbereidende sessie. Maar zoals gesteld, enkel binnen de vooraf afgebakende krijtlijnen.

Zo bleef bij een deel van de deelnemers en sommige Gentenaars de indruk bestaan dat “het Burgerkabinet een “show” was.” Door pas na de invoering van het Circulatieplan aan het participatietraject te beginnen kreeg men dit vooroordeel nooit echt weg. Dat is niet enkel negatief voor de legitimiteit van het BK, het bemoeilijkt ook de praktische organisatie. Er is volgens de technische focusgroep wel voortschrijdend inzicht geweest bij de beleidsmakers over het inhoudelijke gareel waarbinnen het BK moest werken. “Wij hebben daar druk op uitgevoerd. Op het einde mocht er over meer gesproken worden dan in het verkrampde begin. Het is jammer dat de leden van in het begin dachten dat de ruimte beperkt was. We hebben de spelregels duidelijk gemaakt, maar er was een probleem met de afbakening op zich. Sommige leden, die de spelregels niet aanvaardden, zijn vertrokken. Het was zoeken om te kijken hoe ver we kunnen gaan. We hebben dit kunnen aanpassen, maar dat kwam niet altijd zo over bij de leden. We hadden van in het begin aan de leden moeten kunnen zeggen: ‘ja, spreek maar over alles, ook over de knips, en uiteindelijk beslist het stadsbestuur zelf wel wat ze er mee doen’. Een belangrijk keerpunt was het moment waarop het Burgerkabinet met de eerste adviezen kwam, over vergunningen. Daar zag je dat Burgerkabinet en beleid eigenlijk hetzelfde zegden. Het was een win-win. Vanaf dan werden de marges breder en minder verkrampd.”

2.2 Throughput

Hier kijken we naar de kwaliteit van de eigenlijke deliberatie. We overlopen achtereenvolgens de kwaliteit van het overleg (tijdsdruk, grootte van de groep, aard van de setting en de moderatie), de kwaliteit van de besluitvorming, de contextuele onafhankelijkheid en de transparantie.

Het volstaat niet om voldoende ideationele verscheidenheid in het BK te hebben, als die verschillende ideeën niet tot uiting komen. Een kwaliteitsvolle deliberatie vereist dan ook in eerste instantie **moderatie** waarbij alle aanwezige leden aan bod komen. Daarom werden tijdens de verschillende sessies van het BK voldoende moderatoren ingezet. Uit de tussentijdse bevestigingen is gebleken dat deelnemers vrijuit konden spreken en iedereen gelijke kansen kreeg om te spreken. Er was dan ook een grote tevredenheid over de leiding van de tafels. Al konden de moderatoren naar eigen zeggen niet volledig uitsluiten dat een aantal deelnemers er alsnog in slaagden om soms gesprekken te monopoliseren.

Een tweede element dat vaak wordt genoemd i.f.v. de kwaliteit van participatie, is de **grootte van de groep**. In het laatste tussentijdse verslag vond ongeveer 17% de groepen te groot. De overgrote meerderheid had dus geen last van te grote groepen.

De **tijdsdruk**, een derde element dat van belang is voor de kwaliteit van overleg, was aanvankelijk te hoog. Na het BK van 17 juni werd dit (zeer) negatief geëvalueerd: de tijd die de deelnemers kregen om te debatteren was te kort. De organisatoren van het BK werd daarom aangeraden om naar oplossingen te zoeken binnen de voorziene tijdspanne van het BK. Door de stemming uit het eigenlijke BK te lichten, heeft men getracht om de deelnemers meer spreektijd te geven. Dat heeft duidelijk gewerkt want het aantal ontevreden (‘helemaal eens’ en ‘eens’ met de stelling over de tijd om te debatteren) daalde sterk en het aantal tevreden steeg ongeveer van 35% tot bijna 65%.

De kwaliteit van de deliberatie wordt ten slotte ook beïnvloed door de **belangen die op het spel staan**. Het feit dat het circulatieplan op zich niet ter discussie kon worden gesteld, kan de discussies positief beïnvloed hebben. Mensen staan er immers meer voor open om zich door de ander te laten overtuigen, wanneer de impact van de beslissingen die uit het overleg voortvloeien beperkt zijn. Het

BK was dan ook eerder een 'cold deliberative setting' dan een 'hot deliberative setting' die sneller tot polarisatie leidt.

De besluitvorming in een participatieproces verloopt in theorie ook kwaliteitsvoller als er geen te grote druk bestaat om via **stemming** tot beslissingen te komen. In het ideale scenario bereikt men over alles een consensus zonder over te gaan tot een stemming. In het BK werd evenwel gekozen om telkens over adviezen te stemmen. Bij de in totaal 185 stemmingen was in 61 gevallen geen 2/3-meerderheid akkoord of helemaal akkoord met het voorgestelde advies. Van felle polarisatie was geen sprake, maar over een aanzienlijk gedeelte van de thema's bestond dus ook na de deliberatie een zekere spanning. De deliberatie zorgde m.a.w. niet voor een volledige opdroging van de bestaande tegenstellingen.

Een burgerforum vindt idealiter ook plaats zonder **druk van buitenaf**. Michels & Caluwaerts (2017:69) zijn daarover heel duidelijk: "Wanneer deelnemers voelen dat ze van buitenaf gestuurd worden, of wanneer ze het gevoel hebben dat hun eigen werk in vraag gesteld wordt, kan dat het proces bemoeilijken. Externe dwang om een bepaalde keuze te maken of richting in te slaan, ondermijnt de legitimiteit van de aanbevelingen die het forum doet." In het geval van het BK werd door opiniemakers en in krantenverslaggeving soms heel negatief bericht over het BK (vb. "Suggesties Burgerkabinet zijn koude pap", HLN 12/4/2018; "Burgerkabinet blijkt tijdverspilling", HLN 19/6/2017; "Kritiek op Gentse burgerkabinet: 'Maar veel objectiever kan het niet'", HNB 2/8/2017).

Toch leken de deelnemers van het BK zich niet sterk te laten beïnvloeden door wat in de media verschenen is over het BK en het circulatieplan. Het overgrote deel van de deelnemers (67%) zegt dat ze zich niet lieten beïnvloeden door wat verschenen is in de (sociale) media. Voor 70% van de participanten waren de standpunten die ze in het Burgerkabinet innamen, gebaseerd op de eigen ervaringen met het circulatieplan. Een overgrote meerderheid (78%) verklaart ook dat ze tijdens de duur van het BK persoonlijk geen suggesties gekregen hebben van politieke partijen en/of belangengroepen over standpunten die ze in het Burgerkabinet zouden kunnen verdedigen. Daarmee kunnen we concluderen dat ondanks de kritische vragen die in de media werden gesteld, de contextuele onafhankelijkheid relatief gevrijwaard is gebleven.

Een laatste belangrijk element in deze fase van het proces is de **interne en externe transparantie**. Interne transparantie betekent dat de deelnemers op de hoogte zijn van hoe het deliberatieproces zal verlopen. In het geval van het burgerkabinet werd deze informatie tijdens een infosessie en een voorbereidende sessie uitgebreid meegedeeld aan de leden. De buitenwereld werd dan weer op de hoogte gehouden via een website van de stad (<https://stad.gent/mobiliteitsplan/het-circulatieplan/opvolging/burgerkabinet>) waarop de adviezen van het BK terug te vinden waren.

2.3 Output

In deze laatste fase van de evaluatie bekijken we de output van het BK. Wat kwam uit het BK voort en hoe werd dit gecommuniceerd naar het brede publiek en de leden van het kabinet?

De beslissingen (adviezen aan het college) die het BK nam, werden niet ter goedkeuring voorgelegd aan de andere burgers van de stad (vb. via een online referendum). Dergelijke terugkoppeling zou wellicht te omslachtig geweest zijn, maar het vermindert enigszins het **publieke draagvlak** voor wat het BK produceerde. Geïnteresseerde burgers konden wel via een website op de hoogte blijven van de adviezen die verleend werden en de beslissingen die de stad op basis hiervan nam.

In december 2017 en mei 2018 gaf het Gentse stadsbestuur (Burgemeester Daniël Termont en schepenen van mobiliteit en openbare werken Filip Watteeuw) **feedback** aan de leden van het BK over

wat het bestuur deed met de adviezen die zij tijdens voorafgaande bijeenkomsten formuleerden. Aan de hand van deze terugkoppeling kregen de leden duidelijkheid over de resultaten van hun overleg in het BK. Bijna de helft van de leden van het BK die aan de eindevaluatie deelnamen vond dat ze voldoende op de hoogte werden gehouden van wat de Stad uiteindelijk met de adviezen heeft gedaan. Een kleiner (25,8%) deel was daarover ontgoocheld in de organisatoren.

Tegenover wat de stad met de adviezen heeft gedaan waren de leden iets kritischer. 46,4% was het eens met de uitspraak dat het stadsbestuur de adviezen van het Burgerkabinet **ernstig** heeft genomen. 29,9% was het daar niet mee eens. Ondanks de relatieve tevredenheid over de manier waarop de adviezen werden opgevolgd, bleef toch ook een aanzienlijk gedeelte van het BK (bijna 1 op 3) kritisch over de reactie van de stad. Dit zou kunnen samenhangen met de kritiek van bepaalde leden over de beperkte **inhoudelijke reikwijdte** van het BK. Van begin af aan was duidelijk dat er niet over de fundamenteën van het plan kon gediscussieerd worden. 42% van de deelnemers vond dat problematisch (cfr. Supra 'openheid van de agenda').

De **directe impact** van het BK op het circulatieplan was volgens de beleidsmakers dan ook miniem. **Indirect** was die er volgens hen wel omdat de beleidsmakers in de BK-adviezen vaak de bevestiging vonden van denkplaatjes die al leefden onder de beleidsmakers zelf. Dat beleidsmakers via het BK de bevestiging kregen van het beleid dat in de pijplijn zat, werd door hen als waardevol ervaren.

Het relativeert wel de mate waarin het BK tot echt vernieuwende inzichten heeft geleid. Bovendien waren gelijkaardige signalen al via andere participatiekanalen bij het beleid aangekomen. Volgens de beleidsmakers had je "op een bepaald moment (...) meer kans om als gewone Gentenaar iets te gaan aankaarten bij het beleid, dan via het Burgerkabinet (doordat het Burgerkabinet gebonden was aan de timing en relatief lange doorlooptijden tussen adviezen en feedback van het stadsbestuur)." Dit is een belangrijke opmerking over de meerwaarde van het BK, of eerder het gebrek eraan, op het vlak van de beleidsinput.

3. Conclusie & aanbevelingen

Op basis van bovenstaande analyse kunnen we concluderen dat het burgerkabinet weliswaar niet volledig voldoet aan het strenge ideaalmodel van deliberatieve democratie dat Michels en Caluwaerts (2017) naar voren schuiven. Maar op de meeste punten wel heel **behoorlijk** scoort.

Aan de inputzijde scoort het BK goed op het vlak van ideationele diversiteit en informatievoorziening naar de deelnemers toe. Het deliberatief proces zelf (throughputfase) kende een goeie moderatie en was intern en extern transparant. De inefficiënte stemprocedure en de tijdsdruk die er aanvankelijk werd ervaren, werden positief bijgestuurd tijdens het verloop van het participatieproces. Aan de outputzijde werd voldoende feedback voorzien.

De grootste beperking heeft betrekking op de **beperkte openheid van de agenda**. Het BK werd pas na de cruciale beslissingen opgestart en mocht die niet meer in vraag stellen. De (door de leden weliswaar beperkt ervaren) druk van buitenaf en de beperkte inhoudelijke meerwaarde van het BK volgens de beleidsmakers vormen eveneens cruciale minpunten.

De problemen die ervaren worden m.b.t. de beperkte openheid van de agenda vinden hun oorsprong in de genese van het BK. Het is er gekomen als alternatief voor het referendum dat oppositiepartij N-VA wilde omtrent het circulatieplan. Het BK is dan ook nooit neutraal terrein geweest. Het instrument werd niet door de volledige Gentse politiek gedragen en de keuze voor een BK leek eerder ingegeven door partijpolitieke en strategische overwegingen, dan door een intrinsieke bezorgdheid om inspraak over het ingevoerde circulatieplan. Voorafgaand was al overleg gepleegd met de inwoners, maar het BK werd, zeker in het begin, door sommige beleidsmakers

eerder als een potentiële bedreiging dan als een meerwaarde beschouwd. Anderen zagen er een instrument in om het beleid af te remmen of te veranderen. Dat was zeker zo aan het begin van het proces.

De selectie van de leden was uiterst gevoelig, uit grote bezorgdheid om de representativiteit, en heeft misschien meer energie opgeslorpt dan nodig. Het organiseren van het selectieproces nam heel wat tijd en energie in beslag. Nochtans halen dergelijke deliberatieve processen hun meerwaarde niet zozeer uit representativiteit (ze kunnen ter zake nooit tippen aan de representatieve instellingen zoals de door alle kiesgerechtigde Gentenaars verkozen gemeenteraad), maar uit de diversiteit van de achtergrond van de deelnemers en de kwaliteit van hun beraadslaging.

Nogal wat nervositeit rond het BK bleek het gevolg van de strenge richtlijn om zeker niet over de fundamenten van het plan te discussiëren en over een aanpalend thema zoals het parkeerplan. Na verloop van tijd, toen men beseftte dat in het BK een constructieve sfeer heerste, keek het stadsbestuur minder verkrampd naar het BK en ontstond wat meer speelruimte. Niettegenstaande een 'cold deliberative setting' (dus zonder al te polariserende onderwerpen op tafel) de deliberatie gunstig kan beïnvloeden, was het vanuit participatiestandpunt wellicht beter geweest om vanaf het begin vanuit de potentiële meerwaarde van het BK te vertrekken. Het zou wellicht meer vertrouwen gewekt hebben bij de deelnemers, als die **vanaf het begin de vrijheid** hadden gekregen om over alles te spreken.

De politieke context van participatieprocessen heeft uiteraard altijd een impact. Zeker omdat die processen net opgestart worden rond gevoelige dossiers, die de stadspolitiek verdelen. Voor de beleidsmakers en organisatoren is het BK een deel van het geheel, een element in brede en diverse beleidscyclus. Het mandaat van de verkozen mandatarissen heeft in de ogen van deze de sterkste legitimiteit. De participanten zelf daarentegen willen vaak ook hun zeg hebben over fundamentele beslissingen. De afhakers stopten vaak omdat ze vonden dat ze geen impact hadden. Op dit onvermijdelijke spanningsveld had het BK beter kunnen anticiperen. Bijvoorbeeld door het BK als participatief voortraject te voorzien. Dat zou toelaten om over alles te spreken, maar met de duidelijke boodschap dat de politici de definitieve knopen doorhakken. Politici en ambtenaren moeten daarbij de gedachte verlaten dat enkel zij over voldoende expertise beschikken. Omgekeerd moeten burgers beseffen dat de politici en administratie ook niet zonder zijn. En dat sommigen beslissingen, zeker die met zeer verregaande impact, enkel door verkozen politici genomen kunnen worden. Vooral omdat ze politiek en niet louter technisch zijn. Daarom bestaan er ook verkiezingen: om de beslissingen die door het stadsbestuur genomen zijn te belonen of af te wijzen. Die eenvoudige maar fundamentele discussie is bij het opstarten van het BK te weinig aan bod gekomen. Het zou alle deelnemers en betrokkenen herinnerd hebben aan de eenvoudige regels van het spel.

Het BK was onvoldoende neutraal terrein. Het instrument werd op voorhand al verdacht en ook nadien vinden sommige leden het nog steeds een verdacht instrument. Toch wil bijna 94% van de leden die de moeite namen om de laatste bevraging van de BK-leden in te vullen, in de toekomst nog deelnemen aan een soortgelijk participatieproject. Dat 78% van de BK-leden die geantwoord hebben geen 'professionele' participanten blijken (78% nam niet deel aan andere participatieprojecten de voorbije 2 jaar) versterkt alleen maar de vaststelling dat met het BK een gunstige voedingsbodem werd gelegd voor toekomstige gelijkaardige projecten.

Dit participatietraject is voor herhaling vatbaar. Maar er moeten lessen geleerd worden uit deze ervaring met het BK.

Waar dan op letten?

- Er is voor dit BK, omwille van de politieke gevoeligheid, zeer veel energie en financiële middelen gekropen in de selectie van de leden. Het kan misschien een optie zijn om in de toekomst aan de hand van een random sample te werken. Of in elk geval meer eenvoudige selectietechnieken te kiezen. Representativiteit is niet het streefdoel.
- Er kan nagedacht worden over participatietrajecten waar politici en burgers samen zitten. Met goede moderatie zullen gewone burgers leren dat politici niet hun tegenstrevers zijn. Het kan ook de vrees bij politici voor dergelijke participatie-instrumenten verminderen. In de huidige vorm werd immers ook sterk gemobiliseerd binnen de partijen opdat partijleden zich kandidaat zouden stellen. Men wou een eigen ‘mannelijke’ of ‘vrouwelijke’ in het BK. Ook sommige belangengroepen hebben dat geprobeerd. Door politici in het BK op te nemen kan dat vermeden worden. Maar de gelijkwaardigheid van alle deelnemers moet bewaakt worden. Dit kan bij niet-politici-participanten het gevoel versterken dat de politiek naar hun voorstellen luistert en dat ze dus impact hebben.
- Er kan gewerkt worden met een digitale schil rond het BK (cf. focusgroep beleid). Dat laat toe om met kleiner BK te werken zonder de voordelen van een grotere groep te verliezen. De digitale schil bestaat dan uit een breder panel (vb. enkele honderden mensen) waarop de BK-leden beroep kunnen doen om voorstellen te agenderen.
- Om de stadsbrede betrokkenheid te vergroten, is te overwegen om na een BK een indicatieve stemming te organiseren waar alle inwoners van de stad aan kunnen deelnemen. Dat kan misschien vooral een meerwaarde zijn in dossiers die niet te sterk gepolariseerd zijn.
- De timing van het BK zat soms niet goed. Om meer jongeren te betrekken worden examenperiodes best vermeden.
- Het proces was nu heel lang uitgesponnen en er kon weinig van afgeweken worden. In de toekomst laat men het BK best zelf bepalen of het nog verder moet/wil. Er is dus meer flexibiliteit nodig. Of zoals in de technische focusgroep klonk: “Als beleid moet je het op een bepaald moment kunnen loslaten en autonomie geven aan de mensen die het Burgerkabinet moeten runnen. We hadden het traject zichzelf vorm moeten laten geven, op basis van hoe de gesprekken lopen. Als je participatie wil organiseren, moet je je traject zelf kunnen sturen en niet afhankelijk zijn van bijvoorbeeld een deadline. Je moet de deadline mee kunnen bepalen. We moeten dan zelf kunnen beslissen om bijvoorbeeld te kunnen stoppen. Dit had voor de procesbegeleiders beter geweest. Het geeft bovendien een andere perceptie.” En nog: “Er is een paradox: een politiek gevoelig dossier moet participatief tot stand komen, maar omdat het zo politiek gevoelig is, kan de politiek het moeilijk loslaten. Van bij het begin zaten we vast aan de politieke nota waarin het aantal bijeenkomsten en de data vast lagen.”
- De grenzen van het overleg moeten duidelijk zijn, maar niet te strikt. Er moet genoeg inhoudelijke marge zijn opdat de participanten het gevoel hebben dat ze impact kunnen hebben. Rigide grenzen aangeven werkt daarbij minder goed dan een volledig open agenda. Maar, zoals de voorzitter van het BK ook aangaf in de technische focusgroep, een BK spreekt wel best op basis van concrete voorstellen, waarmee de participanten dan kunnen werken. Beleidsmakers en experts hebben ook nog iets te zeggen.
- Er is nood aan voldoende en vroegere duidelijkheid over de perimeter van BK. Over wat mag ze beslissen? Wat is de manoeuvreerruimte? Administratie en politiek moeten daarover ook duidelijk op dezelfde lijn zitten, teneinde daarover geen onduidelijkheid te laten rijzen tijdens het participatief proces. Dit was bij het BK een belangrijk probleem. Voldoende vertrouwen tussen administratie, politiek en eventuele externe procesbegeleiders is belangrijk voor het welslagen van dergelijk participatief proces.

- Het is belangrijk dat er een intensieve wisselwerking is tussen het BK en de politiek. Zo heeft het BK nog maar eens het belang van feedback aangetoond. Door toe te lichten wat er met de adviezen gebeurt, stijgt het vertrouwen in het participatie-instrument (wellicht werken vooral zichtbare quick wins motiverend). De wisselwerking zorgt ook dat het vertrouwen van de beleidsmakers in het participatie-instrument toeneemt. De schrik voor het BK ebde bij de beleidsmakers weg naarmate het proces vorderde. Zij zagen in dat het niet door de politiek gekaapt werd, en geen vorm van ondergronds verzet aannam.
- De tijdsduur tussen de feedback en de adviezen wordt best tot een minimum beperkt. Op die manier kan vermeden worden dat andere en meer individuele inspraakkanalen als relevanter en efficiënter worden ervaren.
- Men moet een realistische en duidelijke verwachting van het BK omschrijven. De meerwaarde van een BK ligt wellicht niet zozeer in het aanreiken van vernieuwende inzichten, maar in de bevestiging van bestaande ideeën. Of in het bedenken van heel specifieke lokale oplossingen voor heel specifieke lokale situaties.
- Het BK moet beter in het globale proces van beleidsinput opgenomen worden. Leden van het BK investeren heel wat tijd en energie in hun lidmaatschap, maar de stad faciliteert terecht ook voor alle andere burgers informatie en inspraak. Wat is de plaats van het BK in het geheel? Ook individuele burgers of een wijkcomité kunnen immers, via websites of contacten met beleidsmakers, ideeën aanreiken. Is er een zekere ordening van al deze toegangspoorten nodig?

Gent, november 2018.